

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΔΙΚΑΣ

ΓΕΛΟΙΟΠΟΙΩΝ ΤΗΝ ΚΡΙΣΙΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤ. ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΑΙ

ΚΑΚΟΥΡΓΩΝ ΑΜΑ ΕΝ ΑΥΤῃ

« Ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς
δ' ὄκνον φέρει » (Θουκ.)

ΥΠΟ

ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΠΑΝΤΑΖΗ

συντακτικὸν πρὸς κρίσιν ὑποβαλόντος

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1897

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΑΛΑΙΤΕΙΑ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΔΙΚΑΣ

ΓΕΛΟΙΟΠΟΙΩΝ ΤΗΝ ΚΡΙΣΙΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΑΙ ΚΑΚΟΥΡΓΩΝ ΑΜΑ ΕΝ ΑΥΤΗ·

Τὰς ἀδίκους κρίσει· βιβλίων, ὡς διαβαλλούτας τὰ τε βιβλία καὶ τὸν συγγραφέα, πᾶς φιλότιμος συγγραφεὺς ὀφείλει νὰ ἐλέγξη.

Ἐν γένει μὲν παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τε τὴν προσηγηθεῖσαν καὶ τὴν τελευταίαν κρίσιν τῶν Ἑλληνικῶν συντακτικῶν οἱ κριταὶ εἰργάσθησαν παρασιτικῶς· στηριχθέντες εἰς τὰς γνώμας τοῦ πρώτου ἀγῶνος περὶ πολλοῦ ποιοῦνται μόνον τὰ συντακτικὰ Κυριακοπούλου καὶ Καταιβαίνη καὶ τὰ κατ' αὐτὰ συνταχθέντα, ἀπεδοκίμασαν δὲ πᾶν ὅ,τι παρ' ἐκείνα ἴδιον καὶ ἐλεύθερον καὶ τολμηρότερον συνεγράφη παρ' ἄλλων. Τοσαύτην αὐτοβουλίαν καὶ ἱκανότητα ἰδίαν οἱ τελευταῖοι οὗτοι κριταὶ ἐδείχθησαν ἔχοντες.

Ἰδίᾳ δὲ οὐχὶ μόνον πρὸς ἑλεγχον ἀλλὰ καὶ πρὸς διδασκαλίαν τοῦ κ. Γαρδίκᾳ τάσδε τὰς παρατηρήσεις περὶ τοῦ συντακτικοῦ ἡμῶν ποιοῦμεθα.

Ἄλλην γνώμην περὶ τοῦ κ. Γ. εἴχομεν παρὰ τὴν πλείστων συγκρινομένων συγγραφέων, ἣν καὶ ἐξηνέγκαμεν ἐν ἐπιστολῇ πρὸς αὐτὸν ἐλεγχούσῃ τὴν κατὰ τὸν γ' ἀγῶνα κρίσιν τοῦ συντακτικοῦ ἡμῶν τούτου.

Σημ. Τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν (« ») εἶνε λόγοι τοῦ κ. Γαρδίκᾳ.

§ 1. 4. Ἐκπληττεται ὅτι τοὺς ἀπλοῦς λόγους διαιρῶ εἰς **ψιλοὺς**, τοὺς οὐσιώδη στοιχεῖα μόνον ἔχοντας, καὶ εἰς **πολλαπλοὺς**, τοὺς πολλὰ ἅμα οὐσιώδη στοιχεῖα ἔχοντας, καὶ εἰς **διωρισμένους**, τοὺς καὶ ἐπουσιώδη στοιχεῖα ἔχοντας· κυρῶ δὲ ταῦτα πάντα διὰ παραδειγμάτων. Καὶ ὅμως δ κ. Γ. λέγων ὅτι ἀρχομαι ἐκ τῶν συνθετωτέρων (!), τῶν εἰδῶν δῆλον ὅτι τοῦ ἀπλοῦ λόγου, ἀμφιβάλλει ἂν θὰ ἐννοήσωσιν αὐτὰ οἱ μαθηταί· διὰ τί ἄρα; διότι μὴ μαθὼν παρὰ τοῦ κ. Καταιβαίνη, ἔχει αὐτὸς δυσκολίαν νὰ μάθῃ ἥδη καὶ κατανοήσῃ αὐτά.

§ 1. 5. «Ὀλοσέλιδος (!) παράγραφος διδάσκουσα ἄθρόα καὶ δυσπερίληπτα». Ἀλλὰ τί ἐνόησαν ἐκ τούτου οἱ ἐγκρίναντες τὴν κρίσιν τοῦ

κ. Γ. συνάδελφοι; Ἐλαβον πρὸ ὀφθαλμῶν, ὡς λέγουσιν ἐν τῇ ἐγκρίσει, τὴν σελίδα ταύτην, ἵνα ἐβλεπον τὴν πλάνην τοῦ κ. Γ. ἢ τὴν διαβολήν; Ἡ παράγραφος αὕτη ἔχει 12 ὑποδιαίρέσεις, ἐν αἷς ὀρίζονται οὐχὶ ἄθροα, ἀλλὰ καθ' ἕκαστον καὶ εὐπεριληπτότατα τὰ 12 εἶδη τῶν συνθέτων λόγων, προταχθέντος ἐνταῦθα τοῦ περὶ αὐτῶν λόγου, ἵνα, ὡς λέγω ἐν τῷ προλόγῳ, ἀσκήται εὐθὺς κατὰ σκελετὸν ἢ σύνταξις ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς τῶν συγγραφέων λόγου, ἐλλειπόντων παρ' ἡμῖν τῶν πρὸς τὴν σύνταξιν θεματικῶν βιβλίων τῶν παρὰ Γερμανοῖς ἐν χρήσει.

Τὴν δ' ἀρετὴν ταύτην τοῦ βιβλίου οὕτε μόνος ἐννοήσας οὔτε ἐκ τοῦ προλόγου μαθὼν ὁ κ. Γ. κατακρίνει (ἐν § 1, 6)· διότι οὔτε ὁ Καταιβαίνης τοιαῦτα διδάσκει ἐνταῦθα οὔτε αὐτὸς ἄρα γινώσκει μαθὼν.

§ 1, 5, δ. Θαυμάζει ὅτι καταλέγω εἰς τοὺς ἀντιθετικούς συνδέσμους καὶ τὸ ὅμως, οὐδὲν διδαχθεὶς ἐκ τοῦ ἐδ. 162, ἐνθα λέγεται περὶ τῆς συνήθους χρήσεως αὐτοῦ, δ' ὅμως, ἀλλ' ὅμως κτλ. Ὅτι δὲ τὸ ὅμως δὲν εἶνε ἀνάττικον, ἰδέτω μοι τοὺς Ἀττικωτάτους Δίσχυλον (Ἰκ. 730) καὶ Σοφοκλῆα (Οἶδ. Τ. 1084. Ἀντ. 819) καὶ Ἰσοκράτην (4, 28). Ἀπείργων δὲ τὸ ἀτὰρ τῶν ἀντιθετικῶν συνδέσμων ὡς μᾶλλον ποιητικόν, μὴνύει ἑαυτὸν οὐδὲν Ξενοφῶντος καὶ μάλιστα Πλάτωνος ἀψάμενον, καὶ μόνον Καταιβαίνην καὶ Κυριακόπουλον γινώσκοντα.

§ 1. 59. Θαυμάζει ὅτι φέρω δύο παραδείγματα εἰδικῶν προτάσεων διὰ τοῦ ὅτι καὶ οὐδὲν διὰ τοῦ ὧς, μὴ ἐννοήσας ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ἀποσαφήσεως τοῦ ὀρισμοῦ τῆς εἰδικῆς προτάσεως (ὅτι εἰδικεύει ἢ ἐπεξηγεῖ), καὶ τὰ παραδείγματα ἄρα εἰς τοῦτο ἐμελλον νὰ βάλῃσι, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ὅτι καὶ ὧς, περὶ ὧν ἀκριβῶς λέγεται ἐν ἐδ. 183. Καὶ ἀναγνοὺς δὲ αὐτὸ ἔμεινεν ἀδίδακτος.

§ 1, 6. Μακρὸν καὶ ὑπὲρ παιδα ὑπολαμβάνει τὸ ἐδ. 6, ποσάστιχον ἄρά γε ὄν; ἐξάστιχον. Τί ἂν τις εἰπὼν αὐτὸν ὀρθῶς ἂν προσείποι;

§ 8. Ἐκπληττεται ἐπὶ τῷ ὀρισμῷ τοῦ ὑποκειμένου, ὅτι εἶνε τὸ περὶ οὗ λέγεται τι ἐν τῇ προτάσει, ἄγαν ἀμβλὺς ὧν ἡ ἀμβλύτητα ὑποκρινόμενος.

§ 10. Λέγων ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐπὶ τοῦ α' καὶ β' προσώπου τίθεται μόνον ἐπὶ ἀντιθετικῆς ἐμφάσεως καὶ φέρων παραδείγματα ἐγὼ γράφω, σὺ γράφεις (οὐχὶ ἄλλος), κατακρίνομαι ὑπὸ τοῦ κ. Γ. ὅτι δὲν φέρω φαιεωτέρα (!) παραδείγματα· διότι ὁ ἀνὴρ μόνον τὴν διὰ τοῦ μέν-δὲ ἀντίθεσιν ἐννοεῖ. Τοιοῦτον δὲ παράδειγμα ἐπεθύμει, ἵνα ὁ μαθητὴς συναντήσας ἐν τῷ λόγῳ νοητὴν ἀντίθεσιν, μὴ δηλουμένην διὰ τοῦ μέν-δέ, ἀπορῇ.

§ 10, 2—4. «Ἐπερπε νά δηλωθῇ ὅτι πρόκειται μόνον περὶ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ γ' προσώπου». Διὰ τί; ἢ διότι οὕτω γράφει ὁ κ. Καταιθαίνης, οὐχὶ ἀναγκαῖα κατ' ἐμὲ γράφων; ἐπειδὴ οἱ τε κανόνες καὶ τὰ παραδείγματα καὶ τυρλῶ δηλοῦσιν ὅτι πρόκειται περὶ γ' προσώπου, ὡς ὅταν εἶνε εὐνόητον ἐκ τῆς συνθέσεως· κηρύττει (ὁ κῆρυξ) κτλ. ἢ ὅταν ὑπονοῇται τὸ πρᾶγμα, πράγματα κτλ.

§ 10, 3. Χρὴ ὑπὲρ παιρίδος ἀποθυήσκειν (τινά). Δύσληπτον μαθητῇ νομίζει τὸ τινα ὡς ὑποκειμένον· ἀλλὰ μόνον ἵνα παρατήρησιν ποιήσεται καὶ ψέξη· διότι καὶ τὸ ἀποθυήσκειν οὐδαμῶς παύεται ὃν ῥῆμα ἀπαρέμφατον ὄν, καὶ ἐὰν ἐξηγηθῇ, εὐθὺς τὸ τίς δηλοῖ ὅτι εἶνε ὑποκειμένον. Ἐπειτα δὲν ἐλέχθη ἀκόμη ὅτι τὸ ὑποκειμένον τοῦ ῥήματος τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν, ἐν τῷ ἐδ. 11 λεγόμενον.

§ 11. Τὸ ὑποκειμένον τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν· ὁ ἀνθρωπὸς ἐστὶ θνητός. Πλὴν τοῦ ἀπαρέμφατου τίθεται καὶ κατ' ἄλλας πτώσεις· χρὴ σε ἐλθεῖν, τούτων ἐλθόντων. «Ἄν τὸ πλὴν ληρθῇ ὡς πρόθεσις, ὅπερ καὶ εὐκολώτερον εἰς παῖδα, εὐρίσκεται τις εἰς λόγον σολοικοφανῆ». Πῶς μετὰ τελείας στιγμὰς δύο τὸ πλὴν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς πρόθεσις καὶ οὐχὶ σύνδεσμος· ἀντιθετικός, μόνον ὁ κ. Γ. δύναται τολμῶν νὰ εἴπῃ. «Ὅτι δὲ μόνοι οἱ παῖδες τὸ συντακτικὸν διδάσκονται, ἀνευ ἐξηγήσεως τοῦ διδασκάλου αὐτὸς ἴσως γινώσκει καὶ ἄλλοι τινὲς ὅμοιοι διδάσκαλοι τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο τοῖς μαθηταῖς προστάττοντες, ἀπάρτε ἕως ἐκεῖ».

§ 12. Τὸ κατηγορούμενον εἶνε ἡ... ἡ ὄνομα καὶ ὀνοματικὴ ἔννοια, ἥτις λέγεται κατηγορούμενον... π. χ. ὁ ἡλῖός ἐστὶ λαμπρός. «Τίς ἡ διάκρισις τοῦ ὀνόματος καὶ ὀνοματικῆς ἐννοίας ἡμεῖς τοῦλάχιστον δὲν νοοῦμεν (!) » Εὐκόλως θὰ ἐνόει ὁ κ. Γ. ἐὰν μὴ ἐξέπιπτε παράδειγμα «ὁ ἡλῖός ἐστὶ λάμπων». Πᾶς δὲ ἄλλος κριτῆς θὰ ἐπόθει παράδειγμα ὀνοματικῆς ἐννοίας μᾶλλον ἢ θὰ ἠπόρει.

§ 14. «Ἡ ἀπαρίθμησις τῶν ῥημάτων πορευτικῶν (!), πρακτικῶν, λεκτικῶν, καταστατικῶν (!) κτλ. ἀλυσιτελής καὶ ἄστοχος». Διὰ τί; διότι αὐτὸς ἔφα. Τίς αὐτός; Γαρδίκας ἢ Κόβητος ἢ Ἑρμαννὸς ἢ Βεκκῆρος. Τί γὰρ διαφέρει; Τοιαύτας δογματικὰς ἄνευ λόγου παρατηρήσεις πολλαχοῦ γενομένας, τὸν δὲ λόγον ἐχούσας μόνον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ἄλλων πλὴν τῶν Καταιθαίνῃ καὶ Κυριακοπούλου συντακτικῶν, ὧν πᾶν τὸ διάφορον πλημμέλειαν ὑπολαμβάνει ὁ κριτής, ὡς ἀναξίας ἐλέγχου παρορῶμεν. Τὸ δὲ ἄπειρον πλῆθος τῶν θαυμαστικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν σημείων, δι' οὗ ἐξήντησε τὴν προμήθειαν τοῦ Ἑθνικοῦ τυπογραφείου,

τὴν ἀλογίαν καὶ ἄγνοιαν αὐτοῦ ἀδεξίως προκαλύπτει. Τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ παρατηρηθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐν τε τῇ παραγράφῳ τεκτὴ καὶ ἐν τῇ 14, 18, 19, 2. 30, 40, 57, 1. 63, σημ. 3, 4. 64, σημ. 2. 129, 2. καὶ ἀλλαχοῦ.

§ 14. Τὰ παθητικὰ τῶν προχειριστικῶν, μεταποιητικῶν. «Τοιοῦτοι διδασκτικοὶ ὅροι ἐννοοῦνται;» Δὲν ἐννοεῖ ὁ κ. Γ. διότι δὲν ἔμαθεν αὐτοὺς παρὰ τῷ Καταιβαίνῃ. Πᾶς δ' ἄλλος διδάσκαλος θὰ ἐξηγήσῃ αὐτοὺς τοῖς μαθηταῖς, ὥστε καὶ τὰ ἀρχαῖα παραδείγματα. Ἄλλ' ὁ κ. Γ. ἔχει ὡς διδασκτικὸν σύστημα «τὸ πάρτε ἔω; ἐκεῖ». Ἐν γένει δὲ καὶ φιλόλογος ὢν ὁ ἀνὴρ τὰ ἀρχαῖα μυτάττεται, ὡς τὸ πλησιαίτερον, καὶ προτιμᾷ τὸ ὅταν ἀναπληροῦται κατὰ τὴν χυδαίζουσιν δημοσιογραφίαν (§ 25, 4). Ὅταν δὲ φιλόλογοι οὕτω γράφωσιν, ὅταν τὸ ἄλλας μωρανθῇ, τίς ἐλπίς βελτιώσεως; τῆς γλώσσης;

§ 14, 3. Θεωρεῖ ὁμοίαν τὴν συντακτικὴν σχέσιν τοῦ παιδεύομαι ἡγεμῶν καὶ τοῦ ἡὔξῃθην μέγας καὶ θαυμάζει πῶς διακρίνω αὐτά. Δὲν εἶνε κριτὴς διδασκάλου δεόμενος; καὶ παιδευτοῦ;

§ 14, 2, δ. Λέγω ὅτι ἰδίᾳ ἐλλείπει τὸ ἐστὶ τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν ὅταν εἶνε ὡς ἀπρόσωπα· αὐτὸς δὲ παρατηρεῖ «ἀν εἶνε προσωπικά ταῦτα δὲν ἐλλείπει τὸ ἐστὶ;» ἔκων τυφλώττων, ἵνα διαβάλλῃ διότι ἐν τῇ αὐτῇ διαιρέσει λέγω ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων αἴτιος, δίκαιος, ἄξιος, δεινός, ῥάδιος κτλ. καὶ ἰδίᾳ τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων κτλ. Εἶνε δὲ οὕτως ἀμβλύνους, ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνηται ὅτι, ὅταν λέγω τὸ ῥάδιος, ἐννοῶ καὶ τὰ τρία γένη; ἢ ἔπρεπε νὰ εἴπω ῥάδιος, ῥαδία, ῥαδιον, ἵνα ἐξίκωμαι εἰς τὸ βᾶθος τῆς διανοίας αὐτοῦ;

§ 15, 1. Κατηγορούμενον τίθεται... καὶ πᾶν ἄλλο μέρος λόγου καὶ ἐμπρόθετος αἰτιατική· ἀἢ ἐμπρόθετος αἰτιατική δὲν εἶνε μέρος τοῦ λόγου;» «Ὡστε κατὰ τὸν κ. Γ. καὶ φράσις ὅλη εἶνε ἐν τῶν μερῶν τοῦ λόγου, ἐνδέκατον τοῦτο!! Τὰ αὐτὰ γελοῖα ἐπιλαθόμενος παρατηρεῖ καὶ ἐν § 25.

§ 15, 2. σημ. Κατηγορούμενον τίθεται καὶ ἐπὶ μεταβατικῶν ῥημάτων ποιῶ τινα σοφόν. «Ἄτοπον ὁ μαθητὴς νὰ ἀκούῃ ἐνταῦθα μεταβατικὰ ῥήματα». Ἀλλὰ πᾶσαι σχεδὸν αἱ γραμματικαί, κ. Γαρδίκια, ποιοῦνται λόγον περὶ μεταβατικῶν ῥημάτων διδάχθητι καὶ τοῦτο.

§ 16. 1. Δὲν ἐρμηνεύω τοὺς ὅρους περιεκτικά ἢ περιληπτικά ὡς δὲν ἐρμηνεύω καὶ τὰ ἀρχαῖα παραδείγματα· διότι πᾶς διδάσκαλος γινώσκει αὐτά, ἀφ' οὗ καὶ ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ τῆς γραμματικῆς ὑπάρχει ὁ ὅρος, ὃν ἄγνοων ὁ κ. Γ. ἀπορεῖ.

§ 17. *Μίνως καὶ Δυκοῦργος νόμους ἐθέτην.* Ἀπορεῖ πῶς οὗτοι ἀποτελοῦσι ζευγὸς τι· διότι ὑλικά μόνον ζεύγη δύναται νὰ ἐννοῇ ὁ κ. Γ., ὡς τὸ τῶν ὑποδημάτων, ἤθικα δὲ οὐχί, ὡς τὸ νομοθετῶν καὶ τούτων Δωριέων, ἢ οἷον ζευγὸς νοοῦντες οἱ παλαιοὶ Κριτίαν καὶ Ἀλκιβιάδην, συχνὰ διῦκῃ ῥήματι συνῆπτον.

§ 19. 1. Τὸ κατηγορούμενον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον 1) ὅταν εἶνε ἐπίθετον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν... ὁ ἄνθρωπός ἐστι θνητός. «Ποῖον εἶνε ἐπίθετον, τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ὑποκείμενον;» Τὸν περὶ τοιαῦτα ἀπορῶντα τί τις ὀρθῶς ἀν' προσείποι; Οἷον ἡμῖν ὁ κληρὸς ἡσπαλιεύσατο κριτήν.

§ 19, 6. Δὲν ἐννοεῖ διάκρισιν κατηγορουμένου καὶ κατηγορηματικοῦ διηρισμοῦ· διότι οὐδενὶ ἄλλῳ συντακτικῷ Εὐρωπαϊκῷ ἢ Ἑλληνικῷ πλην τοῦ Καταβαίνῃ ὁ ἀνὴρ ἐκοινώνησε. Καὶ τὴν διδασκαλίαν δὲ περὶ ἑλξεως, οἷα ἡ ἐν τῷ ταύτῃ *ἔχει τέχνην* (ιοῦτο), ὑπολαμβάνει ἄχρηστον διὰ τί, διότι αὐτὸς ἔφα! !

§ 21. Διορισμοὶ λέγονται τὰ ἐπουσιώδη στοιχεῖα τῆς προτάσεως τὰ συμπληροῦντα ἢ ἐξηγοῦντα κατὰ τινα τρόπον τὰ οὐσιώδη ἢ ἄλλα ἐπουσιώδη· Καλὸν ῥόθον θάλλει ἐν τῷ τοῦ πατρὸς κήπῳ. «Οὐδόλω; δικαιολογεῖται ἡ χρῆσις τῶν διορισμῶν καὶ ὁ μαθητὴς ἡδύνατο νὰ περιφρονήσῃ αὐτοῦς ὡς ἐπουσιώδη μέρη καὶ νὰ περιορισθῇ εἰς τὸν ψιλὸν λόγον». Διὰ τί ὁ κ. Γ. δὲν ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἵνα ἴδῃ τὰ συμπληροῦντα ἢ ἐξηγοῦντα, ἅτινα δικαιολογοῦσι τελείως τὴν χρῆσιν τῶν διορισμῶν; διὰ τί δὲν μνημονεύει ὅσα ἀνέγνω ἐν ἐδ. 4 περὶ τῆς σχετικῆς σημασίας τῶν ὀνομάτων οὐσιώδους καὶ ἐπουσιώδους; ἐκὼν ἢ ἄκων τὸν νοῦν τυφλῶται πρὸς α καὶ μαθητὴς ἀβοήθητος δύναται ὀξέως νὰ νοῇ;

§ 22, 4. Ἀπορεῖ πῶς ἐν τῷ φίλος μου, ἐκτὸς προτάσεως ὄντι, εἶνε δυνατὸν νὰ νοηθῇ τὸ μοῦ ὡς πλαγίῳπτως διορισμός· Γλωσσάγια εἶνε μᾶλλον ταῦτα ἢ νήφοντο; κρίσις.

Ἐνταῦθα εὐρίσκει ἀταξίαν, ὅτι προέταξεν τὰ περὶ ῥήματος; τῶν διορισμῶν, μὴ ἀναγνούς τὸν πρόλογόν μου, ἵνα φωτισθῇ· διδασκλήτω δὲ νῦν. «Πρὸς τὸν αὐτὸν δὲ σκοπὸν (τὴν ἄμεινον ἄκνησιν τῆς συντάξεως ἐπὶ συνεχοῦς τῶν συγγραφῶν λόγου) ἐν τῇ διωρισμένῃ προτάσει προστάχθησαν τὰ περὶ ῥήματος, τὸν σκελετὸν τῆς προτάσεως ἀποτελοῦντα, τῶν ὀνομαστικῶν διορισμῶν, ὡς δευτερευόντων καὶ ἐπουσιωδῶν αὐτῆς στοιχείων. Μέχρι τῆς διδασκαλίας τούτων ἀπὸ τῆς 13 παραγράφου καὶ ἐξῆς ὁ μαθητὴς θὰ ἀρκῆται εἰς τὰ γενικῶς περὶ αὐτῶν ἐν τῇ 3ῃ

παρὰ γράφῃ λεχθέντα. Ὅτι δὲ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ περὶ ὑποταγμένων προτάσεων πρέπει νὰ τάσσωνται εἰς τὸ περὶ ἐγκλίσεων ἐν ὑποτάξει λόγου εἶνε ἀναμφισβήτητον». Ὅπερ δ' αὐτὸς θαυμάζει, ὅτι μετὰ 19 βλας σελίδας ἐπανέρχομαι εἰς τοὺς διορισμούς, δὲν εἶνε διόλου θαυμαστόν, ἀλλὰ σκοπιμώτατον· κατορθοῦται δὲ δι' αὐτοῦ τὸ θαυμαστόν, ὅτι μετὰ τὰς 19 ταύτας σελίδας, ἤτοι εἰς τὴν 30ὴν φθάσας ὁ μαθητὴς ἀσχεῖ τελείαν ἐπὶ τὸ γενικώτερον σύνταξιν ἐν συνεχεῖ τῶν συγγραφέων λόγῳ, ὅπερ πάντες ὁμολογοῦσιν οἱ τὸ συντακτικόν μου διδάξαντες, οἱ μὴ νοσοῦντες, ὡς ὁ ἡμέτερος κριτὴς, Καταιβιῖτιν.

Μέγιστον δ' ἀτόπημα εἶνε κατὰ τὸν κ. Γ. ὅτι τοὺς κατηγορηματικούς διορισμούς ἐν τῇ 32ᾳ σελίδι ἐπραγματεύθην μετὰ τοὺς ἐπεξηγητικούς, ἐν ᾧ ἐν τῇ 11ῃ ὀνομαζῶν αὐτοῦ; καὶ ὀριζόμενος, ἔταξα πρὸ ἐκείνων!! Οἱμοὶ τοῦ μέλανος καὶ τῶν τυπωτικῶν τοῦ Ἑθνικοῦ τυπογραφείου, ὅταν εἰς τοιαύτας ἀλογίστους ἀργολογίας ἀναλίσκωνται.

Θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται ὅτι κατεκερματίσθη ὁ περὶ τοῦ ἀντικειμένου λόγος, ἀξίως ἐλέου ὢν, ὅτι μόνον τὸν κ. Καταιβιῖτην ἀναγνούς Σινικῶ τῷ τρόπῳ αὐτῷ προσεκολλήθη· διότι δεῖξάτω μοι ἐν τίνι μὲν τῶν δοκίμων ξένων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης συντακτικῶν τοιαύτη τοῦ ἀντικειμένου πραγματεία ἐγένετο, πῶς δὲ ἡ γενικὴ λ. χ. τῶν μεθεκτικῶν ῥημάτων, τῶν χωριστικῶν, τῶν πληρώσεως καὶ ἐνδεΐας καὶ ἀπορίας σημαντικῶν καὶ ἄλλων πολλῶν δύναται νὰ κληθῇ ἀντικείμενον, μέτεστί μοι τῆς οὐσίας, γέμω ἐλπίδων, ἀπέχει τῶν Θηβῶν κτλ.

Πῶς δὲ ὀνομάσῃ τις τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ νὰ μὴ γίνη ἴδιος περὶ ἀρθροῦ καὶ ἀντωνυμιῶν λόγος, ἀλλὰ τὰ περὶ αὐτῶν νὰ λεχθῶσιν ἐν τοῖς διορισμοῖς, ἐν ᾧ ὅ,τι τούτων εἶχετο τῶν διορισμῶν περιελήφθη ἐν τῷ περὶ διορισμῶν λόγῳ; Ἀλλὰ πῶς θὰ φανῇ ὅτι εὐρίσκει καὶ ψέγει πολλά. Ἀλλ' ἡ φιλοδοξία αὐτοῦ αὕτη, ἀτοπος οὐσα, ἀξίως αὐτὸν ἀείποτ' ἀστοχοῦντα κολάζει.

§ 24. Ταράττει αὐτὸν ὁ ὅρος *προθετοσύνθετον ῥῆμα*, ἀγνοοῦντα ὅτι ὅροι συχναίως λεγόμενοι ἐν τῇ ἀσκήσει εἴτε τῆς συντάξεως εἴτε τῆς τεχνολογίας πρέπει νὰ εἶνε μονολεκτικοί. Τοῦτο δ' ἀναγκάζει καὶ τοὺς Εὐρωπαίους τοὺς πλείστους ἐπιστημονικούς· ὅρους νὰ πλάττωσι μονολεκτικούς, καίπερ ἀτόπους, πολλάκις. Ὁ δὲ κριτὴς βιβλίων θρεῖται καὶ ἐμπειρίαν τινὰ καὶ φιλοσοφικὴν καὶ παιδαγωγικὴν παιδευσιν νὰ ἔχη.

Ἐγὼ λέγω Πολλὰ ἀμετάβατα παρίστανται ὡς μεταβατικά, πορεύομαι ὁδόν· ὁ δὲ κ. Γ. παρατηρεῖ ἀλλὰ τὸ ὁδὸν εἶνε κύριον ἀντικείμενον, τὸ δὲ σύστοιχον ἀντικείμενον (κατ' ἐμὲ 208) δέχεται

πάν ῥῆμα» καὶ οὕτω συνάγει ἀτοπίαν. Δὲν ἐσκέφθη δ' ὅμως ὅτι τὸ πᾶν ῥῆμα ἐννοεῖ καὶ τὸ ἀμετάβατον πορεύομαι, ὅπερ διὰ τοῦ συστοίχου ἀντικειμένου ὁδὸν παρίσταται ὡς μεταβατικόν. Ὡς μαθητῆς δὲ τῆς α' γυμνασίου ἐρωτᾷ «τὸ ἐξίσταμαι εἶνε ἐνεργητικόν;» Οὐ μόνον ἀμετάβατον, ἀλλὰ καὶ ὡς μεταβατικὸν παρίσταται, λέγομεν αὐτῷ, ὡς ἐξίστασθαι ἐκ τοῦ μέσου, ἐξ ἑδρας, ὁδοῦ, οὐδένα κίνδυνον ἐξέστη (=ἀπέφυγεν) Δ. 20, 10. 22, 76. ὑπεκστήναι τὸν λόγον (Πλατ. Φιλ. 43). Οἱ δὲ συνεπίτροποι ἀκούοντες τοιαῦτα ἐπεδοκίμαζον;

§ 24, 2... ἐλαύνω (ἵππον)=διώκω, τρέχω (μεταβατικὸν καὶ ἀμετάβατον)· αὔστε ἐν τῷ ἐλαύνειν μόνον τὸ ἵππον εἶνε ὡς ἀντικείμενον καὶ διώκει τις τὸν ἵππον»;; «Ὅταν ἐλαύνῃ ἵππευς ἢ ἄρματος ἑποχος, περὶ ὧν πρῶτον καὶ μάλιστα τὸ ἐλαύνειν (=τρέχειν) λέγεται, ἀγνοῶ ἐάν τι ἄλλο μᾶλλον ἢ ἵππους διώκουσι πρὸς δρόμον. Ὅταν δὲ συχνὸν περὶ στρατηγοῦ λέγεται τὸ ἄγειν (=τρέπεσθαι), τί ἄλλο οὗτος ἢ στρατὸν ἄγει (=ὁδηγεῖ); Διότι καὶ περὶ τούτου εἰρωνικῶς ἢ δι' ἄγνοιαν ὁ κ. Γ. ἐρωτᾷ. Καὶ πάντα ταῦτα διὰ τί; διότι ὁ μόνος ἐξ οὗ ἀντλεῖ τὴν σοφίαν αὐτοῦ θησαυρὸς ἔχει τὴν διττὴν χρῆσιν τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων ἄνευ τινὸς λόγου τῆς γενέσεως αὐτῆς.

§ 25. σημ. Δὲν ἐτέθη παράδειγμα προλήψεως ἀντικειμένου, διότι εἶνε λίαν σπανία αὕτη· ἡδύνατο δὲ νὰ ἐννοήσῃ τοῦτο καὶ μόνος ὁ κ. Γ. ἐν παρενθέσει βλέπων τὸ (ἢ τὸ ἀντικείμενον).

§ 25, 6' «Ἐν τῷ παραδείγματι ὁ πατήρ ὀφείλει δέκα δραχμὰς τῷ ἄρχοντι πῶς ὁ μαθητῆς θὰ διακρίνῃ τὸ ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἀντικείμενον;» Πρὸς διαβολὴν ἐκ πονηρίας παρέλιπεν ὁ κριτὴς τὸν ὀρισμὸν, ὅτι ἄμεσον λέγεται, ἐὰν μεταβαλὴν εἰς αὐτὸ κατ' εὐθείαν ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, ἔμμεσον δέ, ἐὰν πλαγίως. Τί σαφέστερον τούτου μαθητῇ τε ἀποσθητῇ καὶ οἷω Γαρδίκα κριτῇ;

§ 26, 1, α' Τὰ παραδείγματα τοῦ διὰ τῆς παρά, πρὸς, ἐκ καὶ ἀπὸ ποιητικοῦ αἰτίου ἐτέθησαν ἐν τῷ περὶ προθέσεων, τοῦ δὲ τῶν εἰς τοῦ ἐν τῷ περὶ ῥηματικῶν ἐπιθέτων. Ὁ δὲ κ. Γ. καὶ ἰδὼν ὕστερον ταῦτα ἐκεῖ, δὲν ἀφῆρεσε τὴν μορφήν τῆς ἐλλείψεως ταύτης, ἵνα πλείονες φαίνωνται.

26, 1, 6' «Θὰ ἐννοήσῃ εὐκόλως ὁ μαθητῆς τὸν ὅρον συντελικὸς χρόνος;» Ἀλλὰ καὶ αἱ γραμματικαὶ ἔχουσι τὸν ὅρον καὶ οἱ διδάσκαλοι οἱ μὴ τοῦ πάρτε ἕως ἐκεῖ θὰ βοηθήσωσι τὸν μαθητήν. Σύγχρυσιν δὲ διενὴν πάσχει, φέρων ὡς παράδειγμα ποιητικοῦ αἰτίου τῶν εἰς τέλος τὸ οὐ δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς κακῶς φρο-

νοῦσι, ἐν ᾧ τὸ δουλευτέον εἶνε ἐνεργητικόν, μὴ δεόμενον ποιητικοῦ αἰτίου, ἀλλ' ὑποκειμένου (=οὐ δεῖ δουλεύειν τοὺς νοῦν ἔχοντας). Ἡ δὲ σπανιωτάτη ἐξαίρεσις *Χειρίσοφος μετὰ πεμπτος ὑπὸ Κύρου* (ἀντὶ Κύρω) λόγον ἔχει ὅτι ἀναπληροῖ ἄχρηστον παθητικὸν ἀόριστον μεταπεμφθείς.

§ 26. 2. α' Ω; αὐτοπαθῆ παθητικά λέγονται καὶ τὰ θρηνώ καὶ κλαίω, ἅτινα τὰ αἷτιον τοῦ πάθους ἐκφράζουσι διὰ δοτικῆς αἰτιολογικῆς! » Ἡ τολμηρῶς διαβάλλει ἡ γέλωτ' ἀμβλυνοῖας ὀφλισκάνει· διότι ἐκεῖ λέγω *Τὸ αἷτιον τοῦ πάθους ἐκφέρεται δι' αἰτιολογικῆς δοτικῆς ἀπλῆς ἢ μετὰ τῆς ἐπί, δι' αἷτιολ. γενικῆς, διὰ κατηγορ. μεταχῆς, δι' ὅλης προτάσεως μετὰ τοῦ ὅτι ἢ εἴ.* Ὡστε οὔτε τὸ ἐλεῶ οὔτε τὸ θαυμάζω εἶνε παθηματικά κατὰ τὸν κ. Γ., διότι δὲν δέχονται δοτικὴν αἰτιολογικὴν, τὸ κατ' αὐτὸν γνώρισμα (!) τῶν παθηματικῶν ῥημάτων. Μακάριος τῆς σοφίας.

§ 26 σημ. Μὴ ἐννοήσας μὴδὲ διδασχθεὶς ἐκ τοῦ προλόγου περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς οἰκονομίας τοῦ βιβλίου, ἀγανακτεῖ διότι δὲν προέταξα τῶν διαθέσεων τῶν ῥημάτων τοῦ; πλαγιοπτώτους διορισμούς. Διὰ τί; διὰ τὸν μόνον λόγον, ὅτι οὕτως ἔχει ταῦτα ὁ Καταβαίνης. *Τυφλὸς ε' τὸν ταίχ' ἀκούμπησε, παρέκ' δὲν ξέρ' νὰ πάγη.*

§ 28, 4. *Ποιοῦμαι πόλεμον καὶ εὐρίσκομαι σύμμαχον* εἶνε ὁμοειδῆ μέσχα κατὰ Γαρδίκαν, τὸν κριτὴν τοῦ κλήρου· διότι ἐν ἀμφοτέροις εὐρίσκει καταβολὴν δυνάμεων (!)· ἀλλὰ ἐν τῷ *ποιοῦμαι* εὐρίσκει καὶ ὠφέλειαν τοῦ ὑποκειμένου ἐκ τῆς ἐνεργείας ὡς ἐν τῷ *εὐρίσκομαι*; Εἶνε ἀνώτερα τῶν ἐδόντων αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα.

§ 31, 2. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα σημαίνουσι τὴν ἑαυτῶν διάθεσιν ἢ ἀπόλυτον, ὡς *ζῶ, ζῶ κοσμίως, ἢ σχετικὴν, ὡς γέμω ἐλπίδων*. Νομίζει υπερτέραν παιδῶν τὴν διάκρισιν· καίτοι εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀρθῇ ἢ ἀπορίχ τοῦ παιδὸς; πῶς τὸ γέμω οὐδέτερον ὃν συντάσσεται γενικῇ τῆς ὕλης ὡς τι ἐνεργητικόν. Περὶ τούτου οὐδὲν μέλει τῷ κ. Γ. Ὁ μαθητὴς πρέπει μόνον; τὸ συνπαθητικὸν νὰ μανθάνῃ τοῦ διδασκάλου βλακεύοντος.

§ 31, 3. Ἰδιωματὰ κῶς (τὰ οὐδέτερα) τίθενται... καὶ ὡς παθητικά καὶ ὡς μεταβατικά· ὑπὸ θεῶν κεῖνται νόμοι, *ζῶ ζωὴν*. «Ἄν εἶνε παθητικά, πῶς μετονομάζονται οὐδέτερα;» Ἐγὼ μὲν λέγω τίθενται καὶ ὡς παθητικά, οὗτος δὲ ἐννοεῖ ὅτι εἶνε παθητικά. Ὁ ἀνὴρ ἢ οὐδὲν Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐπαίει ἢ ἀσυστόλως διαβάλλει. Ὁμοίως; δ' ἐμοῦ ὡς μεταβατικὸν τὸ *ζῶ ζωὴν* εἰπόντος, ἐκεῖνος ὑπολαμβάνει ὅτι τὸ *ζῶ* παριστῶ κύριον μεταβατικόν!

Θαυμάζει και εκπλήττεται ὅτι μετὰ τὰς διαθέσεις δὲν λέγω περὶ ἀπροσώπων ῥημάτων, ἀλλὰ μετὰ τὰς ἐγκλίσεις· οὐδὲνα δὲ λόγον τῆς ἀπορίας φέρι. Πᾶς τις ἐννοεῖ ὅτι ἐνταῦθα τάσσει ταῦτα ὁ Καταιβαίνης, ὁ Διὸς Κόρινθος κατὰ Γαρδίκαν. Οἷα γελοιopoίησις τῆς κρίσεως.

§ 32, 5. Λέγων ὅτι ὁ ἐνεστώς ῥημάτων τινῶν πολλάκις ἔχει και σημασίαν παρακειμένου, τινῶν πολλάκις και σημασίαν μέλλοντος,¹ κατὰ τὸν κληρωτὸν κριτὴν κύριον Γ. ἐννοῶ ὅτι ὁ ἐνεστώς τοῦ αὐτοῦ ῥήματος εἶνε α' ἐνεστώς β' παρακειμένος και γ' μέλλον. Τοιαῦτα διαστροφαι μόνον ὡς ἀχδεῖ· χαριεντισμοὶ ἢ λόγων παιδιαὶ ἐν συνουσίᾳ ἀνδρῶν μὴ νηφόντων δύνανται νὰ γίνωνται και λέγονται.

§ 33, γ. Ὁ παρακειμένος σημαίνει 3) πρᾶξιν ἐνεστώτος... ἐπὶ ἐπιστολογραφίᾳ· ἀπέσταλκά σοι τὸν λόγον δῶρον. α' Ἀκατανόητος ἢ τοιαύτη ἐρμηνεία» ἐπιφωνεῖ ὁ κ. Γ., καίτοι ἐπιστέλλον αὐτὸς· γράφει πάντοτε βεβλῶς «ἀποστέλλω σοι ταχυδρομικῶς τάδε». Εἰς ὅσα τοῦ Ἑλληνος λόγου φαινόμενα οὐδέποτε αὐτὸς προσέσχευεν ἢ δὲν ἔτυχεν νὰ σημειώσῃ ὁ Καταιβαίνης, ταῦτα εἶνε ἀκατανόητα.

§ 34. Ἀμβλύνο αν πολλὴν ἢ ἄγνοιαν μηνύων δὲν ἡδυνήθη νὰ εὕρῃ τὸν λόγον τῆς διατάξεως· τῶν χρόνων τῆς κατὰ χρονικὸν τμήμα και εἶδος ὡς ἐξῆς ἔχουσιν· Παρὸν διαρκές ἢ τετελεσμένον (ἐνεστώς, παρακειμένος), Παρελθὸν διρκές ἢ ἀκαριαῖον ἢ τετελεσμένον (παρατατικό, ἀόριστος, ὑπερσυντέλικος), Μέλλον διαρκές, ἀκαριαῖον, τετελεσμένον (μέλλον, τετελεσμένος μέλλον). Ταῦτα εἶνε βάθος ἀμέτρητον τῷ κ. Γ. και ἀκατανόητα· ψεκτέα ἄρα.

§ 34, 3. Ὁ παρατατικός σημαίνει 3) ἐναρξιν ἢ ἀπόπειραν· Φίλιππος Ἀλόννησον ἐδίδου. α' Ὁ συγγραφεὺς θὰ τὸ ἐρμηνεύσῃ ἤρχετο νὰ δίδῃ! » Κριτὴς δὲ εἰλικριὴς και μὴ κακουργῶν ἐν τῇ κρίσει μηδὲ διαβάλλων τὸ βιβλίον θὰ ἔρμηνευεν αὐτὸ ἐξήτει ἢ ἤθελε νὰ δώσῃ, θὰ ἔλεγε δὲ ὅτι ἐλλείπει παράδειγμα σημαῖνον ἐναρξιν.

§ 33, 4. Ὁ παρατατικός σημαίνει πρᾶξιν παρούσαν μετατιθεμένην εἰς τὸ παρελθὸν ὅτε ἐγνωρίσθη ἢ ἐλέχθη· Ἀνθρακες ἄρα ἦν ἡμῖν ὁ θησαυρός (ἐστίν, δὲ ἐνομιζόμεν ἢ ἐλέγομεν θησαυρόν). α' Ἀκατανόητον». Ἐπρεπεν ὁ κριτὴς νὰ προσθέτῃ «ἔμοιγε, οὐδὲν τοιοῦτον διδασχέντι ἐκ τοῦ μικροῦ συντακτικοῦ τοῦ Καταιβαίνῃ».

§ 34. 5. Ὁ παρατατικός σημαίνει 5) πρᾶξιν ἀορίστου ἢ ὑπερσυντέλικου· Πρέσβεις ἐλθόντες ἀπήγγελλον (=ἀπήγγειλαν)!! Ὁ κ.

Γ. πῶς θὰ ἐρμηνεύσῃ τοῖς μαθηταῖς τοῦτο, ἔδιδον εἶδῃσιν ἢ ἔδωκαν εἶδῃσιν ; Τὸ δ' ἐν ἐπιγραφαῖς ἐποίει ἢ ἔγραφε πῶς ἐρμηνευτέον διὰ παρατατικοῦ ἢ δι' ἀορίστου ; ἐπαίει τι τούτων ἢ οὐδέν ;

§ 35. Ὁ ἀόριστος σημαίνει πράξιν κυρίως παρελθούσαν ἐν τῷ τέλει αὐτῆς· ἔγραψα ἐπιστολήν. ἀκατανόητον». Οἷα ἀμβλύνοια ἢ φύσει προσοῦσα ἢ ἐκ προλήψεως ἐπιγενομένη διὰ τὸ νομίζειν ὅτι οὐδὲν εἶνε νοητὸν ἄλλως ἢ ὡς παρὰ Καταιβαίνῃ ἔχει λεγόμενον· διότι πῶς δὲν ἐννοεῖ ὅτι ἡ γραφὴ τῆς ἐπιστολῆς ἔχει ἀρχὴν καὶ διάρκειαν καὶ τέλος, καὶ ὅτι ὁ ἀόριστος ἔγραψα σημαίνει τὴν πράξιν ταύτην οὐχὶ ἐν τῇ ἀρχῇ οὕσαν οὐδ' ἐν τῇ διαρκείᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ τέλει ;

§ 36. 3. Ὁ ὑπερσυντελικὸς σημαίνει 3) πράξιν ἀνυπερθέτως ἐκτελεσθεῖσαν· οὐ διέτριψα, ἀλλ' εὐθύς ἀνέγνωστο ὁ λόγος. «Τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ἡ σημασία οὐδὲν μετεβλήθη καὶ διὰ τῆς προσθήκης τῶν προσδιορισμῶν ! » Δὲν μετεβλήθη βεβαίως τοῖς χονδρικῶς καὶ μόνον ἐκ τοῦ συντακτικοῦ τ ὤ κ. Καταιβαίνῃ τὰ Ἑλληνικὰ γινώσκουσι· διότι ἰδέτω μοι πᾶς ἄλλος τέλειον τὸ χωρίον τοῦτο καὶ μὴ πεισθῇτω. «Οὐδεμίαν διατριβὴν ἐποίησάμην, ἀλλ' εὐθύς παρεκέκληντο οὐ; εἶπον... ἀνέγνωστο δ' ὁ λόγος». (Ισ. 12, 233). Ἐρωτῶ τὸν κ. Γ. διὰ τί ὁ συγγραφεὺς δὲν εἶπε παρεκλήθησαν καὶ ἀνεγνώσθη; τί θέλων νὰ δηλώσῃ; Ἀλλ' ἀφ' οὗ περὶ τοιούτων λεπτολογιῶν ὁ Καταιβαίνης δὲν ἔτυχε νὰ εἶπῃ, πῶς θὰ γινώσκῃ αὐτὰς ὁ κ. Γαρδίκας ;

§ 37. «Ὁ μέλλων σημαίνει πράξιν 2) προσδοκωμένην· φιλόσοφος ἔσται τὴν φύσιν ὁ φύλαξ. 3) Σκοπούμενην (ἐν ἀναφορικῇ προτάσει) ἢ δυνατήν· Στρατηγὸς αἰροῦνται οἱ Φιλίππῳ πολεμήσουσι (ἵνα). Πρὸς ταῦτα πράξεις οἷον ἂν θέλῃς (δύνασαι νὰ). ἀσύστατα καὶ ἀκατανόητα». 4) ἀντὶ προστακτικῆς· ἔξεις ἀτρέμας (= ἔχε). α' «Ὡστε ὁ μέλλων τίθεται καὶ ἀντὶ ἐνεστώτος ! » Αἱ σημασίαι τοῦ μέλλοντος αἱ μικρὸν ἐκτερεπόμεναι τῆς πρώτης εἶνε μὲν εὐλογον νὰ εἶνε ἀκατανόητοι τῷ χονδρικῶς τὰ Ἑλληνικὰ μαθόντι κ. Γαρδίκᾳ, οὐχὶ δ' ὅμως καὶ ἀσύστατοι· διότι τὸ ἐν τῇ Πλάτωνος Πολιτείᾳ Φιλόσοφος ἡμῖν τὴν φύσιν ἔσται ὁ μέλλων καλὸς κάγαθός ἔσεσθαι φύλαξ τῆς πόλεως (376) παντὶ ἐκ τῶν συμφραζομένων δηλοῖ ὅτι προσδοκῶμεν ἔσεσθαι σημαίνει. Ὅτι δὲ καὶ σκοπὸν σημαίνει ἐν ἀναφορικῇ προτάσει καὶ τῆς τρίτης Ἑλληνικοῦ σχολείου μαθηταὶ γινώσκουσιν· Ἐν δὲ τῷ πρὸς ταῦτα πράξεις οἷον ἂν θέλῃς (Σοφ. OK. 956) πῶς ἐρμηνεύεται τὸ πράξεις ; Ἀλλὰ ταῦτα εἶνε Σκύθης οἶμος τῷ σοφῷ κριτῇ. Ἀρχαδίαν δ' αἰτοῦμεν τοιαῦτα αἰτοῦντες, ἀφ' οὗ ἐκπλήττεται ὅτι ὁ μέλλων εἶνε καὶ ἀντὶ

προστακτικῆς, εἶνε δὲ ἀδύνατον, διότι τότε ὁ μέλλων γίνεται καὶ ἐνε-
στῶς. Νήφοντος ταῦτα;

§ 38. σημ. Ὁ μετ' ὀλίγον μέλλων *μονοσχημάτιστος*. . . «Δὲν εἶνε
ὀρθότερος; ὁ ὅρος *μονολεκτικός*»; Τοσοῦτον ὀρθότερος εἶνε, ὅσον εἶνε
ἀνυπαρκτος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἐν ᾗ τὸν *μονοσχημάτιστον* εἰπέ-
που ὁ Ἀπολλόδωρος. Γηράσκεις δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος κ. Γαρ-
δίκι. Ψέγει δέ με ὅτι οὐδὲν εἶπον περὶ τῆς περιφράσεως τοῦ μετ' ὀλί-
γον μέλλοιτος, ἀξιομειψτότατος αὐτός, ὢν ὡς ἀγνοῶν ὅτι περὶ τούτου
λέγουσι πᾶσαι αἱ γραμματικαί.

§ 39. Ἀμφιβάλλει ἐὰν θὰ ἐννοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὸ μέρος τοῦ
χρόνου καὶ τὸ εἶδος τοῦ χρόνου, ἐν ᾗ πλειστάκις ἐν τῷ περὶ χρόνων
ἐλέχθη ἤδη παρόν, παρελθόν καὶ μέλλον, διαρκές, ἀκαριαῖον καὶ
τετελεσμένον. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ πάντα περιμένει παρὰ τῶν μα-
θητῶν ὁ κ. Γ., τοιοῦτον ὡς διδάσκαλος σύστημα ἔχων. — Νομίζει ὅτι
τὸ ἄγε καὶ τὸ ἄγωμεν σημαίνουν· πράξιν γινομένην ὅτε καὶ λέγον-
ται, οὐχὶ μέλλουσιν! — «Ἡ ἀνεξάρτητος εὐαγγελικὴ σημαίνει τὸ *παρελ-
θὼν* πάντοτε;» Τίς εἶπε τοῦτο; Νυστάζων ὁ κριτὴς ἀνεγίνωσκε· διότι
ἐκεῖ λέγεται *παρελθὼν* ἢ *μέλλον*.

§ 40 σημ. Περὶ τῶν ἐγκλίσεων ὑποτεταγμένων λέγεται μετὰ τὰ
ῥηματικὰ ὀνόματα ὡς στοιχειωδέστερα «Μίντεως χρῆζει ἡ σημειω-
σις». Τί πταίμεν ἡμεῖς; ἐὰν καὶ μαθητῶν ἀμαθέστερος εἶνε ὁ κριτὴς,
ἀγνοῶν ὅσα καὶ ἐκεῖνοι; γνωστὰ εἶε, ὅτι ἐν πάσῃ γραμματικῇ ῥη-
ματικὰ ὀνόματα τὸ ἀπαρέμφατον, ἡ μετοχὴ καὶ τὰ ῥηματικὰ
ἐπίθετα ἐπονομάζονται καὶ ἐπιγράφονται· ταῦτα δὲ τῶν ἐγκλίσεων ἐν
ὑποτάξει λόγου στοιχειωδέστερα καὶ ἀπλούστερα βεβαίως εἶνε.

§ 41. Ἡ ὀριστικὴ σημαίνει πράξιν πραγματικὴν. «Ἀλλὰ τότε ἔ-
πρεπε νὰ ὀνομάζεται ἐγκλίσις *πραγματικὴ*». Ἀμφιβάλλει τις ἐὰν
ταῦτα εἶνε λόγοι παιζόντος καὶ χαριεντιζομένου ἐν εὐθυμίᾳ ἀσυνήθει ἢ
σπουδάζοντος καὶ σωφρονούντος. Ἐπειτα ἐρωτᾷ «μόνον πράξιν σημαί-
νει;» ἀγνοῶν ὅτι τὸ ὄνομα ἢ *πράξις* ἐν τοῖς γραμματικοῖς· βιβλίοις
λέγεται καὶ περὶ διαθέσεως.

§ 41, 3. Ἡ ὀριστικὴ σημαίνει . . 3) ἰσχυρὰν κατὰφασιν ἐν ἀποφα-
τικῇ ἐρωτῇ καὶ τ' ὕψαντιον. «Ὁρθά, ἀλλ' ἀκατανόητα διὰ μικρὸν
παιδα!» Οὐχὶ τόσον, ὅσον εἶνε ἀκατανόητον τὸ θαυμαστικὸν αὐτοῦ.
Ἐὰν δὲ παρθέτε καὶ τὰ παραδείγματα, θὰ ἐδήλου ὅτι σαφέστατα ὄντα
ἀκατανόητα εἶνε μόνον, διότι δὲν εἶδε τοιαῦτα παρὰ τῷ Καταιβαίνῃ.
Τὸ αἰώνιον αὐτοῦ πάθος πάλιν παρίσταται, ἢ ἐκ προλήψεως κρίσις.

παρέμφατον ὡς καὶ τὰ προηγούμενα λ.χ. ἡ γῆ τρέφει καρπούς τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν καὶ προτιμῶ ποιεῖν τι;» Καὶ ἐνταῦθα ὁ κριτὴς δὲν κρίνει, ἀλλὰ διαβάλλων κακουργεῖ· διότι παρέλιπε τὸ (ἀπαρέμφατον ἀντὶ τελικῆς προτάσεως), δι' οὗ δηλοῦται καὶ τυφλῶς ἡ διαφορὰ τῶν τοιούτων ἀπαρεμφάτων πρὸς τὰ ἡγούμενα.

§ 50 Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ῥῆμα δέχεται πάσας τὰς συντάξεις τοῦ ῥήματος πλὴν τῆς κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμόν, ἰδιάζει δὲ μόνον κατὰ τὸ ὑποκείμενον· «Φρονεῖ ὁ συγγραφεὺς ὅτι κατανοεῖται ὑπὸ μικρῶν παιδῶν οὕτω διδάσκων;» Μάλιστα· διότι δὲν θὰ εἶνε προκατειλημμένη ἡ δικιόνησις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κ. Καταιβαίνῃ, ὡς ἡ τοῦ κριτοῦ, ὥστε μηδὲν νὰ εἶνε καταληπτὸν αὐτοῖς ἄλλως διατετυπωμένον. Πανταχοῦ δὲ ὁ κ. Γ. λησμονεῖ τὴν ἀναγκαιοτάτην ἐξηγητικὴν βοήθειαν τοῦ διδασκάλου, ἵνα ἔχῃ εὐρὺ τῆς διαβολῆς τὸ στάδιον. Ταῦτόν δὲ συκοφαντεῖ καὶ ἐν § 54.

§ 51. Ἀπαιτεῖ παράδειγμα ἔχον ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ πᾶσαν πτώσιν, καὶ δὲν ἀρκεῖ αὐτῷ τὸ κατ' αἰτιατικὴν μόνον, φιλοψόγω; μικρολογοῦντι. Ἐν δὲ τῷ *δέομαί σου προθύμου εἶναι*, τὸ σου εἶνε γενικὴ συντακτικὴ, ὥστε ἐν τῷ *δέομαι χρημάτων*.

§ 32. Τιμηθεὶς ὁ ἀνὴρ ὑπὸ τοῦ κλήρου οἰστρᾷ ἤδη καὶ θύει καὶ ὡς ἵππος ἀκροστήσας ἐπὶ φάτνῃ ὑψοῦ κάρη ἔχων πάντας μυκτηρίζει τοὺς ἀπόλυτον δεχομένους ἀπαρέμφατον (ὡς εἰπεῖν) οὐκ ὀλίγους· οὐδὲ σμικροὺς ὄντας καὶ Καταιβαίνῃ τὸν ἑαυτοῦ διδάσκαλον, καλῶν τερατώδεις τὸ τοιοῦτον. Διὰ τί δὲ καὶ πῶς τοῦτο; διότι, ὅπερ ἐν ὑπονοίᾳ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ εἶπεν, ὅτι αἱ τοιαῦται ἐκφράσεις, φαίνεται, προῆλθον κατ' ἔλλειψιν τοῦ ἐστίν (=δυνατόν ἐστιν), οὗτος ἀληθέστατος ἦδη νομίσας καὶ τὸν διδάξαντ' αὐτὸν ἀχαρίστως ἐλέγχει. Ἀγνοεῖ δὲ ὅτι Κυνῆρος ὡς συμπερασματικὸν τὸ ὥς τοῦτο διδάξας οὐδένα ἢ ὀλίγους φαίνεται πείσας· ἐπεὶ καὶ πλεῖστα τοιαῦτα ἄνευ τοῦ ὥς φέρονται. Ἀπορῶν δ' ἐρωτᾷ αὐτὸν ἐπεξηγεῖ τὸ ἀπαρέμφατον ἐν τῷ παραδείγματι ὡς *εἰκάσαι*· «Ὀλὴν τὴν πρότασιν ἐν τῷ Ἑλένης τὸ κόκκυμ' ἐστὶν ὡς ἀπεικάσαι (Εὐ' Ὁρ. 1298). Τί πλέον θέλει;

Παιητικὴν καὶ ἀρχαῖζουσιν ὑπολαμβάνει ὁ κ. Γ. τὴν ἀντὶ προστακτικῆς καὶ εὐκτικῆς χρῆσιν τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ διδασκτέαν· ἐπεὶ ποιηταὶ βεβαίως ἢ ἀρχαῖζοντες· εἶνε πλὴν τοῦ Θουκυδίδου (5, 9, 5, 18, 5. 6. 8. 10. 6, 36, 8) ὁ Πλάτων (Χαρ. 166 ε, Σοφ. 218α, 262ε, Πολ. 473α, 508β, 580β, Κρατ. 438β, Νο. 753β,

755ε, 756ε, 760 α, β, 873 ε και άλλ.) και ὁ Ξενοφῶν (οἶκ. 3,12. κυν. 5,12. 13. 14. 18.) και ὁ Δημοσθένης (8, 39) και ὁ Αἰσχίνης (ἐπ. 253). Ἐν δὲ τῷ θεοί, μή με δουλείας τυχεῖν (=τύχοιμι) ὁ κ. Γ. θέλει νὰ ὑπονοήτῃ δότε. Ἀλλὰ τότε διὰ τί και ἐν τῷ Σὺ ἐπεκ-
θεῖν και ἐπέιγεσθαι δὲν ἐξυπακούει τὸ βούλου; Πῶς δὲ ἀπαρέμ-
φατον ἀνυπότακτον εἰς ῥῆμα προσταγὴν μὲν δύναται νὰ σημαίνει,
εὐχὴν δὲ οὐχί; Δὲν εἶνε ἀμφότεραι ἐπιθυμίας ἐκφράσεις;

§ 56. Περὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς θαυμάζει ὁ κριτὴς πῶς αὕτη
διυρίζεται ὑπὸ τοῦ ῥήματος, καίπερ βλέπων εὐθὺς ἀκολουθοῦντα τὰ κυ-
ροῦντα τοῦτο πικραδείγματα, φαίνομαι γράφων=προφανῶς γράφω,
διαγιγνομαι γράφων=διαρκῶς γράφω, τυγχάνω περιπατῶν=κατὰ
τύχην περιπατῶ. Ὅσον τὸ ἀμβλὺ τοῦ ἀνδρὸς ἢ τὸ τολμηρῶς διαβο-
λικόν.

56, β. Οἴχεται φεύγων (έλονέν)!! Ὅπου θαυμάζει ὁ κριτὴς ση-
μαίνει ὅτι διδασκαλίας δεῖται. Ὁ λαὸς τοῦτο λέγει: ἔφυγε και πάει
ἤτοι ὀλονέν φεύγει. Ἀρκεῖ σοι τὸ δίδαγμα κ. Γ;

§ 56. Θαυμάζει διὰ τί εἰς τὰ ἐνάρξεως και παύσεως ἐνεργητικὰ
και μέσα δὲν προσέθηκα και τὰ παθητικά, ἐπειδὴ ἀγνοεῖ ὅτι τὰ πα-
θητικά ἐν γένει ὡς ἀντίστροφοι; ὅψις τῶν ἐνεργητικῶν τὰς αὐτὰς ἔχου-
σι συντακτικὰς σχέσεις, ὡς ἐγὼ ἐλέγχω σε ἀδικοῦντα, σὺ ἐλέγχε
ὑπ' ἐμοῦ ἀδικῶν.

§ 56, 5. Διακρίνων τὰς τάξεις τῶν παθηματικῶν ῥημάτων τῶν
κατηγορ. μετοχῇ συντασσομένων κατακρίνομαι ὑπὸ τοῦ σοφοῦ κριτοῦ,
ἀγνοοῦντος ὅτι οὐχὶ πάντα τὰ ψυχικοῦ παθήματος δέχονται τοιαύτην
μετοχήν.

§ 56. 7, 8. Δὲν ἀρέσκει αὐτῷ ὅτι καταλέγω και τινα σπάνια εἰς
τὰς κατηγορηματικὰς μετοχὰς και τὰ εἰδικὰ ἀπαρέμματα λέγων ὅτι
εἶνε σπάνια· διότι πλείστοι ἤδη διδασκαλοὶ εἰθίσθησαν και ὁ κριτὴς
μετ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀξέστον μάθησιν τῆς γλώσσης, εἰς τὸν σκελετὸν
αὐτῆς ἀρκοῦμενοι, και τὴν μὲν λεπτομερῇ παρὰ παίδων γνῶσιν τῶν
ζώων και φυτῶν δοκιμάζοντες, τὴν δ' ἀκρίβειαν περὶ τὴν γλῶσσαν
ἀποδοκιμάζοντες (!)

§ 57. Νομίζει ὅτι και ἡ κατηγορηματικὴ μετοχὴ διορίζει τὸ ῥῆμα
ὡς πρότασις και ἡ ἐπιθετικὴ, και ἐπομένως συγχέονται μετὰ τῆς ἐπε-
ξηγητικῆς. Ἀλλ' ἀμβλὺ ὄρων δὲν βλέπει τὴν διαφορὰν, ὅτι ἡ μὲν
κατηγορηματικὴ εἶνε κυρίως ὡς κατηγορούμενον, διοριζόμενον μάλιστα
ὑπὸ τοῦ ῥήματος, (λέγω ἐκεῖ τοῦτο), ἡ δὲ ἐπιθετικὴ ὡς ἐπιθετικὸς διο-

ρισμός, μόνη και συνάρθρως φερομένη. "Οτι δὲ ἡ τροπικὴ μετοχὴ δὲν εἶνε εὐκόλουν νὰ ἀναλυθῇ εἰς πρότασιν, δὲν συνάγεται λογικῶς ἡ ἀνακρίβεια τοῦ ὀρισμοῦ τῶν ἐπεξηγητικῶν μετοχῶν, ὅτι διορίζουσι τὸ ῥῆμα ὡς προτάσεις.

§ 57 1, 5. Θαυμάζει βλέπων τὸ καίτοι σπανίως καὶ μετὰ μετοχῆς, νομίζων αὐτὸ ἁμάρτημα· διδαχθῆτω ἐκ τῶνδε (Λυσ. 31, 34) *ικανὰ μοι νομίζω εἰρῆσθαι καίτοι πολλὰ παραλιπών. Οὐδὲ μοι ἐμμελέως τὸ Πιτάκειον νέμεται καίτοι σοφοῦ παρὰ φωτὸς εἰρημένον* (Πλατ. Πρωτ. 339 ε).

§ 57, 6. Ἀπόλυτος (λέγεται ἡ ἐπεξηγητικὴ μετοχὴ) ὅταν ἀποδίδηται εἰς λέξιν ἄσχετον πρὸς τὸ ῥῆμα (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας καὶ εἶνε 1) *Γενικὴ ἀπόλυτος* ὅταν ἡ ἄσχετος λέξις εἶνε κατὰ γενικὴν, ἡ δὲ μετοχὴ ῥήματος πρωτοπικοῦ Θεοῦ *θέλουτος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος*. Ὁ δὲ κ. Γ. συνάγει· «ὥστε ἡ ἄσχετος λέξις ἦτο κατὰ γενικὴν καὶ εἵλκυσε καὶ τὴν μετοχὴν!!» Ἀλλὰ πρῶτον μὲν διχαστρέφω τὰ λεγόμενα καὶ κακουργῶν διαβάλλει· διότι ἡμεῖς οὐδὲν περὶ γενέσεως τῆς ἀπολύτου γενικῆς εἵπομεν, τὸ φαινόμενον μόνον ἐξωτερικῶς περιγράφαντες, ἵνα σαφῶς αὕτη τῶν ἄλλων μετοχῶν διακρίνηται. Ἐπειτα τὰ δύο θαυμαστικά σημεῖα ἐκ διδακτικῶν μόνον συντακτικῶν τὰ Ἑλληνικὰ γινώσκοντα μνηύουσιν αὐτόν· ἄλλως θὰ ἐγίνωσκεν ὅτι ὑπάρχουσι καὶ οἱ τὴν γνώμην ταύτην ἔχοντες γραμματικοί.

§ 57 6 2) Αἰτιατικὴ ἀπόλυτος; (ἡ μετοχὴ λέγεται), ὅταν εἶνε κατὰ πῶσιν αἰτιατικὴν μετοχῆς ἀπροσώπων ῥημάτων· *διὰ τί μένεις ἔξου ἀπιέναι*; Ὁ κ. Γ. ἵνα διαβάλλῃ, θέλει ὡς ὑπεκείμενον τοῦ *εἶνε* οὐχὶ τὸ προφανῶς ἀναγκαῖον αὕτη, ἀλλὰ τὸ πρὸ τριῶν στίχων· *ἡ ἄσχετος λέξις*.

§ 58 Τὰ εἰς τος σημαίνουν κυρίως τὸν πεπονθότα, ἢ τὸν δυνατόν ἢ τὸν ἀξίον νὰ πάθῃ κτλ. «Καλὰ κυρίως, ἀλλὰ μεταφορικῶς; ὅ' ἐνεργειαν δὲν σημαίνουσί ποτε;» Ἀλλ' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ δηλοῖ τὸ *κυρίως*, ὅτι αἱ κυριώτεραι σημασίαι τῶν εἰς τος εἶνε αὗται, ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ἥττον συνήεις, ὡς ἡ τῆς *ἐνεργείας*, ὃ δὲ κριτὴς ἐκὼν ἢ ἄκων πρὸς τὰ φανερά τυφλώττων, ἢ ἄτοπα καὶ γελοῖα φθέγγεται ἢ ἐν λόγους κακουργῶν διαβάλλει. Ἀμρότερα δὲ δύναται.

§ 58. Τὰ εἰς τος καὶ τέος εἶνε διττά 1) *προσωπικά* 2) *ἀπρόσωπα* πολλάκις τὰ οὐδέτερα εἰς τον καὶ τέον (τέα) ὅταν ἀναλύωνται α) τὰ εἰς τὸν εἰς τὸ δυνατόν ἐστὶ, ἢ, εἴη κτλ. μεθ' ὑποκειμένου τοῦ συστοίχου ἀπαρεμφάτου. *Οὐ βιωτὸν* (δυνατὸν βιώναι). α Γρι-

φώδη» ἀναφωνεῖ ὁ κριτῆς· διὰ τί; τὸ βιωτὸν δὲν ἀναλύεται εἰς τὸ δυνατὸν καὶ τὸ βιῶναι, τοῦτο δέ, τὸ σύστοιχον ἀπαρέμφατον τοῦ βιωτὸν δὲν εἶνε ὑποκειμένον τοῦ ἐστί; Ποῦ τὰ γριφώδη; Ἀμβλυώττει τοσοῦτον τὸν νοῦν ἢ συκοφαντεῖ; τὸ δεύτερον μᾶλλον· διὸ καὶ παρέλιπεν ἐν τῇ κρίσει τὸ παράδειγμα οὐ βιωτὸν κτλ. 6) τὰ εἰς τέον (τέα¹) (ὅταν ἀναλύωνται) εἰς τὸ δεῖ, δέη, δέοι κτλ. μεθ' ὑποκειμένου συστοίχου ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου γραπτέου² (τέα) ἐστί, ἢ, εἰη τὴν ἐπιστολὴν κτλ = δεῖ, δέη, δέοι γράφειν τὴν ἐπιστολὴν. Ὁ κ. Γ. ἄτοπα συνάγων, λέγει «ὥστε δυνάμεθα νὰ λέγωμεν **γραπτέα** ἢ τὴν ἐπιστολὴν;» Οὐδὲν δι' ἄγνοιαν ἐνήτησεν ὁ μακάριος· ἐνόμισεν ὅτι τὸ **γραπτέα** εἶνε θηλυκόν (!), τὸ δὲ ἢ δὲν τίθεται ἐν ἀπολύτῳ λόγῳ!) καὶ διὰ τοῦτο θαυμάζων ἐρωτᾷ. «Τὸ δὲ τὸν θάνατον ἡμῖν αἰρετέον θὰ ἀνελύωμεν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον; (= δεῖ αἰρεῖν ἡμᾶς τὸν θάνατον!)» Ἀγνοεῖ ὅτι ἐνεργητικὸν λέγεται τὸ ῥῆμα οὐχὶ μόνον κατὰ τὴν φωνήν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν διάθεσιν καὶ ὅτι τὸ πειρᾶσθαι λ. χ. εἶνε ὁμοίως ἐνεργητικόν καὶ τὸ γράφειν, οὐδὲν δ' ἦτον τὸ αἰρεῖσθαι· ἢ παθητικὸν αὐτὸς τοῦτ' ὑπολαμβάνει, ὥς ἐν τῷ **γραπτέα** ἢ ἐπιστολῇ = γραφῆναι ὀφείλει ἢ ἐπιστολῇ;

§ 58. σημ. α Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν εἰς τέον οὐδεὶς λόγος!» Τὸ θαυμαστικόν, βλέπει τις, εἶνε τὸ ἄλλας τοῦ λόγου τοῦ κ. Γ. καὶ ἐνθα διαφανῶς περιττότατον ὑπάρχει. Οἱ δ' ἄνδρες τῶν ἄγαν ψυχικῶν παθήσεων ἥκιστα λογιστικοὶ συμβαίνει νὰ εἶνε. Καὶ ἐνταῦθα θέλει νὰ γίνη ἴδιος λόγος περὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ εἰς τέον, οὐδαμῶς ἐνθυμηθεῖς· ὅτι ἐν τῷ ἐπιμελητέῳ τῆς ἀρετῆς λ. χ. ἀναλυομένου τοῦ ἐπιμελητέου εἰς τὸ δεῖ ἐπιμελεῖσθαι καὶ τυφλῷ δὴλον ὅτι τὸ ἀρετῆς εἶνε ἀντικείμενον, ὁδηγοῦντος τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὥς τὸν κριτὴν ὁδηγεῖ καὶ ἐνταῦθα μόνον ὁ τυφλοσύρτης αὐτοῦ Καταιβαίνης

§ 58. α' Ἐν τῇ ἀποδόσει καὶ τῶν τεσσάρων εἰδῶν τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου ἐπικρατεῖ τοιαύτη ποικιλία τῶν ἐγκλίσεων, ὥστε ὁ μαθητὴς δύναται νὰ πνιγῇ. «Ὁ κατηγορῶν ἄνευ ἀποδείξεως λέγεται συκοφάντης. Μόνον δ' ἐὰν ἦσαν περιττὰ ἢ ἡμαρτημένα τὰ λεγόμενα, ἦτο δίκαιον νὰ ψέγῃ τις· ἐὰν δὲ εἶνε ποικιλία καὶ αὕτη ἀληθής, πῶς ὁ συγγραφέων δύναται νὰ πταίῃ, ἀλλ' οὐχὶ ἡ γλῶσσα ἢ τῆς ποικιλίας αἰτία; Ἐξ ἑλλειπτικῶν συντακτικῶν φαίνεται ἔχων καὶ τὴν ἔμπνευσιν ταύτην ὁ κριτής, ἀείποτε πικρατιῶν.

1. Παρέλιπε τὸ τέα ἐν τῇ κρίσει. 2. Ἐχει γραπτέα μόνον.

§ 60. Ἡ ἀναφορική πρότασις εἶνε 1) *Παρατακτική*, ἥτις προσθῆται νέον τι εἰς τὴν κυρίαν. Παρῇν δὲ καὶ Μηδασάδης, θς ἐπρέσθευε πάντοσε (οὗτος δέ). 2) *Ἐπιθετική*, ἥτις διορίζει τὴν κυρίαν ὡς ἀναγκαῖος ἐπιθετικὸς διορισμός. Ἀνὴρ θς ἀγαθὸς ἐστίν (ἀγαθὸς ἀνὴρ). «Τὸν λόγον τῆς τοιαύτης διακρίσεως ἀγνοοῦμεν, τὴν δὲ ὠφέλειαν δὲν αἰσθανόμεθα». Ἡμεῖς δ' αὐτὸν ἐρωτῶμεν τίνα λόγον γινώσκει τῆς διακρίσεως τοῦ γὰρ ἀπὸ τῶν ἄλλων αἰτιολογικῶν συνδέσμων; οὐχὶ ὅτι συνδέει κατὰ παράταξιν καὶ εἶνε παρατακτικός; Καὶ τὸ παρατακτικὸν δὲ ὅς καὶ κῶλα καὶ περιόδους ὅλας μετὰ τῶν ἀνωτέρω νὰ συνάπτῃ δύναται, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἐπιθετικόν. Ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα οὕτω χονδρικῶς ἐδιδάσκετο, ὡς ὁ κ. Γ. δύναται καὶ θέλει, τίς ἡ ἐξ αὐτῆς παιδευτικὴ ὠφέλεια; οὐχὶ δ' ἐλαχίστη εἶνε ἡ διὰ τῶν λεπτῶν τοιούτων διακρίσεων θαυμασία τοῦ πνεύματος ἀκρόνησις

§ 60. δ. Ἡ μὲν ἀοριστολογικὴ ἀναφορική πρότασις ἀποφάσκει διὰ τοῦ μή, αἱ δὲ ἄλλαι ὡς αἱ ἐγκλίσεις ἀπόλυτοι. Ἄ ἂν μὴ ἀληθὴ ᾖ, ψευδὴ ἐστίν... Ταῦτα κακὰ, ἃ μὴ ποίει, ἃ μὴ γένοιτο. Πλὴν ἐπὶ τέλους τίθεται μὴ. Πέμψουσί σε ἐνθα μήποτε φῶς προσόψει «Ἀνακολουθία ἐν τῇ ἐκφράσει». Ποῦ εὕρισκει αὐτήν; Φαίνεται ὅτι τὸ πλὴν ἐνταῦθα νομίζει πρόθεσιν καὶ οὐχὶ σύνδεσμον. Μακαρίζομεν αὐτοῦ τὴν γραμματικὴν σοφίαν. «Ἐχρειάζετο καὶ παράδειγμα ἐκ τῆς Ἡλέκτρας τοῦ Σοφοκλέους καὶ ὁ συγγραφεὺς τὸ προτέθηκεν!» Πόσον εἶνε ἱκανὸς νὰ διακρίνῃ τὰ ποιητικὰ ἀπὸ τῶν μὴ τοιούτων; Νομίζει ὅτι πάντα τὰ ὑπὸ τῶν ποιητῶν γρηφόμενα εἶνε καὶ ποιητικὰ, νόμισμα τῶν πρωτοετῶν μόνον τῆς φιλολογίας φοιτητῶν.

§ 61 σημ. Τὸ πρὶν συντάσσεται καὶ μετ' ἀπαρεμφάτου ἐπὶ προτεροχρόνου μετ' ἄρνησιν, καὶ ἐπὶ ὑστεροχρόνου μετὰ κατάφασιν. Τῶν ἐπισταμένων πρὶν μαθεῖν οὐδεὶς ἠπίστατο. Ἀπέπεμψαν πρὶν ἀκοῦσαι. «Μάντεων πολλῶν δεῖται ἡ ἐκφρασις καὶ τὸ πᾶν». Οὐχὶ δ' ὅμως τοῖς συνήθη νοῦν ἔχουσιν ἡ μὴ ἐκουσίως πρὸς διαβολὴν τυφλώττους ἀνδράσι; διότι παντὶ δῆλον εἶνε ὅτι τὸ μὲν μαθεῖν εἶνε πρότερον τοῦ ἠπίστατο (προτερόχρονον), ἄρνησις δ' ὑπάρχει ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει, ὅπερ δηλοῖ τὸ μετ' ἄρνησιν, τύπος φράσεως, πολλάκις ἐν τοῖς πρόσθεν λεχθεῖς, μετ' ἀρκτικὸν χρόνον ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει κτλ., ὑπὸ δὲ τοῦ κριτοῦ λησμονηθείς. Τοῦναντίον δ' ὑπάρχει ἐν τῷ ἄλλῳ παραδείγματι, κατάφασις μὲν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει, τὸ δ' ἀκοῦσαι ὑστερον εἶνε τοῦ ἀπέπεμψαν (υστερόχρονον).

§ 62, β. Θυμιάζει διὰ τί δὲν ἔγινε κοινὸς λόγος περὶ τῶν αἰτιολο-

γικῶν ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ καὶ τοῦ ὅτι, διότι, ἐν ᾧ ἱκανὰ τὰ κοινὰ ἔχουσιν· ἀλλὰ δὲν εἶδεν ὁμῶς ἡ παρῆδεν, ἵνα διαβάλη, ὅτι τὸ ὅτι καὶ διότι ἰδίαν τὴν εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου ἔχουσι.

§ 63 α. 1. Ἀπαιτεῖ παραδείγματα πασῶν τῶν ἐγκλίσεων τῆς ὀρθῆς ἐρωτήσεως, ἄχρηστα πράγματα ἐνταῦθα, διδαχθέντα δ' ἐν τῷ περὶ ἀνεξαρτήτων ἐγκλίσεων. Ἐνταῦθα τὸ κύριον εἶνε ὁ παντοῖος τρόπος τῆς ἐκφορᾶς τῆς ὀρθῆς ἐρωτήσεως, μετ' ἐρωτηματικῶν λέξεων ἢ οὐχὶ καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ χάριν τούτου ἐτέθησαν τὰ παραδείγματα, οὐχὶ τῶν ἐγκλίσεων ἕνεκα. Θέλει καὶ παράδειγμα κυροῦν τὸ εἰκαστικὸν τοῦ δῆ. Ποῦ ἐγινώσκωμεν ὅτι ἡγνόνει τοῦτο ὁ σοφὸς κριτής, ἵνα παρθέσωμεν αὐτῷ παράδειγμα; Μαθέτω ἥδη, ἵνα σοφώτερος γίνη. Καὶ τί δῆ ἰδὼν ποιοῦντα τοιαῦτα κατέγνωκας αὐτοῦ; Ε. Ἀπ. 1, 3. 10. Τί δῆ; ἔφη. ὅτι, ἔφη, αἰσθάνομαι τινὰς παραβαίνοντας αὐτόν. 4, 4, 20. Καὶ ποῖος δῆ σοι οὗτος ὁ λόγος; 4, 4, 10 καὶ ἄλλα.

Ματαιοπονία φαίνεται αὐτῷ ἡ διδασκαλία τῶν διαφορῶν τρόπων τῆς ἀποκρίσεως· διότι, ἐννοεῖται, ἡ γνῶσις τούτων δὲν εἶνε χρησιμωτάτη καὶ ἀπαραίτητος εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν Ξενοφώντος ἀπομνημονευμάτων, ἐὰν παραλίπη τις τῶν διαλόγων τοῦ Πλάτωνος.

§ 63, 2. Περιεργία ὀχληρὰ φαίνεται αὐτῷ ἡ ἀπαρίθμησης τῶν τάξεων τῶν ῥημάτων, ἐξ ὧν ἐξεργάζεται ἡ πλαγία ἐρώτησις· ἐπειδὴ ἄγνοεῖ ὅτι ἐκ μόνων τῶν ῥημάτων τούτων δύναται νὰ διακρίνη ὁ μαθητὴς τὴν ἐρωτηματικὴν πρῶτασιν ἀπὸ τῆς ἀναφορικῆς ἢ ὑποθετικῆς. Ἰδέτω δὲ καὶ μὴ ἄγνοεῖτω. Βουλευσώμεθα ὅπως ἂν ἄριστα ἀγωνιζοίμεθα. Ε. Ἄφες διαγωνίζεσθαι ὅπως ἂν ἕκαστος βούλοιο καὶ δύναιτο. Ε. Οὐδεὶς θνητῶν ἐπίσταται τὴν αὐριον εἰ βιώσεται. Εὐ. Τέρας ἐστὶν εἰ τις εὐτύχηκε διὰ βίου.

§ 63, 2, 6. Ὑπολαμβάνει ἀτοπον τὴν ἐν ταῦτῳ πραγματείαν τῆς εἰδικῆς καὶ ἐρωτηματικῆς προτάσεως διὰ τί; διότι ἐκ τῶν πέντε εἰδῶν τῆς συντάξεως αὐτῶν ἔχει ἐν ἰδίῳ ἡ ἐρωτηματικὴ, τὰ δ' ἄλλα κοινά!. Καὶ ἄλλοι δὲ μείζονες καὶ πάσσονες τοῦ κριτοῦ γραμματικοὶ οὕτω ταύτας πραγματεύονται.

§ 63, σημ. 3, 4. Νομίζει ὅλως περιττὸν νὰ διδαχθῇ 1) ὅτι τὸ ὅπως ἐνίοτε εἶνε ἴσον τῷ εἰδικῷ ὅτι, ἐν ᾧ οὐχ ἅπαξ παρὰ Ξενοφῶντι εὑρηται τῷ μάλιστ' ἐν τῷ σχολείῳ συγγραφῇ διδασκομένῳ (Κ. 3, 3, 20. 8, 7, 20. Ἑλλ. 7, 3, 11. Ἱερ. 91).— 2) ὅτι τὸ εἰ μετὰ παθηματικὰ ῥήματα εἶνε ἂντι τοῦ ὅτι, συχνότατον καὶ μυριόλεκτον ὅν (Θ. 6, 20. 1, 35, 3. Αἰσχ. 3, 94. Ε. Κ. 4, 3, 3. Πλατ. Λαχ. 194 α, Φαιδ.

95 α, Πρωτ. 315 ε, Δημ. 21, 105 και πολλ. άλλ.).—3) ὅτι ὁ δε, οἷος και ὅσος συνδέουσι και πλαγίως ἐρωτήσῃς. (Θ. 1. 136. 137. 5, 9. Ξ Κ. 6, 1, 46. Πλατ. Μεν. 80 γ. Πολ. 559 α. Δίσχ. 3, 94. Ίσ. 1, 5). Ὅταν τοιαύτην ἄγνοιαν ἔχοντες ἄνδρες κριταὶ καθιστῶνται νόμφ και κλήρω, τί ἀγαθόν τις δύναται νὰ προσδοκᾷ τῇ παιδεύσει ἢ ποῖον δίκαιον ἐκ κρίσεων διδακτικῶν βιβλίων;

§ 64, 1. Ἐκπλήττεται ἐπὶ τῷ ἀκούσματι *δυνητικῆς ὑποτακτικῆς* ἐν τελικῇ προτάσει (ὅπως ἂν μάθῃς, ἀκουσον = ἵνα εἰ δυνατόν μάθῃς). διότι μόνον δυνητικὴν εὐκτικὴν και ὀριστικὴν παρὰ τοῦ Καταιβαίνης μαθὼν ἔχει. Ὅσον δὲ κακὸν εἰς ἐπίδοσιν κοινωνικὴν αἱ θρησκευτικαὶ προλήψεις ἔχουσι, τοσοῦτο και μεῖζον αἱ ἐπιστημονικαὶ πρὸς τὸ ὀρθὸν και τὴν ἀλήθειαν ἐλέγχονται τρέφουσαι.

§ 66 σημ. «Τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧ τε ἔπρεπε νὰ σημειωθῇ ἡ σημασία». Δι' οὐδένα ἄλλον λόγον ἢ διότι ἐξηγεῖ αὐτὸ ὁ Καταιβαίνης. Ἐάν λοιπὸν οἱ διδάσκαλοι ἢ ἀγνοοῦσι τὰ τοιαῦτα, ἢ μέλλουσι νὰ λέγωσι τοῖς μαθηταῖς «πάρτ' ἕως ἐκεῖ», πρέπει οὐχὶ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ και τὰ παραδείγματα πάντα νὰ ἐρμηνεύωνται ἐν τοῖς συντακτικοῖς, οὐ οὐδὲν ἀτοπώτερον οὐδὲ παραλογώτερον.

§ 67. «Τὸ περὶ πλαγίου λόγου ἔπρεπε νὰ προταχθῇ τῶν ἐξηρημένων ἐγκλίσεων». Διὰ τί, κ. Γαρδίκας; Διότι Καταιβαίνης ἔφα, προτάσσων ἐπὶ μέρους τὸν πλάγιον λόγον. Τοιοῦτοι ἡμῖν εἶνε οἱ κλήρω κριταί. Τί γινώσκει οὗτος ἢ τί μέλει αὐτῷ, ὅτι ἡ παιδαγωγικὴ ἀξιοῖ τὰ καθ' ἑκάστον τῇ; πλαγίως συντάξεως νὰ συναχθῶσι κατὰ τὴν φυσικὴν ἐνέργειαν τῆς διανοίας ἀπὸ τῶν προτάσεων ἐκάστων εἰς ἓν ὅλον γενικόν, τὸν πλάγιον λεγόμενον λόγον, ἵνα εὐμαθὲς ἅμα και μόνιμον τῷ μαθητῇ ὡς φυσικὸν τὸ διδάγμα γίνῃ; Μὴ δὲ εἶδεν ἢ ἔμαθέ ποτε ὅπου ταῦτα Κρυγῆρες ἢ Κυνηρὸς τάξαντες ἔχουσιν; Ἐπειτα δὲ πῶς οὐδενὸς λόγου περὶ ἀπαρεμφάτου γενομένου, ἡδύνατο νὰ λεχθῇ τι ὑγιὲς και σαφὲς περὶ πλαγίου λόγου; Ἠλίκον τῇ ὀρθῇ γνώσει ἢ πρόληψις κακόν.

Κατακρίνει δ' ἀπλῶς ὡς ἄστοχον και τὸν ὀρισμὸν αὐτὸν τοῦ πλαγίου λόγου ὧδε ἔχοντα. Πλάγιος λόγος λέγεται ὁ λόγος τρίτου προσώπου, τὸν ὅποιον ἐκφέρει τὸ ἔτερον τῶν διαλεγόμενων προσώπων οὐχὶ ὡς ἐλέχθη (ὀρθὸς λόγος), ἀλλ' ἐξηρημένον ἀπὸ ῥήματος λεκτικοῦ, δοξαστικοῦ γνωστικοῦ, ἢ τοιούτου τινός. (ὀρθ. λογ.) Ἀδικεῖ Σωκράτης. (πλ. λογ.) Ὁ κατήγορος εἶπεν ἀδικεῖν Σωκράτη. Οὐδένα δὲ λόγον φέρει τῆς κατακρίσεως. Ἰσως δὲ εἶνε ὅτι δὲν συμφωνεῖ τῷ τοῦ Καται-

βαίνει ἢ Κυριακοπούλου. Οἱ δὲ συγκρίται ἀκούσαντες εὐθὺς οὕτως ἐπέ-
σθησαν, τιμῇ σέβοντες τὴν σοφίαν αὐτοῦ.

§ 69. Ὡς ἐπιθετικός διορισμός· τίθεται ἐπίθετον, μετοχή. . . ἐπιθε-
τική ἔννοια διὰ τοῦ ἄρθρου (118) ¹. ἀγαθὸς ἀνὴρ, γυνὴ γράφουσα,
. . . ὁ Περσῶν πόλεμος, ὁ νῦν χρόνος. «Ἐννοεῖ ὁ μαθητὴς τὰς ἐπι-
θετικὰς ἔννοιαις; ἢ ἐπαναπαύεται ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν παραπομπὴν
τῆς § 118; Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀμέθοδον». Πολλὰ δὲν ἔννοεῖ ὁ μαθη-
τὴς ἀβοήθητος ὑπὸ τοῦ διδασκάλου μένων, οὐχὶ μόνον τὰς ἐπιθετικὰς
ἐννοίας, ἀφ' οὗ ὁ κ. Γ. αὐτὸς πάντα σχεδὸν διὰ τοῦ Καταιβαίνῃ ὁρᾷ
καὶ ἔννοεῖ. Τὰ δὲ βιβλία ταῦτα λέγονται διδασκτικά, ἵνα ὑπὸ διδα-
σκάλων διδάσκωνται αὐτὰ οἱ μαθηταί, ἀλλὰ μὴ αὐτοὶ μόνοι καὶ καθ'
ἑαυτοὺς μαθάνωσιν. Ἀλλὰ τοῦτο ἄρα ἔκπαλαι δεξιὸν διαβολῆς, ὄρ-
γανον δυσμενέσι καὶ ἀδίκοις κριταῖς παρέστη, ἡ τῶν μαθητῶν πρὸς κα-
τάληψιν ἀνικανότης, ἀλόγιστος καὶ δυστάθμητος οὖσα, ὥστε δυσεξέ-
λεγκτος ἢ συκοφαντία νὰ τεληται.

§ 69, β. Ὡς ἐπιθετικοὶ διορισμοὶ τίθενται. . . β) κύρια ἑναρθρα
διορίζοντα ὁμοιογενῶς καὶ ὁμοιαριθμῶς τὰ προσηγορικά αὐτῶν. Ὁ Εὐ-
φράτης ποταμός, τὸ Αἰγάλεων ὄρος. «Ἄν δὲ εἶνε ἑτερογενῆ, τότε
ἀλλάσσει ὁ διορισμός, ὁ Ὀλυμπος τὸ ὄρος!!» Τί φρονεῖ ὁ κ. Γαρ-
δίκας; θαυμάζει μόνον καὶ ἀπορεῖ· διότι δὲν ἔτυχε νὰ ἴδῃ τὰ περὶ
τούτου ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐκδόσει τοῦ ἠθαιου αὐτοῦ (Συντ. Καταιβ.
60. σσμ.), ἀποστοματίσας μόνον τῶν προτέρων τινὰ μὴ ἔχουν ταῦτα.

§ 72. Ἐπεξηγητικὸς διορισμός λέγεται ὅστις ἐξηγεῖ. . . «Τὸ ὅστις
τί εἶνε; οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον; ἢ καὶ ἐπιθετικὴ ἔννοια;» Θριαμβεύων
ἤδη ὁ κ. Γ., ὡς εὐδοκίμωτατα τέως κρίνας, καὶ κῆδεῖ γαίῳ ἀγάλλε-
ται καὶ ὑβρίζει καὶ σκώπτει τὸν ὄρον ἐπιθετικὴν ἔννοιαν ἀξίως σπου-
δαίου καὶ σεμνοῦ κριτοῦ. Ἀλλὰ ταῦτα ποιῶν λανθάνει ἑαυτὸν περὶ
τὰ ἀπλοῦστατα καὶ κοινότατ' ἀπορῶν καὶ ἰδιωτεύων τῶν στοιχείων
τοῦ λόγου, ἀδυνατῶν νὰ ὑπονοήσῃ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου διορισμὸς τὸ
κατηγορούμενον τοῦ λέγεται (διορισμός), ὥσπερ ἐν τοῖσδε. Οὐκ ἂν εἶεν
φύσει οἱ ἀγαθοὶ (ἀγαθοί) Πλατ. Μεν. 89 α. Τῷ δὲ κακῷ οὐκ ἐγ-
χωρεῖ γενέσθαι (κακῷ) Ξ. ἀπ. 1, 2, 49.

«Ἀρτεμισία ἢ βασιλεία εἶνε πράξεις ἢ ἐπεξήγησις; § 69, α'
ἀνὴρ βασιλεὺς εἶνε ἐπιθετικὸς διορισμός!!» Ζεῦ βασιλεῦ, τῆς ἀμ-
εβλύτητος τῶν φρενῶν. Πῶς ἂν τις αὐτὰς δέξῃ; Παράκληθ' ἡμεῖς

τοῦτο καὶ μαθητῆς τῆς πρώτης γυμνασίου. Ὁ δὲ κ. Γ. τὰ μὲν ἄλλα μαθῆτω ἀπὸ τῆς μόνης πηγῆς πάσης αὐτοῦ σοφίας καὶ γνώσεως (Συντ. Καταιβ. § 55 καὶ § 59) Ὅτι δ' ἐλλόγως διακρίνω ἐπεξήγησιν καὶ παράθεσιν πᾶς ἀναγκῆς τὰ περὶ τούτων ὁρᾷ, πλὴν μόνου τοῦ κριτοῦ· διότι ἡ μὲν ἐξηγεῖ ἀόριστον τι, ἡ δὲ ὠρισμένον τι ἀκριβέστερον. **Κῦρος ὁ βασιλεὺς. Περὶ χρημάτων λαλεῖς, ἀβεβαίου πράγματος.** Τὸ μὲν ἀόριστον **Κῦρος**, πολλῶν ὄντων **Κύρων**, ἐξηγεῖται καὶ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ **βασιλεὺς**, τὸ δὲ ὠρισμένον **χρημάτων** ἐξηγεῖται ἀκριβέστερον ὑπὸ τοῦ **ἀβεβαίου πράγματος**. Καὶ ἀμφοτέρω μὲν δύνανται νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν, ἀλλ' ἡ μὲν ἐπεξήγησις εἰς ἐπιθετικὴν ἡ δὲ παρὰ ἀφαιρέσεως εἰς παρατακτικὴν. Ἰδέτω δὲ καὶ ἄλλην παράθεσιν. **Ἡ πόλις ὑπογράψασα νόμους, ἀγαθῶν νομοθετῶν εὐρήματα,** κατὰ τούτους ἀναγκάζει καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι (Πλατ. Πρωτ. 326 δ). Οἱ νόμοι ὠρισμένον τι ὀρίζονται ἀκριβέστερον διὰ τινος αὐτῶν προσόντος.

§ 73 β. Δυσχερὲς εἶνε τῷ κ. Γ. νὰ νοήσῃ καὶ ἀποδεχθῇ παράθεσιν ἡγουμένην τοῦ ὑπ' αὐτῆς ὀριζομένου. Ἄλλ' οὐδεὶς ἢ ἐλάχιστοι εἶνε οἱ τοῦτ' ἀγνοοῦντες, ὧν καὶ ὁ κριτής. Τί πταίμεν ἡμεῖς;

§ 76. Ὑπολαμβάνει μακρότερον ἢ κατὰ μαθητὴν τὸν ὀρισμὸν τοῦ κατηγορηματικοῦ διορισμοῦ διὰ τριῶν καὶ ἡμίσεος στίχων γινόμενον! Ψέγει δ' αὐτὸν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὡς ἀσαφῆ, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ λέξεις αὐτοῦ κυρίως μὲν λέγονται, θέσιν δὲ φυσικωτάτην ἔχουσιν, οὐδεμία δὲ δύναται νὰ ἀφεθῇ ἀνεν βλάβῃς τῇ ἀκριβείᾳ. Ἀλλὰ τί μέλει τῷ κ. Γ. περὶ ἀκριβείας, ἀφ' οὗ οὐδὲ κατηγορηματικούς διορισμούς νὰ διακρίνῃ δύναται; — Παλλιλογίαν δὲ νομίζει τὴν ἐνταῦθ' ἐπανάληψιν τῶν ὀρισμῶν τοῦ ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ καὶ τοῦ κατηγορουμένου, τὴν πρὸς διάκρισιν καὶ ἐνεργῇ γινώσκῃν τοῦ κατηγορηματικοῦ γενομένην. Ἀλλὰ τοιαῦται διδακτικαὶ ἀνάγκαι εἶνε terra incognita τῷ κριτῇ ἡμῶν, ὅστις καὶ παραδείγματα τούτων ἀπαιτεῖ, ἐν ᾧ γνωστὰ μὲν πράγματα ἐπαναλαμβάνονται, παραπομπὴ δὲ ἅμα εἰς τὰ οἰκεία μέρη γίνεται (68 καὶ 12). — Δὲν ἐννοεῖ δ' ὅτι ὁ ἐνταῦθα ὀρισμὸς τοῦ κατηγορηματικοῦ διορισμοῦ εἶνε ἐπανάληψις τοῦ ἐν § 15, γενικώτερον καὶ ἥττον ἀκριβῶς διδασχθῆντος διὰ λόγους παιδαγωγικούς ἀγνώστους τῷ κ. Γ., καὶ ἀπαιτεῖ ἄλλα τῶν ἐκεῖ παραδείγματα.

§ 80. Τὴν διασάφησιν τῆς ἐννοίας τῆς κτήσεως ἐν τῇ κτητικῇ γενικῇ, ὅτι ἀνήκει τι εἰς τι, ὡς εἰς κτήτορα ἢ εἰς συγγενῆ ἢ εἰς ἐργάτην ἢ εἰς τὸ αἷτιον κτλ. κρίνει περιττὴν καὶ ὀχληράν· διότι οὐδέποτε

διδάσκων προσέτιχε τὸν νοῦν εἰς τὴν δυσκολίαν ἣν ἔχει ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ ταῦτα, ὡς συμφορὰ τοῦ πολέμου, νόμος Σόλωνος κτλ. Εἶδεν δὲ τῆς κτητικῆς γενικῆς εἶναι ἡ ἐπιθετικὴ καὶ ἡ ἀναφορικὴ λεγομένη (ἀνὴρ ἀξιώματος πολλοῦ, πῶς ἔχεις ὑγιείας;), οὐχὶ δ' ἄλλα αὐτῆς ὀνόματα, ὡς οὐδὲν ἔκ τῶν ὁ κριτῆς διαβάλλει.

§ 81. Ὡς ἐν τῷ ἐλπίς σωτηρίας (ἐλπίζω σωτηρίαν) λέγω τὴν γενικὴν ἀντικειμένον, οὕτω θέλει νὰ καλῶ αὐτὴν καὶ ἐν τῷ ἐπιμελῆς τῶν θεῶν, μὴ ἰδὼν ὅτι ἐν τῷ ἐπιμελοῦμαι τινος τὴν γενικὴν λέγω αἰτιολογικὴν (89) δι' οὗς ἐκεῖ λέγω λόγους.

§ 83, α. Θαυμάζει πῶς ἡ γενικὴ τῶν ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας ῥημάτων εἶναι γενικὴ διαιρετικὴ, καὶ οὐχὶ ἀντ' κείμενον. Ἀλλὰ δὲν ἐνεθυμήθη ὅτι στοχαζόμενοι καὶ τυγχάνοντες οἱ παλαιοὶ τὸ πρῶτον ἀνθρώπων ἐν μάχῃ ἢ θηρίων ἐν θήρᾳ ἐστοχάζοντο καὶ ἐτύγχανον οὐχὶ ὅλου τοῦ σώματος αὐτῶν, ἀλλὰ μέρους αὐτοῦ, καὶ ἐντεῦθεν ἡ τοιαύτη τῶν ῥημάτων τούτων σύνταξις. — Μὴ ἐννοήσας δὲ τί σημαίνει ῥηματικὴ γενικὴ (ἡ συντασσομένη μετὰ λέξεων διὰ τὴν ῥηματικὴν αὐτῶν σημασίαν) νομίζει ὅτι εὕρισκε ἀντίφασιν, ὅτι τὰ μὲν ῥήματα συντάσσονται γενικῇ διαιρετικῇ, τὰ δὲ συγγενῇ ὀνόματα γενικῇ ῥηματικῇ. Ἀλλ' ἀνδρὶ λογιζομένῳ τὸ ῥηματικὴ δηλοῖ οἷα ἡ τῶν συγγενῶν ῥημάτων εἶναι, ἵγουν διαιρετικὴ. — Τὴν § 83 παριστᾷ μακροτάτην, ψευδῇ λέγων· διότι εἰς τέσσαρα ὅλα ἐδάφια αὕτη διαιρεῖται. Πρὸς συντομίαν δὲ συνιστᾷ νὰ γίνῃ κοινὸς λόγος περὶ ῥημάτων, ἐπιθέτων, οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιρρημάτων· τοσοῦτον ἐπιπολαίως ταῦτ' ἐξήτασεν, ὥστε δὲν εἶδεν ἢ δὲν ἐνόησεν, ὅτι πολὺ διαφορὸς τάξεις λέξεων ἔκαστα ἀποτελοῦσι, καὶ ἀδύνατον ἦτο ἄρα εἰς ἐν τι συλλήβδην νὰ περιληφθῶσι.

§ 84. Θεωρεῖ περιττὸν τὸν περὶ τοπικῆς γενικῆς λόγον, ὡς ποιητικῆς ταύτης οὐσης!! Εἶναι θαυμαστὴ ἡ περὶ τὸν λόγον ἐμπειρία τοῦ κ. Γ· διότι πᾶν ὅ,τι ἐν ποιήμασι λέγεται ποιητικόν(!) εἶναι κατὰ τὸν κριτὴν, ὡς τὸ παρ' Ἀριστοφάνει τῷ τῶν ποιητῶν μάλιστα δημοτικῷ Ἵππάγεθ' ὑμεῖς τῆς ὁδοῦ (Βχτ. 174). Διὸ σεμνότῃ· ἐξ Ἀκαδημίας προσποιοῦμενος νοουθετεῖ λέγων «ὥφειλεν ὁ συγγραφεὺς νὰ μὴ σχηματίζει κανόνας ἐκ μιᾶς φράσεως τοῦ Ἑννοφῶντος «τοῦ πρόσω ἰέναι»». Ἀλλὰ τίς ἄλλος πλὴν τοῦ κληρωτοῦ ἡμῖν σοφοῦ ἀγνοεῖ τὰ παρὰ Θουκυδίδῃ τοιαῦτα οὐκ εὐχρίθμα ὄντα; οἷον Ἐπεάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας (4, 47, 2), Προελάμβανον ἐχθρίως τῆς φυγῆς (4, 33, 3)· πρβλ. καὶ 3, 66, 2 καὶ 2, 91, 3. Ἐπειτα πόθεν ἄλ-

λοθεν ἢ ἐκ τοπικῆς γενικῆς προῆλθον τὰ εἰς οὐ γενικοφανῆ τόπου ἐπιρρήματα, αὐτοῦ, οὐ κτλ.;

§ 87, 6, 5. Ὁ δὲ ἐμπροθέτων πτώσεων 6' ὅρος τῆς συγκρίσεως δὲν εἶνε ἀμάρτυρος, ὡς ψέγει ὁ κριτής, ἀλλὰ κυροῦται διὰ παραδειγμάτων ἐν τῷ περὶ προθέσεων. Καὶ ἰδὼν τοῦτο ὕστερον ἐκεῖ, δὲν διώρθωσεν ὁμῶς τὴν ἀδικον μορφήν.

§ 58. Μετὰ τιμητικῆς γενικῆς συντάσσονται 1. ῥήματα, ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα τιμητικά, πωλητικά, ἀγοραστικά, ἀνταλλακτικά. ... 2. οὐσιαστικά πωλητά, τιμητά, μετρητά, ἀγοραστά. ... «δεινὴ ἢ μακρολογία καὶ πολυλογία», Ὁ κριτής, ὡς εἰκάσαι, ἐπιθυμεῖ βραχύτητα λόγου διὰ κατατάξεως καὶ τῶν οὐσιαστικῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν ῥημάτων, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων. Ἀλλὰ σφοδρῶς καὶ ἀλογίστως ὁρμῶν πρὸς ἐπικρίσιν εἰς δεινὸν ἐμπίπτει ἀκρισίας ἀμάρτημα, νομίσας ὡς ταῦτόν τι τοὺς ὅρους πωλητικά καὶ πωλητά, τιμητικά καὶ τιμητά κτλ. διότι τὸ μὲν τιμῶμαι (φυγῆς) καὶ τὸ πωλεῖται (πέντε μυνῶν) εἶνε τιμητικά καὶ πωλητικά, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ οἶκος (πέντε μυνῶν) καὶ τὸ *ζημία* (θανάτου), ἀλλὰ πράγματα πωλητά καὶ τιμητά.

§ 89. Παρέλιπον παράδειγμα γνωστικοῦ ῥήματος γενικῇ συντασσομένου, ὡς ἀκριβέστερον περὶ τούτου ἐν τοῖς διπτῶταις λέγων (111, 6, 7). Ὁ δὲ κριτής δὲν παρετήρησε τοῦτο· δὲν ὑπομνηστικῇ δ' ὁμῶς ἀπαθῶς τὴν φρινομένην παράλειψιν τοῦ παραδείγματος, ἀλλ' ἀγανακτῶν καὶ ἐκπληττόμενος διὰ δύο ἐρωτηματικῶν σημείων ἐρωτᾷ· «ποῖον εἶνε τὸ γνωστικὸν ῥῆμα ἐκ τούτων;» ὁ Θανάσιμον δῆλον ὅτι ἀμάρτημα.

Πλεῖστα θαυμαστικά σημεῖα τοῦ Ἑθνικοῦ Τυπογραφείου κατηνάλωσε πρὸς ἔκφρασιν τοῦ θαυμασμοῦ αὐτοῦ ὅτι τὰ αἰσθησεως, μνήμης καὶ φροντίδος συντάσσονται αἰτιολογικῇ γενικῇ, ἀλλ' οὐχὶ ἀντικειμένῳ· διότι οὔτε ἀνέγνω που οὐ εἰμαθε παρ' ἄλλων οὔτε αὐτός ποτε παρατηρήσας εὗρεν ὅτι κυρίως πτώσις ἀντικειμένου εἶνε ἡ αἰτιατική, ἐν δὲ καὶ ἄλλαι πτώσεις φαίνονται ποτε τοιαῦται, εἶνε κατὰ νέαν ἢ νεωτάτην ἀντίληψιν, οὐχὶ δὲ κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἀρχαίας γλώσσης. Διότι ἡ γενικὴ λ. χ. εἶνε κυρίως ἡ πτώσις τοῦ ἐξ οὗ, ἢ τῆς ἀφορμῆς, τοπικῶς πρῶτον νοουμένης, ὕστερον δὲ καὶ μεταφορικῶς. Πολλὰς δὲ ψυχικὰς ἐνεργείας (αἴσθησιν, μνήμην, φροντίδα) εὐλόγως οἱ ἀρχαῖοι θεωροῦντες ὡς διαθέσει· τινὰς τῆς ψυχῆς, προερχομένας ἐξ ἐπιδράσεως τῶν ἐξωτερικῶν προσβολῶν καὶ πραγμάτων, ἐξέφρασαν τὰ μὲν ἐξῶθεν προκαλοῦντα τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας διὰ τῆς πτώσεως τῆς

ἀφορμῆς, ἔχουν τῆς γενικῆς, τὰ δὲ ῥήματα αὐτὰ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς γλώσσης κατὰ μέσσην ἢ παθητικὴν φωνήν, οἷον ἀκουάζομαι = ἀκούω πολλὰκις παρ' Ὁμήρῳ, ὁσφραίνομαι, μιμνήσκομαι, ἐπιλανθάνομαι, ἐπιμελοῦμαι κτλ. Μόνην δὲ τὴν ἐπτικὴν τῆς ψυχῆς ἐνέργειαν ἐθεώρησαν οἱ παλαιοὶ κυρίως μεταβατικὴν, καὶ αἰτιατικὴ εὐθὺς τὸ πρῶτον τὰ τιαυτὰ ῥήματα συνέταξαν.

Ὅτι δὲ συντάσσων τὰ μνήμης, λήθης καὶ ἐπιμελείας ῥήματα μὲν αἰτιολογικῇ γενικῇ, ὀνόματα δὲ ῥηματικῇ γενικῇ (ἔχουν αἰτιολογικῇ), οὐδὲν ἀτοπον ποιῶ ἐδειξα ἐν § 83.

Χρησιμοῦ δεῖται ὁ μαθητὴς κατὰ τὸν κ. Γ. ἵνα ἐννοήσῃ τὰ παθηματικά ῥήματα καὶ τὰ διὰ λόγου ἐκδηλωτικά αὐτῶν, θαυμάζομαι, ζηλοῦμαι, μακαρίζομαι, ἐπαινοῦμαι, ἐν ᾧ δ, τι μὲν τὰ παθηματικά σημαίνουν ἐλέχθη ἐν 26, 2 (εὐαρέστους ἢ δυσαρέστους διαθέσεις τῆς ψυχῆς), ἐ ν δ' ὁ μαθητὴς, ὡς ὁ κ. Γ., καὶ ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ μακαρίζομαι καὶ ἐπαινοῦμαι εὖρῃ δυσκολίαν νὰ ἐννοήσῃ τὰ διὰ λόγου ἐκδηλωτικά τῶν παθημάτων, ἀντὶ χρησιμοῦ βεβαίως θὰ ἔχῃ τὸν ἐπὶ τούτῳ μισθούμενον διδάσκαλον, καθ' ἅπερ καὶ περὶ τοῦ τιμῶμαι φυγῆς, ὁ νεκρὸς μείζων ἢ κατ' ἄνθρωπον, ἀλίσκομαι κλοπῆς κτλ. ἢ ταῦτα ὁ μαθητὴς ἐννοεῖ μᾶλλον ἐκείνων; Ἀλλὰ πῶς θὰ φανῇ ὁ κριτὴς πολλὰ ἐπικρίνων, ἵνα τὸ βιβλίον διχάλῃ καὶ κατακρίνῃ;

§ 90. Φρίττει ὁ κ. Γ. ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν εἰδῶν τῆς δοτικῆς, καίπερ οὐδὲν αὐτῶν περιττὸν ἢ πλαστὸν καταγγέλλων. Φαίνεται δ' ὅτι πρῶτον ἐδιδάχθη τὴν ἀλήθειαν ταύτην καὶ κατεπλάγη. Ἀλλὰ τί πταίω ἐγώ, ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἴνε οὕτω πλουσία ἐν τῇ ἐκφράσει τοσούτων σχέσεων διὰ τῆς δοτικῆς; Εὐκολώτατον μὲν βεβαίως θὰ ἦτο, ἐὰν ὠνομάζομεν, ὡς μέχρι τινὸς εἰθίζετο, τὰ πλεῖστα τῶν εἰδῶν τούτων δοτικὴν συνιακτικὴν ἢ ἀντικείμενον, χονδρικῶς διδάσκοντες τὰ Ἑλληνικά, ὡς καὶ νῦν πολλοῖς τῶν διδασκόντων ἀρέσκει, τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τοῦ πόνου φεύγουσιν. Ἀλλ' εἴνε ὑγιὲς καὶ ὀρθὴ καὶ λυσιτελεῖς ἡ τριακτὴ τῆς ἀρχαίας γλώσσης διδασκαλία καὶ μεταχειρίσεις, ἡ ἄχρους καὶ ἀμυδρά καὶ νεκρά; Ἀλλ' οὕτως αἱ κυριώταται τῆς γλώσσης ἀρεταὶ παρορῶνται καὶ καταφρονοῦνται, δι' ὧν ὁ παιδικὸς νοὺς θαυμασιῶς ἀνοῖαται καὶ ὀξύνεται. Ἡ τὰς μὲν μικρολόγους λεπτολογίας τῆς περιγραφῆς τῶν φυτῶν καὶ ζώων διδασκόμενος τὴν φυσικὴν ἱστορίαν δ-φείλει ὁ Ἕλλην μαθητὴς ἀκριβῶς νὰ μνημονεύῃ, πρὸς δὲ τὰς λεπτότητας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, τοῦ εὐγενεστάτου τυύτου τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας προϊόντος, νὰ ἀδιαφορῇ καὶ ἀπορεύγῃ;

§ 92. Ἡ κατάταξις τῶν δοτικῇ κοινωνικῇ συντασσομένων λέξεων ἔχει ὥδε· 1. μίξεως καὶ κοινωνίας, 2. πλησιασμοῦ, ἀρμύσεως καὶ συνενώσεως, 3. ὁμοιώσεως καὶ ἐξισώσεως, 4. συμφωνίας καὶ διαλλαγῆς, 5. ἐριδος καὶ ἐναντιότητος. Ἐν ᾧ δὲ ἦτο ἀδύνατον, ὡς πᾶς τις βλέπει, νὰ διαιρεθῶσι ταῦτα καὶ ταχθῶσι λογικώτερον, ὁ κ. Γ. οὐδὲν συστελλόμενος δ' ἂν γλωσσαλγίαν ἢ διαβολικὴν ὄρεξιν κατηγορεῖ τὴν διαίρεσιν ὡς ἄπτοχον καὶ βασιανιστικὴν τοῦ μαθητοῦ. Οἱ δὲ συγκρίται ἡνεύχονται αὐτοῦ τοιαῦτα λαλοῦντος.

Δὲν ἐγκρίνει τὸ ὄνομα πλησιασμοῦ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἀριστοτέλους, προτιμῶν τὴν προσέγγισιν τὴν ὑπὸ τοῦ Ψελλοῦ (!) λεγθεῖσαν.

Ὅτι δὲ ἀπὸ πονηρίας πρὸς διχβολὴν φέγει ὁ κριτὴς δηλοῖ· διότι συμμίζας τὴν τῆς κοινωνικῆς καὶ περιποιητικῆς δοτικῆς κατηγορίαν ὁμοῦ αὐτὴν ποιεῖται, ἵνα κατὰ δεινῶσιν λόγου παραστήτῃ πλεονα τὰ κακὰ τῶν ψεγομένων. Ἐπειδὴ τί ἄλλο βουλόμενος· δὲν ἐξήνεγκε κατ' ἰδίαν τὰς περὶ τῆς περιποιητικῆς δοτικῆς κρίσεις αὐτοῦ, ἰδίαν παράγραφον ἀποτελούσης·

Θαυμάζει ὅτι εἰς τὴν περιποιητικὴν δοτικὴν τάσσονται καὶ αἱ ἀντιπεριποιητικαὶ λέξεις· διότι ἴσως κατ' αὐτὸν ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῇ διὰ τοῦτο καὶ ἀντιπεριποιητικῇ.

Ἐν ᾧ δὲ λέγω ὅτι ὠφελείας καὶ βλάβης τινὰ συντάσσονται δοτικῇ καὶ καταλέγω αὐτά, ὑπὸ δὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (107) καταλέγω τὰ πολλὰ ὠφελείας ἢ βλάβης, ἐν οἷς καὶ τὸ ὠφελῶ καὶ βλάπτω, ὁ κριτὴς φοβεῖται μὴ ὁ μαθητὴς εἴπῃ ποτὲ ὠφελῶ ἢ βλάπτω τινί! Ὅτι δὲ οὐχὶ ἀπατηθεῖς, ἀλλὰ συκοφαντῶν λέγει ταῦτα αὐτὸς δηλοῖ, παραλιπὼν τὸ τινὰ ἐκ τοῦ ὠφελείας καὶ βλάβης τινά.

Σημεῖοι οὗτοι θαυμαστικῶς τὸ ἐξῆς καὶ ἐφεξῆς δοτικῇ περιποιητικῇ συντασσόμενα, εὐθὺς λησμονήσας τὸ ἄρτι λεχθέν, ὅτι δοτικῇ τοιαύτῃ καὶ ἐπιρρήματα ἀκολουθίας συντάσσονται. Ψέγει δὲ ὅτι δὲν εἶπον καὶ ἄλλα τοιαύτης δοτικῆς ἐπιρρήματα μαθῆτω ὅτι τὰλλα πάντα εἶνε ἐπιθετικά, ἃ καὶ αὐτοῦ μαθητὴς ἐπὶ ἀβ. ἡθητος δύναται νὰ εὕρῃ, οἷον ἀκολούθως, ἐπομένως, ἐπιτηδείως, πολεμῶς κτλ.

§ 94. Εὐρίσκει ταῦτόν τι τὴν ἀναφορικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν δοτικὴν, ἀδυνατῶν νὰ διακρίνῃ, ὡς πολλὰ ἄλλα, τὴν καθ' ὅλον ἀναφορὰν ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν κρίσιν τινός, οἷον ἅπαντα τῷ φοβουμένῳ φοσεῖ καὶ εὖ σε ἐτίμησα τῶν φρονίμως. Νομίζει δὲ ὁ μακάριος ὅτι ἐμὴ εὐρεσις εἶνε ἡ διακρίσις αὕτη· τοσαύτην ἐμπειρίαν ἀλίσκεται ἔχων τῆς

περὶ τὸ συντακτικὸν συγγραφικῆς τῆς ἐνταυθα τε καὶ ἀλλαχοῦ. Καίτοι ἄλλος σωφρονέστερος καὶ τοῦ γινῶθι σαυτὸν ἤττον ἀλλότριος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τοῦ κληρίου, ἀσχολίαν προσποιούμενος θὰ παρητεῖτο.

§ 96. Ἡ χαριστικὴ δοτικὴ σημαίνει πρόσωπον πρὸς οὗτινος τὴν ὠφέλειαν ἢ βλάβην γίνεται τι. Πᾶς ἑαυτῷ πονεῖ. Πόλει εὐτυχοῦντες κακοὶ νόσος. «Ὡστε χάριν τῆς πόλεως οἱ κακοὶ εἶνε νόσος ! καλὴν χάριν λαμβάνει ἢ πόλις». Πάρ' τον 'ς τὸ γάμο, νά σου πῆ καὶ τοῦ χρόνου. Πῶς τὸ πρὸς βλάβην ἐρμηνεύει ὁ κριτὴς πρὸς χάριν; Ἄλλο θέλει καὶ ἄλλο λέγει. Ἐπεθύμει νὰ ὀνομάσω τὴν δοτικὴν ταύτην καὶ ἀντιχαριστικὴν. Ἄλλ' ἡμεῖς ἀποφεύγοντες τοὺς κακοσχήμενας Βυζαντιακοὺς τούτους ὅρους, ὡς ἐν τῇ περιποιητικῇ δοτικῇ περιελάβομεν καὶ τὰς ἀντιπεριποιητικὰς λέξεις, οὕτω καὶ ἐν τῇ χαριστικῇ καὶ τὸ πρὸς οὗ τὴν βλάβην γίνεται τι.

§ 97. Καί μοι ἀνάγνωθι τὴν ἐπιστολήν. Ἡ δοτικὴ εἶνε ἠθικὴ καὶ οὐχὶ χριστικὴ ! Ἴδὲ πῶς ἐρμηνευτέα ἑκατέρω καὶ φωτισήτηι. Χαρ. Πᾶς ἑαυτῷ πονεῖ (=δι' ἑαυτόν). Πόλει εὐτυχοῦντες κακοὶ νόσος (=διὰ τὴν πόλιν). Ἡθ. Καί μοι ἀνάγνωθι τὴν ἐπιστολήν (=παρηκαλῶ)· δηλοῖ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος. Τί σε τις πρῶτον, τί δ' ὕστατον διδάξῃ;

§ 99. Ἡ συμπορευτικὴ δοτικὴ δηλοῖ τι συνοδεῦον ἐπὶ ῥημάτων κινήτικῶν μετὰ δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ παντός ῥήματος. Ἦλθε πολλαῖς ναυσίν. Ἐνέπρησαν τὴν πόλιν αὐτοῖς ἱεροῖς. Ὁ κριτὴς καὶ ἀγχίνοισιν πρὸς τοσαύτη ἤδη ἀμβλύτητι ἐπιδεικνύμενο; ἐπιφωνεῖ ἀδῆλα δὴ συμπορευομένων τῶν ἱερῶν ἢ συμπορευόμενοι τοῖς ἱεροῖς. Ἵνα δὲ εἴτι μᾶλλον εὐδοκίμησῃ πρὸς διαβολὴν τὸ σκῶμμα, παρέλιπεν ἐν τῇ κρίσει καὶ τὸν ἔρισμόν τῆς δοτικῆς ταύτης καὶ δὴ καὶ τὸ μετὰ δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ παντός ῥήματος, ὅπερ δηλοῖ καὶ ἐπὶ μὴ κινήτικῶν ῥημάτων, ἐφ' οἷς δὲν ἐγχαρεῖ εἴτι τὸ συμπορευέσθαι, ἀλλὰ τὰ ὁμοῦ ἢ μὴ θὰ ἐξηγηθῇ ποτε ὑπὸ σπουδάζοντος καὶ νήφοντος ἀνδρὸς καὶ τὸ πολλαῖς ναυσὶ συμπορευομένων πολλῶν πλοίων, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ πολλῶν πλοίων, ὥσπερ καὶ τὸ αὐτοῖς τοῖς ἱεροῖς μετ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν; Δὲν ἔχει καὶ μεταφορικὴν σημασίαν τὸ συνοδεύειν, σημαῖνον τὸ ὁμοῦ γίγνεσθαι; Ἀλλὰ πανταχοῦ ἐλέγχεται ὁ κριτὴς ἐκζητῶν παραλόγους μορφὰς πρὸς κατάρκισιν τοῦ βιβλίου, παρεσκευασμένος ἤδη πρὸς τοῦτο, τίς οἶδε τί-
νος ἕνεκα;

§ 102. Ἡ δυναμικὴ δοτικὴ σημαίνει τι κατὰ τὸ ὅποιον ἢ δυνάμει τοῦ ὁποίου εἶνε ἢ γίνεται τι. Ἰσχύω τῷ σώματι. Ταχὺς τοῖς ποσὶ.

αδηλαδὴ δυνάμει τοῦ σώματος δυνατός εἰμι ; *Θαυμαστὴ ἐρμηνεία*». Πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀνάγκη εἶναι νὰ πολεμῇ τις πρὸς τὰς προλήψεις τοῦ κριτοῦ, τὴν σχέσιν τοῦ κατὰ τι μόνον διδαχθέντος, καὶ ταύτην ὁμοίως ἔχουσιν ἐν πάσαις ταῖς μορφαῖς καὶ ἐκφράσεσιν, ἄνευ διαφορᾶς καὶ διακρίσεως κατὰ τὸ οἰκτρὸν σύστημα τῆς χονδρικῆς διδασκαλίας. Καὶ ἐνταῦθα θέλει νὰ ἀφομοιώσῃ τελείως *αἰτεατικὴν* καὶ *δοτικὴν* ἄνευ ὑποδείξεως διαφορᾶς λογικῆς τῇ φύσει ἐκατέρας πτώσεω; ἐνούσης, ἥτις πολλοῦ μὲν ἀμαυροῦται, πολλάκις δ' εἶναι καὶ καταφανής. Ἡ δοτικὴ αὕτη συγγενὴς οὖσα ὁμολογουμένως τῇ *ὀργανικῇ* κεῖται μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἀναφορικῆς αἰτιατικῆς· διὸ καὶ ἡρμηνεύσα αὐτὴν κατὰ τὸ *ὅποιον ἢ δυνάμει τοῦ ὁποίου*, ὅπερ ἀρμόζει μᾶλλον εἰς τὸ δ' παράδειγμα *ταχὺς τοῖς ποσὶ*, παραλειφθὲν ἐπίτηδες ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ἰνι μᾶλλον ἢ διαβολὴ εὐδοκιμήσῃ. Ἰδέτω δέ μοι καὶ ἄλλα τοιαῦτα παραδείγματα καὶ διδαχθῆτω. Φύσει ἐστὶν ἄνθρωπος ζῶων πολιτικὸν (Ἀριστ.) Δεῖ παντὶ τρόπῳ διατεινομένους φεύγειν (Ξεν.). Τῷ αὐτῶν ἦθει λεγομένων τῶν λόγων ἕκαστοι χαίρουσι (Πλ.). Διοικοῦνται αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστικόντων (Αἰσχ.). Τούτῳ τῷ λόγῳ φρόνησι; ἂν εἴη τὸ ὠφέλιμον (Πλ.). Ἐρωτῶμεν τὸν κ. Γ., τὸ ὁμοῦ πάντα χρήματα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν Ἑλληνικῶν πρεσβεύοντα, ἂν δύναται νὰ θέσῃ αἰτιατικὴν ἀντὶ τῶν εἰρημένων δοτικῶν.

Νομίζει ἄτοπον ὅτι ἐν τε τῇ γενικῇ καὶ τῇ δοτικῇ τοῦ χρόνου λέγεται ἐπὶ τῶν φυσικῶν τμημάτων τοῦ χρόνου, ἀμβλὺ ὁρῶν καὶ μὴ αἰσθανόμενος ἄλλην οὖσαν τὴν διαφορὰν αὐτῶν, ὅτι ἡ μὲν γενικὴ (85) ἡμεῖς τὸν χρόνον ὥς ὅλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται τι, διὰ δὲ τῆς δοτικῆς (104) εἰς τὸ πότε ἀπλῶς ἀποκρινόμεθα.

§ 105. Ἐπειδὴ λέγων δοτικὴ συντάσσεται μετὰ λέξεων συνθέτων ἐκ προθέσεων φέρω παραδείγματα μόνον ῥήματα, ὁ κ. Γ. λέγει· αὖςτε λέξεις καὶ ῥήματα κατέστησαν ἰσοδύναμα !» Ἡμεῖς δ' ἀντιλέγομεν Ὡςτε κατὰ τὸν κ. Γ. τὰ ῥήματα δὲν εἶναι λέξεις. Οἷον ἡμῖν τοῦ κλήρου ἡ μήνηθος λάβρακα ἔσπασε κριτήν.

§ 107. Αἰτιατὴ καὶ ἀμέσῳ ἀντικειμένῳ συντάσσονται ἐν γένει πάντα τὰλλα μεταβατικὰ ῥήματα πλὴν τῶν γενικοτυντάκτων καὶ δοτικοσυντάκτων, ἰδίᾳ δὲ πολλὰ ὠρελείας καὶ βλάβης; α' Ἀλλὰ περὶ ἀμέσου ἀντικειμένου κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν οὐδαμῶς ἐδίδαξε συστηματικῶς». Ἡλίκον κκχὸν τῇ ὕμει καὶ ὀρθῇ νοήσει ἡ πρόληψις. Τὰ πάντα ὁ κριτής διὰ τοῦ Κταιβαίνῃ μόνον δύναται νὰ βλέπῃ· αἰτεῖ ἔτι παρ' ἐμοῦ ἄμεσον ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν, ἐν ᾧ

πᾶς γινώσκει ὅτι κατὰ πάντας τοὺς σπουδαίους γραμματικοὺς ἄμεσον ἢ ἰδίως ἀντικείμενον μόνον ἡ αἰτιατικὴ τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων κλητέα, αἱ δὲ ἄλλαι πλάγιοι πτώσεις ἀντικείμενα ἁπλῶς ἢ πλαγιόπτωτοι διορισμοί, καὶ ὡς τοιοῦτοι ὑφ' ἡμῶν ἐξητάσθησαν.

«Εἶνε ματαιοπονία τὸ νὰ προσπαθῇ τις νὰ ἀπορριθμῇ τὰ μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμενα ῥήματα». Ἀμφιβάλλει τις ἐὰν ἐαυτοῦ ὢν ὁ κριτὴς ταῦτα ἔγραφε· ἐπειδὴ τέσσαρα μόνον εἶδη ῥημάτων μνημονεύων προσπαθῶ κατ' αὐτὸν πάντα τὰ αἰτιατικῇ συντασσόμενα νὰ καταλέξω. Τί φής, ὦ μακάριε; Τοσοῦτον γινώσκεις ὅσα ῥημάτων εἶδη τοιαύτῃ αἰτιατικῇ συντάσσονται; Ἄλλ' ἀκριβῶς, ἢν' ἀποφύγω τὴν ἀπαρίθμησην πάντων αὐτῶν, εἶπον ἐν γένει πάντα τὰ ἄλλα μεταβατικὰ πλὴν τῶν τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς, ἰδίᾳ δὲ κατέλεξα μόνον ὅσα καὶ ἄλλῃ πτώσει συντάσσονται πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως (ὠφελείας καὶ βλάβης, ἐπιθυμητικά, παθηματικά) καὶ ὅσων ἡ διάθεσις εἶνε δυσδιάκριτος (τὰ παντοίας προσπαθείας) μένω, φεύγω, καρτερῶ κτλ.

§ 108. ἔχεται σύστοιχον ἀντικείμενον πᾶν ῥῆμα ἀφέρονται δὲ παραδείγματα δύο μόνον ῥημάτων μεταβατικῶν!!, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ εἶνε πάσης διαθέσεως. Ἄλλὰ, κ. Γαρδίκᾳ, τὰ μὲν παραδείγματα εἶνε τέσσαρα μετὰ τριῶν ῥημάτων· ἔπειτα μαθὼν πρῶτον Ἑλληνικά, οὕτως ἐπύκρινε Ἐν τοῖς βουλευέω βουλὴν, νικῶ νίκην, νικῶ ὀλύμπια καὶ ὑβρίζω δεινὰ τὸ βουλεύω καὶ ὑβρίζω εἶνε μεταβατικά, ἢ τὸ μὲν ἀμετάβατον, τὸ δὲ οὐδέτερον; Δὲν ἀκοῦσι δὲ τρία εἶδη ῥημάτων, ἵνα κατ' ἐπαγωγὴν δηλωθῇ τὸ κύρος τοῦ λεγομένου καὶ ἐπὶ πάντων; Ὡστε ἡ γλῶσσα μὴ προτρεχέτω σου τῆς διανοίας, ὦ βέλτιστε, μάλιστα δὲ τῆς τῶν πραγμάτων γνώσεως.

§ 109. Ἐκ τῆς ἀναφορικῆς αἰτιατικῆς (ἄμνός τὸν τρόπον) προήλθον πολλαὶ αἰτιατικαὶ φαινόμεναι ἀνεξάρτητοι, μέγεθος, μήκος, εὖρος κτλ. δισχίλιοι τὸ πλῆθος· γένος, πρόφασιν, ὄνομα, αἰτίαν κτλ. Σωσθένης τοῦνομα· ὥστε ἐν τῷ ἄμνός τὸν τρόπον ἡ αἰτιατικὴ εἶνε ἐξηρητημένη, ἐν δὲ τῷ δισχίλιοι τὸ πλῆθος ἀνεξάρτητος! Ἡ οἷα λογικὴ ἀκολουθία, τοῦ κριτοῦ μόνον ἰδίᾳ· ἐπεὶ δὲ ἐκ ταύτης προήλθον αἰτιατικαὶ ἀνεξάρτητοι οὐχὶ πράγματι, ἀλλὰ φαινόμεναι (ὅπερ παρῆδεν ὁ κριτὴς ἐπίτηδες), διὰ τοῦτο αὕτη εἶνε ἐξηρητημένη! καὶ ἀσύντακτος· μάλιστα κατὰ τὸν κ. Γ. (διότι καὶ ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἤγουν ἀνεξάρτητος, εἶνε ἀσύντακτος κατ' αὐτόν), διὰ τί οὐχὶ ἡμιανεξάρτητος, ὥστε νὰ εἶνε καὶ ὁμοειδὴς ὡς ὁ γονεὺς πρὸς τέκνον; Ἄλλ' εἶνε ἐφικτὸν τῷ κ. Γαρδίκᾳ νὰ διδῇ τὴν διαφορὰν τοῦ ἄμνός τὸν

τρόπον καὶ τοῦ δισχιλίοι το πλῆθος ἡ Σωσθένης τοῦνομα, ὅτε τὸ μὲν τρόπον εἶνε ἀναγκαῖον πρὸς τὴν σημασίαν τοῦ ἀμνός, τὸ δὲ πλῆθος καὶ τοῦνομα σχεδὸν περιττά; *Ἐπειτα ἐν τῷ Ἀθηναῖοι πολλῇ στρατιᾷ ὄρμητο, πρόφασιν μὲν Ἐγεσταίων ξυμμαχία, τὸ δ' ἀληθές Σικελίας ἐπιθυμία (Θ. 6,33) τὸ πρόφασιν καὶ τὸ ἀληθές ἔχουσι συντακτικῶς ὥσπερ καὶ τὸ τρόπον;

Τέλος δ', ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀτὸ δὲ μέγιστον, τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἔσφραξε τὸ μέγιστον δυνατὸν καὶ ὀνομαστικὴν νὰ νομίση ὁ κριτής, πότερον θὰ ὑπολάβῃ τὰ ἐξῆς ὀνομαστικὴν, ἢ αἰτιατικὴν; Σαυτοῦ ἕνεκα τὸ μέγιστον ποιεῖ τοὺς λόγους (Πλ. Πολ. 523α). Πρῶτον καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὅρκοι κωλύουσι (ἐνθ' ἀπόντος τοῦ μέγιστον τί θὰ ἔλεγε τὸ πρῶτον; Ξ. ἀν. 2,5,7). Λέγεται τὸ ξύμπαν τρεῖς γεγενῆσθαι τὸ ῥέυμα τῆς Αἴτης (Θ. 3, 116). Ἐγὼ μὲν ἐν ἐνὶ πλοίῳ πλευροῦμαι, ὑμεῖς δὲ τοῦλάχιστον ἐν ἑκατὶν (Ξ. ἀν. 5,7,8). Πείθω-μεν ἢ χάρισιν ἢ δώροις ἢ ἀμφοτέρα (Πλ. Γορ 515ε). Αὐτὰ ταῦτα νῦν ἤκομεν (Πρωτ. 310). Πάντα δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία ὅμοια ὀνομαστικά εἶνε ἢ αἰτιατικά; Ἐν δὲ εἶνε, ὥσπερ εἶνε, αἰτιατικά, εἶνε ἐντελῶς ὅμοιοι πρὸς τὸν τρόπον τοῦ ἀμνός τὸν τρόπον; ἢ φαίνονται ὡς ἀνεξάρτητοι; Χαλεπὸν Αἰθίοπα σμήχειν καὶ προλήψεις τῆς γνώμης ἐκβάλλειν.

§ 110. «Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ περὶ ἀνεξαρτήτου αἰτιατικῆς μετρολογικῆς, ἥτις ὀνομάζεται καὶ βαθμολογική!! ἐν δὲ § 101 τὴν σχετικὴν δοτικὴν καλεῖ διαφορικὴν». Ὡς ἐν εὐθυμῇ καὶ ὀρχήσει ὢν ὁ κριτής ταῦτ' ἀνέγνω τε καὶ ἔκρινε διότι ἡ βαθμολογικὴ αἰτιατικὴ (ἡ τοῦ ποσοῦ) εἶδος οὗτε τῆς μετρολογικῆς (τῆς τοῦ τόπου, χρόνου καὶ ποσοῦ), ταυτίζεται ὑπ' αὐτοῦ πρὸς αὐτήν, τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος. Οὐδ' εἶδε διὰ τί ἡ μὲν δοτικὴ ὀνομάσθῃ διαφορικὴ, μετροῦσα μόνον τὴν διαφορὰν λέξεων συγκριτικῶν, ἢ δ' αἰτιατικὴ μετρολογικὴ πολὺ τι εὐρύτερον δηλοῦσα.

Πῶς δ' ἔχουσιν αὐτῷ συντακτικῶς αἰτιατικά οἵα αἱ ἐξῆς; Κακὸν βίον οἱ τῶν πλουσιῶν παῖδες τὰ πολλὰ ζῶσι Πλ. νο 695). Πέπει-σμαι τοῦθ' ἵκα ὃν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην (Δημ. 3,2). Δάμων τῷ Προδίκῳ πολλὰ πλησιάζει (Πλ. Λαχ. 197). Πολλῶν λόγων γενομένων τέλος οὐδὲν ἐπράχθη (Θ. 5,50). Εἶνε ἄρά γε ἐντελῶς ὅμοιοι ταῖς ἐξῆς κυρίως μετρολογικαῖς; Μέγαρχα ἀπέχει Συρακουσῶν οὕτε πλοῦν πολλὸν οὕτε ὁδὸν (Θ. 6,49). Ὀλίγοι στόλοι μεγάλοι πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες κατάρθωσαν (Θ. 6,33). Πολὺ παρὰ

τὴν δόξαν ἐφάνησαν (Λυ. 19,45). Γυνὴ γυναικὸς πώποτε οὐδὲν διαφέρει (Γνωμ.). Πρὸς τοιαύτας αἰτιατικὰς αἰ πρώται φαίνονται ὡς ἀνεξάρτητοι καὶ οἷον ἐπιρρήματα, ἐὰν νοητὰ καὶ ζυνετὰ τῷ κριτῇ ταῦτα λέγω.

§ 111. Πολλὰ εἶδη ῥημάτων ἀμετάβατα μὲν ἢ μέσα συντάσσονται μετὰ μιᾶς πτώσεως μονόπτωτα. Ἄλλ' ἐν § 23,2 μόνον τὰ μεταβατικά δέχονται πλαγιόπτωτον διορισμὸν ἢ ἀντικείμενον!!! Οἷμοι τῶν κρίσεων, ὅταν τοιοῦτοις περιτύχωσι κριταῖς· διότι τάδε ἐκεῖ λέγονται. **Μεταβατικὰ** τὰ ῥήματα λέγονται, ὅταν ἡ ἐνέργεια μεταβαίνῃ εἰς ἄλλο τι ὄν, τὸ ὁποῖον λέγεται πλαγιόπτωτος διορισμὸς ἢ ἀντικείμενον. Καὶ εὐθύς ἀνωτέρω τάδε (§ 22) 4) **Πλαγιόπτωτοι διορισμοί· ὁ φίλος μου, εὖνους σοι, ὑγιαίνω τὸ σῶμα.** Ὁ πλαγιόπτωτος διορισμὸς λέγεται καὶ **ἀντικείμενον**, ὅταν μεταβαίνῃ εἰς αὐτὸ ἡ ἐνέργεια μεταβατικοῦ ῥήματος. Σφάττω τὸν βοῦν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, τίς ἀνὴρ σωφρονῶν δὲν συνάγει ὅτι ὁ **πλαγιόπτωτος διορισμὸς** εἶνε ἔννοια γένους, ὃν δέχονται οὐχὶ μόνον ῥήματα παντοῖα ἀλλὰ καὶ ὀνόματα, τὸ δὲ ἀντικείμενον ἔννοια εἶδους, ὅπερ καὶ διατελοῦν πλαγιόπτωτον διορισμὸν ὅμως ῥήματα μεταβατικὰ μόνον δέχονται, ὥσπερ ὁ **ἄνθρωπος** καὶ λογικὸς ὢν οὐδέποτε παύεται ὢν ζῶν;

§ 111 α. Θαυμάζει διὰ τί εἰπὼν διπλῇ αἰτιατικῇ, ἀντικειμένῳ καὶ συστοίχῳ, συντάσσονται τὰ μεταβατικὰ ἐν γένει, προσέθηκα ἰδίᾳ τὰ **εὐλογητικά καὶ εὐεργετικά καὶ τάναντία**. Ἄλλ' ὁ ἄπειρος μόνον τῆς διδασκαλίας δύναται τοιαῦτα ν' ἀπορῇ· ὁ δ' ἔμπειρος γινώσκει ὅτι οἱ νεώτεροι ἡμεῖς λέγοντες **λέγω καλὰ διὰ τινος καὶ κάμνω καλὸν εἰς τινος**, κινδυνεύομεν πλανώμενοι νὰ εἰπώμεν ἀρχαῖα **λέγω ἀγαθὰ τινι (οὐχὶ τινος) καὶ ποῶ ἀγαθόν τινι (οὐχὶ τινος)**. Διὸ ἀνάγκη τις ἦν (τῷ κριτῇ βεβαίως ἄγνωστος) ἴδιος περὶ αὐτῶν λόγος ἐνταῦθα νὰ γίνῃ.

§ 111, α, 3. **Μεταποιητικά, προχειριστικά· εἴδοι ἀκατανόητοι.** Καὶ ἀλλαχοῦ (§ 14) ταῦτά ταῦτα αἰτιᾶται ὁ κ. Γ., πρὸς ἃ ἐκεῖ ἀποχρώντως ἀντεῖπομεν.

§ 111 β. σημ. Ἐπὶ τῶν παθητικῶν τούτων ἡ γενικὴ μένει ἀμεταβλητος· πλὴν τινῶν ἡ μὲν κτητικὴ γενικὴ γίνεται ὑποκείμενον, ἡ δὲ αἰτιατικὴ ἀναφορικὴ αἰτιατικὴ. Ἀποτέμνω τινός τὴν κεφαλὴν. Ἀποτέμνεται τις τὴν κεφαλὴν. «Εἰς Δελφούς ὁ παῖς· θὰ λάβῃ ἀνάγκην ἵνα καταφύγῃ». Διὰ τί ἐκὼν τυφλώττεις, κ. Γ., εἰς διαβολὴν μόνον βλέπων; Τὸ τινός, ἡ κτητικὴ γενικὴ, δὲν γίνεται ὑποκείμενον **τίς**; Ἡ

δὲ αἰτιατικὴ κεφαλὴν, τὸ ἀντικείμενον, δὲν γίνεται αἰτιατικὴ ἀναφορικῇ ἢ τοῦ κατὰ τι, ὡς ἐν τῷ ἀλγῶ τὴν κεφαλὴν καὶ τοῖς ὁμοίοις; Ἡ πῶς ἄλλως νοεῖς σὺ τὴν αἰτιατικὴν ταύτην; ἴσως ἀντικείμενον. Μακάριος εἰ ἄρα τῆς σοφίας.

§ 111, δ. Μετὰ γενικῆς καὶ δοτικῆς συντάσσονται 1) τὰ μεταδοτικὰ καὶ μεθεκτικὰ· μετέχω, μεταδίδωμι σοι τῶν πόνων. 2) Τὰ ὑποχωρήσεως· ὑπανίσταμαι σοι τῆς ἔδρας. α' Ἀλλὰ μὴ ἢ β' περιστάσις δὲν εἶνε ἢ αὕτῃ τῇ α';» Ὅσον καὶ ἀν' ἐντείνω τὸν νοῦν μου, ἀδυνατῶ νὰ νοήσω πῶς τὰ ὑποχωρήσεως εἶνε ταῦτά καὶ τὰ μετοχῆς καὶ μεταδόσεως, ἐν ᾧ ἡ γενικὴ τῶν μὲν εἶνε χωριστικὴ, τῶν δὲ διαιρετικὴ. Ἄλλ' ὥρειλεν, ὡς φαίνεται, πᾶσαν παράγραφον νὰ ψέξῃ, καὶ μὴ εὐρὼν ἄλλο τι, εἰπὼν ὅ,τι ἔτυχε ἀπηλλάγη.

111 β, 3. Τὰ λήψεως καὶ ἐστιάσεως· γεύω, εὖωχῶ τινα λέγων. «Ὡστε τὸ γεύω εἶνε εἶδος τοῦ ἐστιᾶν.» Χαρίεις ἀποβαίνει ὁ κριτὴς τοιαῦτ' ἐλέγχων, ἅπερ τὴν οἰκείαν αὐτοῦ ἀγνοίαν ἐλέγχουσιν. Ἀγνοεῖ δ' ὅτι τὸ γεύειν μόνον μεταφορικῶς οὕτω τίθεται (γεύειν τινὰ ἡδονῆς, τιμῆς, ἐλευθερίας), ἐγγύτατα τοῦ ἐστιᾶν καὶ εὖωχεῖν φερόμενον (τινα λέγων).

§ 111, β. 4. Τὰ τιμητικὰ, πωλητικὰ, ἀγοραστικὰ (συντάσσονται αἰτιατικῇ καὶ γενικῇ). «Τί πολυλογία εἶνε αὕτη;» Ἐρωτῶμεν καὶ ἡμεῖς αὐτὸν τί τούτων παρχειφθὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἀπὸ τῶν ἄλλων; Καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν Ἑλληνικὰ ἐπισταμένῳ εἶνε περιττόν, καὶ ἡμεῖς ἐπιφρονούμεν οἷα ἀγνοία ἢ οἷα γλωσσολογία εἶνε αὕτη τοῦ κριτοῦ.

§ 111, β, 5. Τὰ θαυμασμοῦ, ἐπαίνου, συμπαιδείας. α' Ἀλλὰ τὸ μακαρίζω τινὰ τινος εἰς ποίαν τῶν προκειμένων τάξεων θὰ ὑπαχθῇ;» Ἐν μὲν τῷ τελικῷ ἀπαρεμφάτῳ ἤρκει τῷ κ. Γ. ὁ ὅρος ἐφετικὰ μόνον πρὸς ὑπαγωγὴν ἑτεροιοτήτων ῥημάτων (ὡς ἐδείξαμεν ἐκεῖ ἐν § 49), ἐνταῦθα δ' ἀπαιτεῖ ἴδιον ὅρον τοῦ μακαρίζειν ἐνεκα, ἐν ᾧ νήφοντι καὶ ἀπαθεῖ κριτῇ οὐχὶ πολὺ τι τοῦ ἐπαινεῖν τοῦτ' ἀπέχον θὰ ἐφαίνοτο. Ἐὰν δὲ πάλιν προσέθετον καὶ τὰ μακαρισμοῦ, τί πολυλογία αὐτὸς οὗτος θὰ ἐφώνει. Ὅταν ὁ κριτὴς εἶνε παρσκευασμένος πρὸς κατάκρισιν, πανταχοῦ ἀνιχνεύει τροφὴν τοῦ φιλοψόγου αὐτοῦ, ὡς ἡ πεινώσα ὄρνις, καὶ ἐπὶ πετρῶν ἀνασκαλεύων.

§ 115. Τὸ ὀριστικὸν ἄθρον δηλοῖ γνωστόν τι ὃν 1) ὡς παρόν. Διαβῶμεν τὸν ποταμόν. 2) ὡς προλεχθέν. Δουλεύομεν θεοῖς· ὅ,τι ποτ' εἰσὶν οἱ θεοὶ κτλ. Καὶ οὕτως ὀρίζομεν δι' ἐξ συγκεκριμένων σχέσεων τὴν γενικὴν καὶ ὀρίστον ἔννοιαν τοῦ γνωστοῦ, ἣν καὶ ἐκ τοῦ δημοτι-

κοῦ σχολείου λέγουσιν εἰ μαθηταὶ ἄνευ ἀκριβοῦς γνώσεως αὐτῆς. Ἄλλ' ὁ κ. κριτῆς εἶνε ὀλιγαρκῆς πάλιν ἐνταῦθα, ὡς νομίζει, καὶ ἐρωτᾷ κατὰ τὸ ἔθος διὰ δύο ἐρωτηματικῶν «Πρὸς τί ἡ καταλογὴ αὕτη; ; ἡμεῖς τοῦλάχιστον δὲν βλέπομεν τὴν ὠφέλειαν». Ὅταν ὁ κριτῆς δὲν βλέπῃ ἐν τινὶ ὠφέλειαν, εἶνε σημεῖον ὅτι δὲν ἔχει αὐτὸ ὁ Καταιθαίνης. Ἐν-
 τεῦθεν ἡρτηται τὸ βλέπειν ἢ μὴ βλέπειν αὐτόν. Λίαν εὐκολώτερον βε-
 θαίως φαίνεται πρὸς παιδας τῷ μὴ σπουδάζαντι περὶ τὴν φύσιν καὶ
 δύναμιν αὐτῶν νὰ λεχθῇ ἀπλῶς τὸ γνωστόν, ἄνευ τῆς ὀχληρᾶς λε-
 πτολογίας τῶν παντοίων συγκεκριμένων καὶ ὀρισμένων ἀπόψεων αὐτοῦ.
 Ἄλλ' ὅταν λ. χ. μαθητῆς ἀκούσῃ *Διαβῶμεν τὸν ποταμὸν λεγόμενον*
 ὑπὸ Ἑλλήνων ἐν μέσῃ τῇ Ἀσίᾳ, θὰ θαυμάσῃ μᾶλλον τοῦ κ. Γ. πῶς
 ποταμὸς ἄγνωστος τοῖς Ἑλλήσιν εἶνε ἅμα καὶ γνωστὸς αὐτοῖς, καὶ δέ-
 χεται τὸ ἄρθρον. Οὐχ ἥτιον δ' ἄπορον αὐτῷ θὰ εἶνε ἐν τῷ παραδείγ-
 ματι *Δουλεύομεν θεοῖς, ὅ,τι ποτ' εἰσὶν οἱ θεοὶ* τὸ θαυμαστόν ὅτι
 οἱ θεοὶ εἶνε ἄγνωστοι ἅμα καὶ γνωστοί. Ταῦτά δὲ καὶ χεῖρονα θὰ
 πάσῃ ὁ μαθητῆς κατὰ τὴν ἀσκησιν τῆς συντάξεως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
 λων περιπτώσεων, ἐὰν μὴ ἅπαξ ἐνοχληθῇ ὁ μὲν διδάσκαλος νὰ ἐρ-
 μηνεύσῃ, ὁ δὲ μαθητῆς νὰ μάθῃ τὰς διαφόρους ταύτας ἀπόψεις τοῦ
 γνωστοῦ. Ἰκανῶς, νομίζομεν, θὰ εἶδεν ἤδη ὁ κ. Γ. τὴν ἐκ τῆς κατα-
 λογῆς ὠφέλειαν, ἣν ὤφειλε πρὸς ἄλλους πολλοὺς νὰ γινώσκῃ πρὸ τῆς
 κρίσεως, ἵνα μὴ γελωτοποιῇ καὶ κακουργῇ ἅμα ἐν αὐτῇ.

§ 117. Παράδειγμα πλαγίας πτώσεως ὡς ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ διὰ
 τοῦ ἄρθρου φέρεται μόνον κατὰ γενικὴν, ἐπειδὴ ἢ τε κατὰ δοτικὴν
 (τοπικὴν ἢ χρονικὴν) καὶ ἡ τοιαύτη χρῆσις κατ' αἰτιατικὴν (ἀναφορι-
 κήν) εἶνε σπάνια.

§ 120. Ἐπὶ τὸ διαβολικώτερον παριστᾷ ὡς ἐν συνεχῆς τὴν περὶ
 ἐλλείψεως ἄρθρου παράγραφον ταύτην, ἵνα φανῇ μακρὰ καὶ δυσδίδα-
 κτος, ἐν ᾧ διακρίνεται εἰς τέσσαρα ἐδάφια δι' ἀριθμῶν διακρινόμενα.

Ἐγὼ μὲν λέγω ὅτι ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον τὰ κύρια ὀνόματα ἀκολου-
 θοῦσι καὶ τὰ τῶν μεγάλων φυσικῶν ὄντων, γῆς, οὐρανοῦ κτλ.
 Κατὰ δὲ κριτὴν διαβολικῶς διαστρέφοντα ταῦτα δὲν δύνανται νὰ
 λάβωσιν ἄρθρον (τῆς χρηστότητος τοῦ ἀνδρός). Τί δὲ λέγω περὶ τῶν
 κυρίων ὀνομάτων; Ὅτι φέρονται ἀνάρθρως πολλάκις, συνήθως ὅταν
 πρῶτον λέγωνται.

Ταῦτά δὲ λέγοντός μου καὶ περὶ τῶν συγγενικῶν ὀνομάτων, πα-
 τρός, μητρός, κτλ., ὁ χρηστὸς κριτῆς εὐρίσκει ἀντίφασιν, ὅτι ἐν §
 115, 4 εἶπον *Τίμα τοὺς γονέας*, ἐν ᾧ δὲν ἀγνοεῖ βεβαίως ὅτι καὶ τὰ

κύρια ὀνόματα, περὶ γνωστοῦ ἐκ φύσεως προκειμένου, γνωστὰ ὄντα δέχονται ἄρθρον.

§ 120, 4. Σχετλιάζει ὅτι ὥρισα πότε τὰ ἀφρημένα δέχονται τὸ ἄρθρον ἡμαρτον δὲ ἀσύγνωστα, διότι ὁ Καταιβαίνης δὲν ἔτυχε νὰ εἴπῃ τι περὶ τούτου, καὶ εἶνε ἄρα ταῦτα ὕψος δυσανάβατον κατὰ τὸν κριτὴν.

§ 123. 2. Θεωρεῖ περιττὸν τὸν λόγον τὸν περὶ τῆς χρήσεως τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπὶ ὀρθῆς αὐτοπαθείας· διὰ τί; διότι, ἐννοεῖται, ἐν τῷ συντακτικῷ πρὸς ὃ, ὡς μαγνητὶς πρὸς πόλον, βλέπει οὐδὲν τοιούτον λέγεται. Καὶ εἶνε μὲν τὸ πρᾶγμα σπάνιον καὶ σημειοῦμαι αὐτό, ἀλλὰ περὶ πολλῶν καὶ ἄλλων σπανίων ἐν τῷ συντακτικῷ λόγος γίνεται, ἡ δὲ φράσις δοκῶ μοι ἂντι τοῦ δοκῶ ἐμαυτῷ κανονική.

§ 125. Καθ' ὅ, τι διαφέρει ἡ ὁδε τῆς οὗτος, κατ' αὐτὸ διαφέρουσι καὶ αἱ λοιπαὶ δεικτικαὶ εἰς -δε καὶ -τος. «Τοιαῦται βραχύτητες εἶνε ἀκατανόητοι καὶ ἀσύγνωστοι». Πρὸς σωφρονισμόν τοῦ οὕτω τολμηρὰ φθεγγομένου καὶ ἀλόγιστα σοφὸς εἶνε ὁ τῶν Σκυθῶν ἐκεῖνος πρὸς τοὺς ἐπαναστάντας δούλους τρόπος, ἡ τῆς μάστιγος ἐπίδειξις. Καὶ ἡμεῖς τοιοῦτόν τι ἐκ τοῦ μικροῦ συντακτικοῦ τοῦ Καταιβαίνῃ αὐτῷ ἐπιδείξωμεν, ἵνα ὁδᾷ ἐν χεῖλεσι φύῃ (61, 3, 1). «Ἐκφέρεται δὲ ἡ πλῆγία ἐρώτησις α) διὰ τῶν ὅστις καὶ τῶν ἀπὸ ὅπ ἀρχομένων ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων. Πολλάκις δὲ καὶ διὰ τοῦ τίς καὶ τοῦ ἀπὸ π ἀρχομένων ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων». Ἄντι πάσης ἐλλόγου ἀντιρρήσεως ταῦτα πρὸς τὸν κ. Γ. φαίνονται ἀνυσιμώτερα.

§ 128. Ἡ τίς καὶ ὅστις τίθενται καὶ ὡς οὐσιαστικά καὶ ὡς ἐπίθετα· αἱ δὲ πότερος καὶ ὁπότερος ὡς οὐσιαστικά, αἱ δὲ ἄλλαι συνήθως ὡς ἐπίθετα § 129. Αἱ ἐπιμεριστικαὶ τίθενται ἢ ὡς οὐσιαστικά ἢ ὡς ἐπίθετα... πότερος, ὁπότερος τοῖν ὀφθαλμοῖν. Ἐλλογος μὲν εἶνε τοῦ κριτοῦ ἢ ἀπορίᾳ περὶ τοῦ πότερος καὶ ὁπότερος ὡς μόνον οὐσιαστικῶν, ἐλλείποντος ἢ ἐκπεσόντος τοῦ συνήθως, ὅπερ ἐν τοῖς εὐθύς ἐπομένοις ὑπάρχει, αἱ δὲ ἄλλαι συνήθως ὡς ἐπίθετα· θαυμαστὴ δὲ ἡ ἄγνοια περὶ τὰ κοινὰ καὶ τετριμμένα, μὴ μαθόντος μὴδ' ἀναγνόντος ἐν τινι γραμματικῇ ὅτι αἱ ἐπιμεριστικαὶ λεγόμεναι ἀντωνυμίαι περιέχουσιν ἐρωτηματικὰς, ἀορίστους καὶ ἀναφορικὰς καὶ οὐδεμίαν ἄρ' ἀντίφασιν ὁ γραμματικὴν μαθὼν μαθητὴς εὕρσκει διδασκὸς ἐνος τὴν πότερος ὡς ἐπιμεριστικὴν ἅμα καὶ ἐρωτηματικὴν.

1. Σφάλμα τυπογραφικὸν εἶνε τὸ ἐν τῷ συντακτικῷ Δ ο κ ε ῖ μ ο ι (ἐμαυτῷ).

§ 129,2. Ἐν τῇ συντάξει ἕκαστος ἡμῶν τρέχουμεν καὶ ἑκάτερος ὑμῶν τρέχετε οὐδὲν σημειώσεως ἄξιον νομίζει ὁ κριτὴς καὶ περιττὸν ἄρα τὸν περὶ τούτου λόγον! διότι εὐκόλως, ἐννοεῖται, τὸ ὑποκείμενον ὁ μαθητὴς εὐρίσκει!. Ἐπρεπε καὶ περὶ τούτου νὰ εἴπῃ τι, ἵνα ἀτοπώτατα καὶ ἑαυτοῦ ἄξια εἴπῃ.

§ 128. Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι τίθενται ἐπὶ ἐρωτήσεως ὅπου ἐπὶ καταφάσεως ἢ ἀορίστος τίς ἢ ἀντίστοιχος ἐκάστη δεικτική. «Πρὸς τί ἡ συμβουλή αὕτη πάλιν;»¹ ὥστε πάντοτε κατάφασιν θὰ περιμένωμεν διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν; καὶ μόνον διὰ τῆς ἀορίστου ἢ δεικτικῆς θὰ γίνῃ ἡ ἀπόκρισις; λ.χ. δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποκριθῶμεν εἰς τὸ τίς ἦλθεν; ὁ πατήρ;;» Ἐνὸς ἀτόπου δοθέντος μυρία ἔπονται. Τῇ συνθέσει αὐτῷ ταχύτητι ἅμα καὶ κουφότητι κρίνων ὁ κριτὴς ἐνόησε τὸ κατάφασιν ἀποκρισιν καταφατικὴν, τὴν μὴ ἐρώτησιν ἐνταῦθα σημαῖνον, ὡς ἦλθέ τις (τίς ἦλθε), τοιοῦτος ἡμῖν ὁ κριτὴς (ποῖος ἡμῖν ὁ κριτὴς;); ὡς δὴλα δὴ ἡ ἀορ. τίς σημαίνει οὐσίαν ἀορίστως, οὕτω καὶ ἡ ἐρωτ. τίς, ὡς δὲ τὸ τοιοῦτος ποιότητα, οὕτω καὶ τὸ ποῖος. Ὅρίζονται δὲ αἱ ἐρωτηματικαὶ διὰ τῶν ἀνταποδοτικῶν ἀορίστων καὶ δεικτικῶν, ἐπειδὴ προηγέθη ὁ περὶ τούτων λόγος. Ἐὰν δὲ νήφων καὶ λελογισμένως ὁ κ. Γ. ταῦτ' ἐπεσκόπει, δὲν θὰ ἐπυργοποιεῖ γελοιότατ' ἐρωτήσεις τοσαύτας.

§ 131. Ἀποπὼν ὑπολαμβάνει, εἰ καὶ ἐνὶ θαυμαστικῷ σημειοῦται, ὅτι πολλάκις παραδείγματα σημασιῶν τῶν προθέσεων ἐν συνθέσει φέρω λέξεις συστοίχους τῶν σημασιῶν, οἷον ὑπεροχήν, ὑπερέχων (§ 131, 142, 144, 145). Ἀλλὰ καὶ ὑπάρχουσαι ἄλλαι πρὸς δήλωσιν τούτου διὰ τί προτιμητέαι τῇ; συστοίχου, τῆς μάλιστα εὐμνημονεύτου; Τοσαύτην παιδευτικὴν ἐμπειρίαν ὁ κριτὴς ἡμῖν ἔχων ἐλέγχεται. Ἐν ᾧ δὲ χάριν τοῦ εὐμνημονεύτου ἐν ἄλλῳ τινὶ συντακτικῷ ἐγκωμιάζει τὴν χρῆσιν τῶν αὐτῶν παρδειγμάτων πρὸς παντοίους κανόνας, τὴν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα συστοίχων λέξεων χρῆσιν σφοδρῶς παρ' ἐμοὶ κατακρίνει, τὴν ἑαυτοῦ μηνύων χρηστότητα.

§ 133. Ἡ ἀπὸ σημαίνει . . . 2) τὴν ἀφορμὴν κατὰ διαφόρους σχέσεις. «Ἄς ἐννοήσῃ ὁ μαθητὴς». Ἄς ἐννοήσῃ καὶ ὁ ἀναγνώστης τοῦ κριτοῦ τὴν εἴτε δξύνουσαν εἴτε χρηστότητα βλέπων τὰ παραδείγματα

¹ Τὸ πάλιν δηλοῖ ὅτι ἀπέχμεν ὁ ἀνὴρ μανθάνων πράγματ' ἄλλα παρὰ τὰς κατὰ πρόληψιν συντακτικὰς αὐτοῦ γνώσεις καὶ θαυμάζων καὶ μαγόμενος πρὸς αὐτὰ καὶ οὐδὲν ἀνύτων. Ἀτελεύτητον κακόν.

τὰ τὰς διαφορὰς σχέσεις τῆς ἀφορμῆς ἀποσαφύνονται, ἐπίτηδες πρὸς διαβολὴν ὑπ' αὐτοῦ παραλειφθέντι. Ἦλθον ἀπὸ τῆς πόλεως. Διῶρυχες ἀπὸ τοῦ Τίγρητος. Ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου. Ἰμέρα ἀπὸ Ζάγκλης ὤλισθη. Ἀπὸ τοῦ δήμου τις. Ἀπ' ἀγαθῶν ἀγαθά. Ἐν πᾶσι τούτοις δὲν σημαίνεται ἡ ἀφορμὴ τοπικῶς, χρονικῶς, μεταφορικῶς; Τὸ δὲ συντακτικὸν δὲν θὰ διδάτῃ διδάσκαλος φρονῶν καὶ μὴ τυφλώτῃ ἐκὼν ἢ ἄκων ὥσπερ ὁ κριτής;

§ 135. Μετὰ γενικῆς συντάσσονται καὶ αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις *ἀνευ* . . . *μέχρι* (καὶ *μέχρι εἰς, ἐπὶ, πρὸς*) «ὁ μαθητὴς ἴσως θὰ νομίσῃ ὅτι καὶ τὸ *μέχρι εἰς* πρέπει νὰ συντάξῃ μετὰ γενικῆς!» Σὸν εἶνε μόνον τὸ ἀδύνατον τοῦτο καὶ γελοῖον νόμισμα, κ. Γαρδίκια, μαθητοῦ δὲ οὐδενὸς οὐδέποτε, καὶ ὑπὸ οἰουδὴποτε διδασκάλου βοηθουμένου.

§ 136. Ἡ ἐν σημαίνει ἐν συντάξει τὸ *ἐντός τινος* ἢ τὸ *εἰς τι* ἐν στάσει! Τί ἄρ' γε θαυμάζει ὁ κριτής; διὰ τί δὲν προθέτει ἐν παραδείγμα, οἷον ἐν τῇ πόλει; δὲν σημαίνει τὸ *ἐντός τῆς πόλεως* ἢ τὸ *εἰς τὴν πόλιν* ἐν στάσει; Ἐγράψα δὲ τὸ *εἰς τι* κατὰ τὴν νεωτέραν παρ' ἡμῶν χρῆσιν, καὶ ἐπὶ στάσεως τιθέμενον, ἀποφεύγων ἅμα τὸν φαῦλον κύκλον τοῦ ὀρισμοῦ τῆς σημασίας τῆς ἐν διὰ τῆς ἐν. ἴσως δὲ καὶ τοῦτο τὴν εὐτάρακτον ἡμῶν ἐτάραξε κριτὴν.

§ 139. Ἡ ἀνὰ σημαίνει ἐν συνθέσει . . . 2) ὕψωσον ἔντασιν· ἀναβοῶ ἀνακράζω· «ὥστε τὸ μὲν ἀναβοῶ = βοῶ ὑψηλά, τὸ δὲ ἀνακράζω = κράζω ἐπιτεταμένως. Θαυμασία διάκρισις». Οὐδεὶς τοῦ συντακτικοῦ διδάσκαλος θὰ εἶνε τοσοῦτον ἀμβλύς, ὥστε νὰ μὴ ἐννοῇ ὅτι ἡ ὕψωσις τῆς φωνῆς εἶνε καὶ ἔντασις αὐτῆς, καὶ ἀμφοτέραι ἄρα αἱ σημασίαι εἰς ἀμφοτέρω ἀνήκουσι τὰ ῥήματα. Ὁ δὲ κριτής τὸ ἕτερον ἀλίσκεται ἔχων, ἢ υπερβάλλουσιν πληθεὶ ἀμβλύτητα, ἢ δεινὴν σοφιστικὴν τόλμαν.

§ 143. Ἡ κατὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει . . . 3) ἀναφορὰν ἐν γένει καὶ ἐχθρικὴν! Ἐκπλήττεται ὁ κ. Γ. ἐκὼν ἢ ὑπὲρ ἀμβλύν μαθητὴν ἀμβλυώτῃ· ἐπειδὴ ἐν τῷ παραδείγματι τὸ *καθ'* ἡμῶν ἐγκώμιον τὸ *καθ'* ἡμῶν δὲν εἶνε ἴσον τῷ *περὶ ἡμῶν*, ἀναφορὰν σημαίνει; Ἐν δὲ τῷ *λέγω κατὰ τινος* δὲν δηλοῦται ἐχθρικὴ ἀναφορὰ ἢ σχέσις;

Ἡ κατὰ μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει . . . 3) συμπονίαν· κατὰ νόμον. 4) ἀναφορὰν· τὰ κατὰ τοῦτον οὕτως ἔχει. 6) ἀναλογίαν· κατὰ δύναμιν. «Τὴν αὐτὴν σημασίαν τῆς προθέσεως εἰς τρία διείλεν ὁ συγγραφεὺς!» Ἡ γνωστὴ πάλιν τοῦ κριτοῦ ἡμῶν νόσος ἀναφαίνεται, ἢ τῆς χονδρικῆς διδασκαλίας ὀρεξίς. Καίτοι ποίαν τῶν τριῶν σημασιῶν

ὥς γένος θεωρῶν προτιμᾷ δὲν ὀρίζει. Ἄλλ' οὐδεμία ἀνδρὶ λογιζομένην τὰς ἄλλας δύναται ὀρθῶς νὰ περιλάβῃ. Ἰδέτω μοι πᾶς ὁξὺ τι ὄρων τὰ παραδείγματα.

§ 146. Ἡ ἀμφὶ δίπτωτος οὖσα τάσσεται εἰς τὰς τριπτώτους. «Πῶς θαύματα συμβαίνουσι;» Ἰνα διαβάλλῃ εὐστοχώτερον ὁ χρηστός ἡμῖν κριτής, παρέλιπε τὰς μάλιστα ἐξηγούσας τὰ θαύματα λέξεις καὶ φράσεις· διότι ἐγὼ λέγω. α' Ἡ ἀμφὶ, κυρίως δίπτωτος οὖσα, τάσσεται εἰς τὰς τριπτώτους ὥς συνώνυμος τῷ περί». Διὰ τί παρέλιπε τὸ αἷτιον τῆς μετατάξεως; ἀπὸ χρηστότητος;

§ 147. Ἡ περὶ μετὰ γενικῆς σημαίνει 1) τὸ περὶ οὗ ἡ πρᾶξις ῥήματος ἢ ῥηματικοῦ ὀνόματος· λέγω, ἐρωτῶ, λόγος περὶ τινος. α' Ὡστε λόγος περὶ τινος = ἡ πρᾶξις περὶ τινος, τὸ δὲ ῥήματος . . . ; συντάσσεται ἡ πρόθεσις καὶ μετὰ ῥήματος; Πρὸς τί αἱ διακρίσεις αὗται;» Ὁ, τι θέλῃ ἂς νοήσῃ τις ἐκ τοῦ κυκλώου τούτου. Ὁ κριτής ἐκ παρανοήσεως δεινῆς χαριέστατα παραλογίζεται· δὲν ἤδυνήθη νὰ νοήσῃ τὸ ῥῆμα τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως; τὸ περὶ οὗ (εἶνε ἢ γίνεταί) ἡ πρᾶξις ῥήματος ἢ ῥηματικοῦ ὀνόματος, ἤγουν περὶ ὃ στρέφεται ἡ ἀναφέρεται ἡ πρᾶξις τοῦ λέγω ἢ τοῦ λόγος; ἢ δὲν σημαίνουσιν ἀμφοτέρωτα ταῦτα πρᾶξιν, λαμβανομένην πολλάκις γενικώτερον καὶ ὥς διάθεσιν; Πᾶν μὲν τὸ κοῦφον εἶνε καὶ ταχύ. Οἱ δὲ φρονεῖν ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς. Καθίστανται δ' οὕτω ἄκοντες ἀστείοι καὶ χαρίεντες.

Ἡ περὶ σημαίνει . . . 2) ὑπεράσπισιν· μάχομαι περὶ πατρίδος. 3) αἰτίαν, σκοπὸν. Περὶ τυραννίδος κάλλιστον ἀδικεῖν. α' Ἀλλὰ μὴ ἡ ὑπεράσπισις δὲν εἶνε σκοπός; δὲν μάχεται τις περὶ τῆς πατρίδος, ἵνα διασώσῃ αὐτήν;» Φαίνεται ὅτι ὁ κ. Γ. ἢ αὐτὸς ἢ παρ' ἄλλων διδασχθεὶς ἐνόμισεν ὅτι τοσοῦτον μᾶλλον ἀσφαλὲς ἢ τοῦ βιβλίου καταδίκη θὰ εἶνε, ὅσον πληθύνῃ πλείονα αὐτοῦ κατηγορήσῃ εἴτε λογικὰ εἴτε ἄλογα ταῦτα, εἴτε νοητὰ εἴτε καὶ ἀνόητα. Καὶ δὴ οὐδὲν ὀκνῶν οὐδ' ὑποστελλόμενος λέγει ὅτι σκοπὸς καὶ ὑπεράσπισις ταυτὸν τι σημαίνουσι· διότι, ἐννοεῖται, καὶ ἡ τῆς πατρίδος ὑπεράσπισις ἔχει τινὰ ὕστερον σκοπὸν τὴν σωτηρίαν αὐτῆς! Ἄλλ' οὕτω πᾶσα πάσης πρόθεσεως σύνταξις δύναται σκοπὸν καὶ τέλος νὰ σημαίνῃ· οἷον ἐν τοῖσδε· Κατάκειμαι ἐν κλινῇ, ἢ ἐν σημαίνει σκοπὸν, ἐπειδὴ κατάκειμαι ἵνα κοιμηθῶ, Εἰσβάλλω εἰς τὴν Ἀττικὴν δρώσων ἢ εἰς σημαίνει σκοπὸν, τῆς εἰσβολῆς βλεπούσης εἰς δῆψιν, Περιπατῶ παρὰ τὴν θάλασσαν ἢ παρὰ σημαίνει σκοπὸν, τοῦ περιπάτου σκοποῦντος τὴν ὑγίειαν. Σύνεχε, ἀναγνώστα, ἂν δύνασαι, τὸν γέλωτα.

§ 147 δ. Ἡ περὶ σημαίνει τὸ περισσεύειν· περιποιῶ! Τὰ σημεῖα τοῦ θαυμασμοῦ ἢ σημεῖα τῆς ἀγνοίας ὁ κριτὴς κατέστησεν· ἀγνοῶν τί σημαίνει τὸ περιποιῶ κατακρίνει διὰ τοῦ θαυμαστικοῦ. Ἀναγνώτω τὰδε. Ἀπ' ὀλίγων περιποιούσι (Ξ. οἰκ. 2,10). Οἱ δυνάμενοι περιποιεῖν (14,10). Περιποιούνται ἀπ' αὐτῶν (ἀπομ. 4,2,38). Καὶ μαθεῖτω ἕαν δυνήθῃ ἢ παρ' ἄλλων διδαχθῇτω τί σημαίνουν.

§ 148. Ἡ παρὰ μετὰ δοτικῆς σημαίνει 1) τὸ πλησίον προσώπου συνήθως· Παρ' ἡμῖν ἐγράφη. 2) κτήσιν. Τὸ παρ' ἡμῖν ναυτικόν. «ἢ ἑ' σημασία εἶνε ὅπως περιττὴ· ἐν δὲ τῷ α' διὰ τί συνήθως ἐπὶ προσώπου; μὴ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ συντάσσεται καὶ μετὰ δοτικῆς πράγματος;» Διὰ τί περιττὴ ἢ ἑ' σημασία, κ. Γαρδίκια; ὡς σπανία; Ἀλλὰ παράβαλε τὸ ἐν Θουκ. 1,36, ὅπου ἀντιστοιχεῖ εἰς κτητικὴν ἀντωνυμίαν καὶ κτητικὴν γενικὴν, καὶ τὸ ἐν Αἰσχ. 3, 240 καὶ Ξ. ἀπομ. 3, 13, 3 καὶ Κυρ. Π. 3,1,19· ἢ ὡς ἔχουσά πως τὴν σημασίαν τοῦ πλησίον; Ἀλλὰ τὴν ἀρχικὴν τῶν προθέσεων σημασίαν πᾶσαι αἱ ἄλλαι διασώζουσι κατὰ τινα τρόπον. Καὶ διὰ τοῦτο, ὦ βέλτιστε, εἶνε περιτταί; Ἡ διότι δὲν ἔχει αὐτὴν ὁ Καταίβαίνης; Τοῦτ' αὐτὸ εἶνε τὸ αἵτιον, ὁ Διὸς Κόρινθος.

Εἶπον δὲ 1) τὸ πλησίον προσώπου συνήθως, ἵγουν κανονικῶς, ἐπειδὴ καὶ πεζολόγοι ἔγραψάν που παρὰ μετὰ δοτικῆς πράγματος (Ξ. Ἀν. 7, 2, 25 παρὰ τῇ θαλάττῃ, 6, 2, 8 παρὰ τῇ Χερρονήσῳ), καὶ οἱ χρησάμενοι αὐτῷ πλὴν Ὀμήρου ποιηταὶ Ἀττικοὶ συμβαίνει νὰ εἶνε, ὡς Σοφοκλῆς (Οἶ. Τ. 780) παρ' οἴνῳ, καὶ παρὰ ρεῖθροισι (Ἀντ. 712). Συντακτικὸν δὲ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου βλέπει μὲν μάλιστα εἰς τὸν καταλογάδην λόγον, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν δὲν ἀποθεῖται ὅσα μὴ ποιητικά.

§ 148. «Ἐν τῷ παρ' ἐμοὶ πῶς θὰ πεισθῇ τις ὅτι σημαίνει κρίσιν;» Ἑρμηνεύοντος αὐτὸ τοῦ διδασκάλου κατὰ τὴν κρίσιν μου.

§ 148. Ἡ παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει 3) παράθεσιν, ἐκτίμησιν, σύγκρισιν· Θεοὶ παρὰ τὰ θηρία οἱ ἄνθρωποι. Παρὰ πολὺ, ὀλίγον ποιοῦμαι τι. Ἀμείνων παρὰ τοῦτον. 4) ἐξαίρεσιν· Ἀλλὰ παρὰ ταῦτα. 5) διαφοράν· Παρὰ τρεῖς ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως. «Ἐν τῷ θεοὶ παρὰ τὰ θηρία οἱ ἄνθρωποι καὶ τῷ ἀμείνων παρὰ τοῦτον ἢ παρὰ δὲν σημαίνει ταῦτό;» Ὁμοιον, ἀλλ' οὐχὶ ταῦτόν· ἐκεῖ εἶνε μόνον ἐπὶ παραβολῆς καὶ παραθέσεως, ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ συγκρίσεως καὶ ὑπεροχῆς.

«Ἐν τῷ παρὰ μικρὸν ἦλθεν ἀποθανεῖν ἢ παρὰ θὰ σημαίνει ἐκτίμησιν;» Οὐχί, ἀλλὰ διαφοράν, ὡς ἐν τῷ παρὰ τρεῖς ψήφους μετέ-

σχε τῆς πόλεως (= ὀλίγον ἔλειψεν, ἐκινδύνευσεν—τρεῖς ψῆφοι ἔλειψαν).

« Ἐν τῷ ἄλλῃ παρὰ ταῦτα καὶ παρὰ τρεῖς ψήφους ἢ παρὰ δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν; » Ἡμιστά· διότι ἐκεῖνο μὲν ἐξηγεῖται ἄλλα ἐκτὸς τούτων, τοῦτο δὲ τρεῖς ψῆφοι ἔλειψαν, ὥσπερ τεσσαράκοντα μιᾶς δέουσαι πληγαὶ = παρὰ μίαν τεσσαράκοντα. « Ἀλλὰ πάντα ταῦτα λέγονται ἵνα αἱ σημασίαι τῆς παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς μόνον ἀναβιβασθῶσιν εἰς 9! » Ἡ ἀδιόρθωτος καὶ ἀθεράπευτος ἐνίων πλάνη, νὰ νομίζωσιν ὅτι εὐκολύνουσι τὴν διδασκαλίαν τῆς συντάξεως, ἐὰν συμπύσωσιν εἰς ὅτι ὀλιγίστας τάξεις—ἀς συντακτικὰς λέξεις τοῦ ἀπαρμεφράτου ἢ τῆς μετοχῆς ἢ τῶν πτώσεων ἢ τὰς σημασίας τῶν προθέσεων· διότι τί κατορθοῦσιν οὕτω τὸ συντακτικὸν διδάσκοντες; Κερδαίνουνσι τὸ πολὺ 10 ἕως 15 μυχθήματα διδασκαλίας. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀσκήσει αὐτῇ τῆς συντάξεως τῆς ἐπὶ τῶν συγγραφέων παρετήρησάν ποτε ὅσον δυσκολίαν ἀνὰ πᾶν βῆμα αἰσθάνεται ὁ μαθητής, ζητῶν νὰ κατὰ τάξιν τὴν συντακτικὴν λέξιν εἰς τὰς γενικωτάτας ἐκεῖνας τάξεις καὶ σημασίας καὶ αἰτιολογῆσιν τὴν τοιαύτην αὐτῶν χρῆσιν. Ὁφείλει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ φιλοσοφῇ πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου, καὶ ἀπαλλαττόμενος τοῦ βάρους τῆς διδασκαλίας ὀλίγων μυχθημάτων πιέζεται πρὸς ἀμοιβὴν καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς διδασκαλίας δι' ἀσυμμέτρου πνευματικοῦ ταλαιπωρίας καὶ ματαιοπονίας. Ὁ δὲ κριτὴς ἡμῶν ἰδίᾳ καὶ δι' ἄλλον λόγον θέλει νὰ υποβιβάσῃ τὰς σημασίας ταύτας τῆς παρὰ ἀπὸ 9 εἰς 6· διότι 6 ἔχει αὐτὰς ὁ Καταβιβάνης.

§ 148. Ἡ παρὰ ἐν συνθέσει σημαίνει τὸ πλησίον, πάρεμι, πάροδον, παρέρχομαι. « Ἀλλὰ μὴ καὶ ἐν τῷ β' δὲν εἶνε ἡ σημασία τοῦ πλησίον; » Ἐν πᾶσιν ὑπάρχει πως ἡ ἀρχικὴ σημασία, ἀλλὰ μεταβάλλεται πολλάκις οὕτως, ὥστε ἐπικρατεῖ ἄλλη, οἷον ἐν τῷ ὁ παρελθλυθὼς χρόνος, ἡ παρελθοῦσα νύξ, παρήλθε τὸ καῦμα καὶ καθ' ὅλου, ὅταν τοῦτο σηκνῇ τὸ περᾶν, ὁμαυροῦται ἡ ἔννοια τοῦ πλησίον καὶ κρατεῖ ἡ τῆς παρόδου. Ἐχεις τι μαθὼν, κύριε Γ.; Ὡς δ' ἐν τούτῳ οὕτω καὶ τὸ παραπείθω, περὶ οὗ ἀπορεῖς, δηλοῖ πειθὼ ποιῶ μεταβάλλειν γνώμην, οἷον καὶ παράγω = ποιῶ μεταβάλλειν διεύθυνσιν.

§ 149. Ἡ πρὸς σημαίνει 1) τὸ ἀπὸ μέρους. Ἡ Χάλκισ κεῖται πρὸς τῆς Βοιωτίας. Πρὸς θεῶν (κατὰ τὴν κρίσιν, ἐν ὀνόματι) πρὸς πατρός (καταγωγὴν). Πρὸς Πρωταγόρου εἰμι (προσωληψίαν). Ἀπρὸς τί ἢ ἐν παρενθέσει σημασία; Δὲν εἶνε σαφέστατος ὁ σκοπός; πρὸς τί ἀτόπως καὶ γελοῖως ἀπορῶν ψέγει ὁ κριτής; Δὲν ὀρίζεται διὰ τῶν ἐν παρενθέσει εἰδικώτερον ἢ γενικὴ ἔννοια τοῦ ἀπὸ μέρους; Νυστάζει

ἄρα γε τοσοῦτον ἢ ὅπωςδὴποτε συκοφαντίαν διώκει;

§ 149. Ἐν τῇ συντάξει τῇ; πρὸς μετ' αἰτιατικῆς ἀπαιτεῖ νὰ ὑπαχθῶσιν αἱ σημασίαι τῆς φιλικῆς καὶ ἐχθρικῆς σχέσεως καὶ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου εἰς τὴν τῆς ἀναφορᾶς, οὐδαμῶς ἐννοήσας τὴν διαφορὰν διότι ἴδωμεν τὰ παρὰδείγματα α') ἀναφορᾶς, κακὸς πρὸς φίλιν (=ὦ; πρὸς, διὰ). β') φιλ. ἢ ἐχθρ. σχέσεως Πολεμῶ πρὸς τινα (=τινί, δοτ. κοινωνικῇ). γ') ἐμμ. ἀντικείμενον· Λέγω ταῦτα πρὸς τινα (=τινί, δοτ. ἐμμέσῳ ἀντικειμένῳ). Δύναται τὸ πρὸς τι τῆς ἀναφορᾶς νὰ τραπῇ εἰς δοτικὴν ὡς ἐν ταῖς ἄλλαις σημασίαις; Γινώσκει ὁ κριτὴς ὅτι οὐδὲν γινώσκει τοιαῦτα λέγων; Αἱ δὲ πολλὰι δικαιρέσεις, ἀναγκαῖαι οὔσαι, σμικρὸν τὸν μαθητὴν καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον μνημονεύοντα βαρύνουσαι, πλείστον καὶ ἐπὶ πλείστον χρόνον ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς συντάξεως διευκολύνουσι.

§ 150. Ἡ ἐπὶ μετὰ γενικῆς σημαίνει... στήριξιν. Ἐπὶ οἰκέτου χωρεῖ. Ἐπὶ τινος καλοῦμαι... Μετὰ δοτικῆς... στήριξιν. Ἐφ' ἡμῖν ἐστίν. Καλοῦνται ἐπὶ τινι. «Ὁ νοῶν νοεῖτω» λέγει ὁ κ. Γ. περὶ τοῦ καλεῖσθαι ἐπὶ τινος ἢ ἐπὶ τινι. Διὰ τί δὲν ἀπορεῖ καὶ περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν ἐστίν ὁμοίως ἀορίστου παντὶ ἀγνοοῦντι φαινομένου; Διότι τοῦτο μὲν γινώσκει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ, ἐκεῖνα δ' ἀγνοεῖ μετ' ὀλιγίστων βεβηχίως διδασκάλων τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου. Οἱ δὲ πῶς εἰστοὶ γινώσκουσιν ὅτ. οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον συνήθως μὲν ὀνομάζομαι ἢ καλοῦμαι ἀπὸ τινος κατὰ τὴν σχέσιν τῆς ἀφορμῆς, πολλάκις δὲ ὀνομάζομαι, καλοῦμαι ἐπὶ τινος ἢ ἐπὶ τινι κατὰ τὴν σχέσιν τῆς στηρίξεως. Ἀλλὰ δὲ εἶνε παντὶ περὶ τῶν πᾶσι γνωστῶν ἀποδείξεις νὰ φέρῃ.

§ 150 δ. Ἐν συνθέσει ἢ ἐπὶ σημαίνει α' τὸ ἐπάνω, ἔπειμι, β' διεύθυνουσιν, ἐπάγω. «Ἄλλ' ὁ μαθητὴς δύναται νὰ ὑπολάβῃ καὶ τὸ ἔπειμι ὡς σύνθετον τοῦ εἶμι καὶ τότε εὐρίσκεται ἐν παλλιλογίᾳ». Ἀλλὰ πᾶς μαθητὴς ἤδη γινώσκει ἐκ τῆς γραμματικῆς ὅτι τὸ εἶμι εἶνε μέλλον τοῦ ἔρχομαι, οὐδὲν δὲ παρὰδειγμα συνθέτων ῥημάτων ἔχοντες ἐν μέλλοντι, πάντα δὲ κατ' ἐνεστώτα, ὥστε ἀντὶ τοῦ ἔπειμι, ὅπερ ὑποπευθεὶς ὁ κριτὴς, ὁ μαθητὴς περιμένει τὸ ἐπέρχομαι. Βλέπεις, κ. Γ., εἰς οἷα ἄτοπα φέρει ἀείποτε ἡ μικρολόγος φιλοσοφία.

§ 151. Ἡ ὑπὸ σημαίνει μετὰ γενικῆς... 2) αἴτιον ποιητικὸν (26), προτρεπτικόν, ἔμμεσον· Ὑπὸ λύπης ὑβρίζει. Οἱ βάρβαροι ἐτόξευον ὑπὸ μαστίγων (ἰναγκαζόμενοι). «Τί σημαίνει αὐτὸ τὸ ἔμμεσον δὲν κατορθώταμεν νὰ νοήσωμεν». Παρανοήσας ἢ περιδὼν ὁ κριτὴς συνήνωσε τὸ προτρεπτικὸν μετὰ τοῦ ἐμμέσου αἰτίου, θεωρήσας αὐτὰ ἓν, ἐν ᾧ ἐν τῷ

βιβλίῳ χωρίζονται δι' ὑποστιγμῆς. Ἀλλὰ πῶς δὲν ὠδηγήθη ὑπὸ τοῦ παραδείγματος εἰς γνώσιν ὀρθὴν καὶ ὑγιᾶ; Ἀλλὰ μὴ σχολάζων καὶ ἐπισκοπῶν ταυτ' ἔκρινεν Ὡς σιδηρόδρομος παραθέων ἐξήταξε μόνον ἐὰν τὰ γραφόμενα ἦσαν αὐτῷ γνωστὰ καὶ συνήθη ἐκ τοῦ θησαυροῦ, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα ὡς πλημμελῆ ἢ περιττὰ ἢ ἀνόητα κατέκρινε. Καὶ δὴ καὶ ἐνταῦθα, ἐὰν ὡς κριτὴς προσεῖχε τὸν νοῦν τῷ παραδείγματι, θὰ ἔβλεπεν ὅτι τὸ ὑπὸ *μαστίγων* εἶνε αἴτιον τοῦ ἐτόξευον οὐχὶ ἀμέσως εἰς αὐτὸ ἀναφερόμενον, ἀλλ' ἐμμέσως διὰ τοῦ νοουμένου *ἀναγκαζόμενοι*. Οὕτω δὲ αὐτός τε νοίμων καὶ τὸ πρᾶγμα νοητὸν θ' ἀπέβαινε.

§ 152. Τὰ ἐπιρρήματα διορίζουσιν οὐσιαστικὰ ἐνάρθρως μὲν συχναί, ἀνάρθρως δὲ σπανίως· *κίνδυνος ἐκεῖθεν*. α^α Ἄν ἐν τῇ προτάσει συμπληρώσωμεν τὸ ῥῆμα ἔρχεται, τὸ ἐκεῖθεν διορίζει τὸ οὐσιαστικὸν ἢ τὸ ῥῆμα; » Ἀλλ' οὐδεὶς οὔτε μαθητὴς οὔτε διδάσκαλος θὰ ἔχη τὴν πονηρίαν τοῦ κριτοῦ νὰ προσθήσῃ ῥῆμα· διότι οὐδὲ τὰ προηγούμενα εὐθὺς παραδείγματα δέχονται τοιαῦτα· αἱ ἐκεῖ πόλεις, οἱ νῦν ἄνθρωποι. Ὁ ἄθως μαθητὴς θὰ σκεφθῇ ὅτι ὡς ἐν τούτοις τὸ ἐκεῖ καὶ τὸ νῦν ἀποδίδονται εἰς οὐσιαστικὰ συνάρθρως, οὕτω καὶ τὸ ἐκεῖθεν εἰς τὸ κίνδυνος ἀνάρθρως. Καὶ οὕτω θὰ πιστεύῃ, ἔως οὐ εὗρη ποτὲ τὸ Θουκυδίδειον *Κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον* (3, 91).

§ 152, 153, 154. (Τὰ περὶ ἐπιρρημάτων). α^α Πλείστα λέγονται, οὐδὲν διδάσκουσιν! » Ἐξήτασαν ἄρα γε ταῦτα καὶ οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ, ὡς ὤφειλον, ὥστε νὰ πεισθῶσιν ἐὰν τηλικαύτη κατηγορία εἶνε ἀληθὴς καὶ νήφοντος κριτοῦ ἢ ὑπὲρ Σατύρους ὑβρίζοντος; Διότι τὰ μὲν τῆς συντάξεως αὐτῶν μετὰ πτώσεων (ἅπερ μόνον ὁ Καταιβαίνης ἐνταῦθα ἔχει) ἐλέγχθησαν ἐν τῷ περὶ πλαγιοπτώτων διορισμῶν, ὡς ἔπρεπε, κοινῶν οὐσῶν αὐτοῖς καὶ τοῖς ὀνόμασι καὶ ῥήμασι πολλῶν συντακτικῶν σχέσεων. Ἐνταῦθα δὲ δὲν ἔμελλε νὰ γίνῃ περὶ τῆς ἄλλης αὐτῶν χρήσεως λόγος δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ διότι οὐδὲν περὶ αὐτῆς ὁ Καταιβαίνης εἶπε; Τίνα εἶδη λέξεν καὶ πῶς διορίζουσι τὰ ἐπιρρήματα δὲν ἔπρεπε νὰ διδαχθῇ; Οὐδ' ὅτι τοπικὰ ἐπιρρήματα στάσεως συντάσσονται πολλάκις ῥήμασι κινήσεως, ἢ ὅτι ἐπιρρήματα πολλάκις ἐναλλάσσουσιν τὴν σημασίαν (ἐνταῦθα=καὶ τότε, οὕτως=καὶ τόσον); Οὐδὲν διδάσκει ὁ περὶ βεβαιωτικῶν, εἰκαστικῶν καὶ ὑποτικῶν ἐπιρρημάτων βραχὺ; ἅμα καὶ ἀκριβὴς λόγος; Δὲν συναντᾷ ταῦτα ἀνὰ πᾶν βῆμα ὁ μαθητὴς ἐρμηνεύων; Πῶς τὸν περὶ τούτου λῆρον τοῦ κριτοῦ ἐδέξαντο οἱ συνεπίτροποι ἀνεξελέγκτως; Πεισθέντες ἢ πιστεύοντες; αὐτῷ; Οἱμοι: τῶν τοιούτων κρίσεων καὶ τῶν ὑπὸ τοιούτων κριτῶν κρινομένων.

§ 155. «Ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς προσπαθεῖ νὰ διδάξῃ τὰ σπανιώτατα, πότε δὴλα δὴ τίθεται τὸ οὐ ἂντι τοῦ μὴ, μάτην θὰ ζητήσῃ ὁ μαθητὴς συστηματικὴν διδασκαλίαν τοῦ οὐ καὶ μὴ». Καὶ διελθὼν ὅλον τὸ συντακτικόν, οὐδὲν μαθὼν ἢ μνημονεύσας, ἐλέγχεται τὸ μὴ τῇ προλήψει αὐτοῦ συμφωνοῦν. Οὐδὲν κατ' αὐτὸν συστηματικὸν περὶ τοῦ οὐ καὶ μὴ ὁ μαθητὴς μανθάνει, διότι δὴ ἄγνοεῖ προτάσεις κρίσεως καὶ ἐπιθυμίας προτάσεις καὶ τὰς ἐκατέρων ἀποφάσεις. Ἐπειδὴ τί ἄλλο μὴ ἰδὼν ὁ κριτὴς συστηματικὴν ποθεῖ περὶ τοῦ οὐ καὶ μὴ διδασκαλίαν; Μὴ δὲν ἔχει μαθὼν ἀκριβῶς ὁ μαθητὴς πῶς μὲν αἱ ἐγκλίσεις ἀποφάσκουσι (41—44), πῶς δὲ τὸ ἀπαρέμφατον (53) ἢ ἡ μετοχὴ (55—57), πῶς δὲ αἱ ὑποταγμέναι προτάσεις (59—66); Ἡ νομίζει ὅτι δυσχερέστερον ὁ μαθητὴς μνημονεύει ὅτι Ἡ ὑποτακτικὴ λ.χ. καὶ ἡ προστακτικὴ ἀποφάσκουσι διὰ τοῦ μὴ ἢ ὅτι Αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας ἀποφάσκουσι διὰ τοῦ μὴ, καὶ τοιαῦται εἶνε ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ προστακτικὴ; Ἡ διπλῇ αὕτῃ σκέψις, τίς εἶνε πρότασις ἐπιθυμίας καὶ ποῖαι ἐγκλίσεις εἰς αὐτὴν ἀνήκουσιν εὐχερῇ ἢ δυσχερῇ τὴν διδασκαλίαν καθιστᾷ; Δὲν εἶνε δὲ καὶ φιλοσοφικώτερα ἢ κατὰ μαθητὴν; Τοιοῦτον σύστημα βεβαίως δὲν ἐπιποθεῖ οὐδαμῶς ὁ μαθητὴς, ἀλλ' ὁ προκατελημμένος μόνον κριτὴς κ. Γαρδίκας. Ἀφ' οὗ δὲ κατὰ μαθητικώτερον σύστημα ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐδιδάχθησαν τὰ περὶ τοῦ οὐ καὶ μὴ, ἐνταῦθα ἐλέγχθησαν οὐχὶ σπανιώταται χρήται, ὡς λέγει ὁ κριτὴς, ἀλλὰ τὸ μὲν γενικαί, ὡς περὶ ἀποφάσεως ὀνόματος ἢ ἐπιρρήματος, τὸ δὲ λίαν συχναί, ὡς περὶ τοῦ οὐ ἂντι τοῦ μὴ καὶ τούναντίου καὶ τοῦ ζεύγους οὐ μὴ. Τούτων δὲ οὕτως καὶ οὐδαμῶς, ἄλλως, ἐχόντων, οὐδὲν ἢ ὅτι ἂν τύχῃ ὁ κριτὴς λέγων φωρᾷται.

§ 157. Τὸ μὴ τίθεται ἂντι τοῦ οὐ κατ' ἐπιρροὴν ῥήματος «δὴλα δὴ ἐπιρροεῖ τὸ ῥῆμα;» Ὁ κ. Γ. ἐπὶ τὸ διαβολικώτερον καὶ κακουργότερον ἡκρωτηρίασε καὶ ἐκολόβωσε τὰ λεγόμενα, παραλιπὼν καὶ τὸ παρὰδειγμα. Ἰδέτω δὲ μοι πᾶς τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν καὶ θαυμασάτω τοῦ κριτοῦ τὴν χρηστότητα ἢ προτάσεως ἀποφασκόντων διὰ τοῦ μὴ. Νομίζετε μὴ οὕτως ἔχειν (μὴ νομίζετε). Ὅπως εἶδῃ μὴ μάτην εἰπὼν (ὅπως μὴ). Τὸ ῥῆμα νομίζετε ἀποφάσκον διὰ τοῦ μὴ δὲν ἐπιρρίκει εἰς τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον καὶ μεταβάλλει τούτου τὸ οὐ εἰς μὴ;

§ 160. Σύνθετος πρότασις ἢ λόγος ἐκφέρεται ἄσυνδέτως χάριν γοργότητος τοῦ λόγου. Εἴρηκα, ἀκηκόατε, ἔχετε, κρίνετε. «Τί ἐννοεῖ ὁ μαθητὴς!» Ποῦ τὰ ἀταξέ; Ὡς βέλτιστε; ἐν τῷ σύνθετος πρότασις ἢ λόγος; Ἀλλὰ γνωστότατα τῷ μαθητῇ ταῦτα ἀπὸ τῆς 5ης § ἥδη

ὑπάρχουσιν; ἀλλ' ἐν τῷ ἀσυνδέτως; Ἀλλὰ γελοῖον εἶνε καὶ τὸ νὰ ὑποπτεύσῃ τις. Ἀλλ' ἡ γοργότης τοῦ λόγου τέλος θὰ ταραξῇ τὴν νόησιν τοῦ μαθητοῦ ἢ καὶ τοῦ βοηθοῦντος διδασκάλου; Σὺ μόνον τοῦτο θὰ τολμήσῃς νὰ εἴπῃς ἄμετρον, ὡς φαίνεται, τὴν τόλμαν ἔχων.

§ 160 σημ. Πολλὰ μόρια δὲν τίθενται ἐν ἀρχῇ προτάσεω; καὶ λέγονται ἐπιτακτικά, γάρ, ἄρα, μέντοι κτλ. «Τίς ἡ χρεὶς περὶ τῶν ἐπιτακτικῶν μορίων;» Πρῶτον μὲν γράφε τοῦ περὶ ἐπιτακτικῶν μορίων λόγου. Ἐπειτα ἀπειρότατον ἑαυτὸν τῆς διδασκαλίας τῶν Ἑλληνικῶν μηνύεις τοιαῦτα ἄλογίστως φθεγγόμενος. Ἐκαμὲς ποτε αὐτὸς θέματα Ἑλληνικά, ἢ ἥσκησας τοῖς μαθητάς σου, ἵνα ἴδῃς ποσάκις ἀπὸ τῆς νέας εἰς τὴν ἀρχαίαν μεταφράζοντες γράφουσιν ἐν ἀρχῇ λόγου καὶ ἄλλα μόρια καὶ μάλιστα τὸ γάρ; Ἀλλὰ Σκύθης οἶμος ταῦτά σοι, καὶ εὐλόγως τοιαῦτ' ἀόκνω; ἐκφωνεῖς.

§ 161. Ὁ συμπλεκτικός καὶ εἶνε ἔτι ἐπιδοτικός (προσθετικός), συλλογιστικός, συγχρονικός, ἀνταποδοτικός. α' Ἀληθεύει ἐν τούτοις ἡ παροιμία καὶ ζητεῖν χαλεπὸν καὶ εὐρεῖν οὐδὲν ἄμεινον». Πόθεν τὰ κομψὰ ταῦτα τοῦ κριτοῦ; Τί αὐτοῖς πρὸς τὰ παρόντα; Δὲν νομίζει ἀληθῆ τὰ λεγόμενα; μαθῆτω Ἑλληνικά. Ἰδέτω δὲ πᾶς τὰ παραδείγματα, ἅτινα ἐπίτηδες παρέλιπε πρὸς ἐπισκότησιν. Ὁ φρόνιμος καὶ εὐδαιμόν ἐστὶν (προσέτι). Χρῆν φίλων τεκμήριον εἶναι καὶ οὐκ ἂν ἡπατώμεθα (καὶ ἐπομένως). Οὐκ ἐφθήμεν ἐλθόντες καὶ νόσοις ἐλήφθημεν (καὶ εὐθύς). Καὶ ἡμῖν δοκεῖ ἅπερ καὶ βασιλεῖ (ὡς—οὕτω).

§ 163. α' Ω; παράδειγμα συνθέτου λόγου διαζευκτικοῦ φέρει εἴτε ἀληθὲς εἴτε ψευδὲς ἄρτιον καὶ πληρὲς! Οὕτω σπεύδων ὁ κριτὴς ταῦτ' ἐξήτασεν, ὥστε οὐδὲ εἶδε τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς § 163 λεγόμενον, Οἱ διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι συνδέουσι καὶ λέξεις, οὐδὲ τὰ ἄλλα λέξεων συνδεδεμένων παραδείγματα (λευκὸν ἢ μέλαν, ἥτοι κρύφα ἢ φανερώς), ὥστε καὶ τοῦτο νὰ ὑπολάβῃ ὀρθῶς καὶ ὑγιῶς τοιοῦτον.

§ 164. α' Ἐν τῷ Οἶε γάρ σοι μαχεῖσθαι τὸν ἀδελφόν; ὁ γὰρ = ἄρα γε! καὶ τοιοῦτος εἶνε πάντοτε ἐπὶ ἐρωτήσεω;! » Ὅτι μὲν τὸ γάρ ἐνταῦθα εἶνε = ἄ. ἄ γε, ἰδέτω μοι πᾶς ἀνὴρ φρονῶν καὶ λογίζομενος τὸ χωρίον τέλειον (Ἀν. 1, 7, 9), Κλέαρχος ὡδέ πως ἤρετο τὸν Κύρον. Ἐπειτα ἀμφοτέρω τὸ τε γάρ καὶ τὸ ἀρά γε δὲν σύγχεινται ἐκ τῶν αὐτῶν ἄρα καὶ γέ; Τέλος δὲ ἐμοῦ εἰπόντος γάρ = ἀρά γε ἐπὶ ἐρωτήσεω; ὁ κριτὴς συνάγει ἐπὶ πάσης ἐρωτήσεω; καίτοι οὐδ' ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεω; εἶπον, ὥστε νὰ νομισθῇ πως ἐπὶ πάσης. Πανταχοῦ ἡμῖν τὸ διαβλητικὸν τοῦ κριτοῦ σφρόσστατα προσπίπτει.

§ 165. «Μὴ διδασκόμενη ἡ διάκρισις τῶν σημασιῶν τοῦ οὖν καὶ ἄρα καὶ τοίνυν μᾶλλον δύναται νὰ ὠφελήσῃ». Ἐὰν παραλίπη τις τὸν ἀδιανόητον τρόπον τοῦ διανοεῖσθαι τοῦ κ. Γ., καὶ ἐνθυμηθῇ μόνον τί βούλεται· ὁ ἀνὴρ μαντεύων ἐξ ὅσων λέγει, βλέπει πάλιν ἀκμαῖον τὸ κακὸν ἐνίων παρ' ἡμῖν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν τοῦ χονδρικῶς διδάσκειν τὰ Ἑλληνικά, ἀγνοοῦντας καὶ ἀποφεύγοντας τὰς διακρίσεις καὶ τὴν οἰκείαν ἀμάθειαν ὡς σύστημα διδακτικὸν ἀποδεικνύοντας καὶ τὸ ὁμοῦ πάντα χρήματα ἐν τῇ παιδεύσει πρεσβεύοντας.

§ 166. Παρατηρήσεις εἰς τὰς ὑποτεταγμένας προτάσεις. «Ὡστε τοῦτο εἶνε παράρτημα τῆς ἐν § 59—63 διδασκαλίας τῶν ὑποτεταγμένων προτάσεων, ἦν μετὰ § 100 ἐπανερχεται νὰ συμπληρώσῃ, βεβαιῶν ὅτι ἡ ἐκεῖ διδασκαλία ἀτελής ἦτο». Καὶ ἄνευ τῆς ἐμῆς ἐνταῦθα πρὸς σημειώσεως εἰλικρινῆς ἀνὴρ καὶ ἄκρις χεῖλεσι τῆς διδακτικῆς γευσάμενος μόνος θὰ ἐνόει διὰ τίνα λόγον καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ἐνταῦθα αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐτάχθησαν. Ἄλλ' ἐγὼ χάριν τῶν περὶ ταῦτα ἀπείρων διδασκάλων προύλαβον νὰ σημειώσω ὅτι *Περὶ τῶν ὑποτεταγμένων προτάσεων ... ἐλέχθη ἐν* ἐδ. 59—66. *Ἐνταῦθα δὲ λέγεται περὶ ἰδιωμάτων* τινῶν τῆς συνδέσεως αὐτῶν. Ὁ δὲ κριτὴς παρέλιπε μὲν νὰ εἴπῃ ὑπὸ τίνα ἐπιγραφὴν ταῦτα εἶνε θεμιμένα (*Λόγοι μετὰ προτάσεων κυρίων καὶ ὑποτεταγμένων*), ἵνα φανῶσι τῷ ἀπλῶς ἀκούοντι ἀτάκτως ἐρριμένα, ἐν ᾧ ἐνταῦθα ἦν ἡ προσήκουσα χώρα καὶ τοῦ περὶ ὑποτεταγμένων προτάσεων λόγου, μεταταχθέντες εἰς τὰ περὶ ἐγκλίσεων δι' ἃ ἐν τῷ προλόγῳ εἵπομεν, τυφλώττει δὲ τὸν νοῦν ἡ τὰ ὅμματα πρὸς τὴν ῥῆσιν *περὶ ἰδιωμάτων* τινῶν τῆς συνδέσεως αὐτῶν, κάλλιστι· ἐξηγοῦσαν τὴν ἐνταῦθα κατὰτάξιν τούτων, κατὰ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ τῆς διδακτικῆς γενομένην, καθ' ἣν πάντα τὰ ἰδιωματικά καὶ σπάνια καὶ ἥττον οὐσιώδη χωριζόμενα ἀπὸ τῶν κυρίων καὶ οὐσιωδῶν διδίσκονται ὕστερον αὐτῶν, ἵνα μὴ ἡ τῶν κυρίων διδασκαλία καὶ ἡ μόνιμος μνημόευσις ταράττῃται καὶ ἀναβάλλῃται ὑπὸ τῆς τῶν ἰδιωμάτων καὶ σπανίων. Τούτου ἕνεκα καὶ ἡ τοῦ Κυριακοπούλου γραμματικὴ ἔχει τοιαύτας μετατάξεις κατὰ Γερμανικὰς τριαύτας γραμματικὰς συνταχθεῖσας. Καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ κ. Γ. σκώπτων λέγει τὸν περὶ τούτων λόγον *παραπλήρωμα*, τὸν δὲ περὶ ὑποτεταγμένων προτάσεων ὡς *ἀτελεῖ* κατακρίνει, οὐδὲν παιδαγωγικῆς ἐπαύων ἢ συκοφαντῶν ἀυστολῶς.

§ 167. Πολλάκις κεῖνται ὡς ἀπόδοσις ἀπαρέμφοτον καὶ μετοχὴ

μετὰ τοῦ ἄν. Οὐκ ἂν φησιν εἰσελθεῖν τὰς γυναῖκας, εἴ τις διάκονος ἔνδον εἴη. «Ὡστε τὸ φησὶν δὲν εἶνε ἀπόδοσις». Ἀναλύωμεν αὐτῷ ὡς μαθητῇ τὸ ἀπορέμεντον, ἵνα διδαχθῇ καὶ μὴ θαυμάζῃ. Φησὶν ὡς οὐκ ἂν εἰσέλθοιεν αἱ γυναῖκες εἴ τις διάκονος ἔνδον εἴη. Καὶ τοσοῦτον Ἑλληνικῶν ὁ κριτὴς ἐπαίων ὅμως ἐτόλμησε νὰ μείνῃ κριτὴς μὴ παραιτησάμενος τὴν ἐκ τοῦ κλήρου τιμὴν. Συνιστῶμεν δὲ τῷ κ. Καταιβαίνῃ νὰ συντάξῃ καὶ συντακτικόν τι ἐντελέστερον καὶ ἀκριβέστερον, ἵνα μὴ γέλωτ' ὀφλισκάνωσι πολλοὶ καθηγηταὶ μηδὲν θελήσαντες ἢ δυνηθέντες νὰ μάθωσιν ὑπὲρ τὰ ὅρια τοῦ διδακτικοῦ συντακτικοῦ αὐτοῦ, κυνικὴν τὴν περὶ ταῦτ' ὀλιγάρκειαν ἔχοντος.

«Σωκράτης ῥαδίως ἂν ἀφεθείς εἴ τι ἐμετρίαζεν, ὅμως ἀποθανεῖν προείλετο (καίτοι ῥαδίως ἂν ἀφείθη). «Πάνυ κατὰλληλον πρὸς μαθητὰς Ἑλλήν. σχολείου». Ποῦ κεῖται τὸ χαλεπὸν καὶ βαρὺ καὶ ὑπὲρ μαθητὰς Ἑλληνικοῦ σχολείου, τῆς μετοχῆς οὕτως αὐτοῖς ἀναλυθείσης ὥστε καὶ βραδύτατος ταχέως νὰ νοήτῃ; Ἄλλ' ὀφείλειεν ὁ κριτὴς ἀεὶποτε καὶ πανταχοῦ νὰ φέγῃ τι, οὐδὲν τοῦ κατὰ λόγον ἢ παρὰ λόγον φροντίζων. Ἐπειτα δὲ τὸ παράδειγμα τοῦτο δὲν εἶνε ἐκ συγγραφέως τοῖς μαθηταῖς τούτοις γνωριμωτάτου (Ξ. ἀπ. 4, 4, 4);

§ 169 «Μανθάνει ἐνταῦθα ὁ μικρὸς παῖς ὅτι ὁ δυνητικὸς ἂν εὐρίσκειται καὶ ἐν ὑποθέσει κατ' εὐκτικὴν ἢ δριστικὴν ἱστορικῶν χρόνων! Ἄλλὰ διὰ τί μετετάχθησαν ταῦτα εἰς τὸ τέλος τοῦ συντακτικοῦ; Ὡς σπανιώτερα καὶ ἵνα μήτε ἡ διδασκαλία τῶν συνήθων καὶ συχῶν ὑπὸ τούτων ταραττήται, μήτε πάλιν τὸ συντακτικὸν ἐλλείπῃ κατὰ τι, ἀλλ' εἶνε διδακτικὸν ἅμα καὶ ἀνεκδοεές. Ἄλλὰ τί κοινὸν τούτοις καὶ τῇ διδακτικῇ καὶ συγγραφικῇ τοῦ κριτοῦ ἀπειρία.

§ 170. «Τὸ εἰ = ἐπεὶ πολλάκις!» Θαυμάζει ὁ κριτὴς διὰ τὴν περὶ τὰς συντακτικὰς γνώσεις θαυμασίαν ὀλιγάρκειαν αὐτοῦ· διότι πρῶτον μὲν ἄγνοεῖ ὅτι τὸ ἐπεὶ προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐπὶ καὶ εἴ, σημαίνουσι δ' ἀμφοτέρω αἰτίαν, τὸ μὲν πραγματικὴν τὸ δὲ ὑποθετικὴν παρισταμένην· ἔπειτα διδαχθήτω ἀλλὰ νῦν γε ἐκ τῶν τοιῶνδε χωρίων. Τῶνδε μὲν οὐδὲν ἴσον ἐστίν, εἴ γε ἀφ' ἡμῶν γε τῶν ἐν μέσῳ οὐδεὶς οὐδέποτε ἄρξεται (Ξ. Κ. 2, 2, 3). Δὲν συνδῆλοι δὲ τοῦτο καὶ ἡ διὰ τοῦ αὖ ἀπόφασις; πρβλ. καὶ ἀπομ. 1, 5, 1. 4, 3, 12. 1, 5, 3. Ίερ. 9, 9. ἀπολ. 10, 2. ἀν. 7, 1, 29. Κ. 7, 46, 2. Πλατ. Πολ. 597ε καὶ ἄλλ.

§ 171. 2. Θαυμάζει ὅτι λέγεται περὶ ἐλλείψεως τοῦ ἐστὶ καὶ ἐν τῇ ὑποθέσει ἰδίᾳ, ἄγνων ὅτι ἤττον συχὸν τοῦτο ἐλλείπει ἐν ὑποτεταγμέναις προτάσεσιν.

§ 173. Ἡ ἀναφορική πρότασις κεῖται καὶ ἀντὶ ἀπαρεμφάτου. Συμφορὰ δὲ ἂν τύχη κακῆς γυναικὸς (τὸ τυχεῖν). «Διὰ τί οὐχὶ ἡ ὀμαλὴ τάξις συμφορὰ ἐστὶν ἐκείνῳ δὲ ἂν τύχῃ ; » Ἐξ ἀπειρίας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ὀμαλὴν νομίζει ὁ κριτὴς τὴν καθ' ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους τάξιν.

§ 173, 174, 175, 176, 177. «Οὐδὲν διδάσκουσι!» Ἀτιτίλας καὶ Τάμερλάνος ὁ κριτὴς ἡμῖν ἤδη ἀναφίνεται. Διὰ μιᾶς βραχυτάτης αὐτοῦ ῥήσεως πέντε ὅλας παραγράφους ἀφηνίξει. Οἱ δὲ συγκρίται ταῦτ' αὐτοῦ ἀκούσαντες εὐθὺς αὐτὸν προσεκύνησαν, ῥήματι βραχεῖ πειθόμενοι. Οἱμοὶ τῶν τοιούτων κρίσεων καὶ τῆς τύχης τῶν οὕτω κρινομένων. Διότι ἐὰν οἱ συγκρίται ἐξήταζον τὰ πράγματα, θὰ ἐβλεπον τὴν τολμηρὰν τοῦ κριτοῦ αὐθαιρεσίαν, ὡς οὐδὲν τάδε εἰπόντος· Ἡ ἀναφορική πρότασις τίθεται πολλάκις ἀντὶ πτώσεως, ἀντὶ ἀπαρεμφάτου, ὡς προεξηγητικὸς διορισμός· πολλάκις ἐνέχει αἰτίαν, ἐνδοσιν, συμπεράσμα, ὑπόθεσιν, τέλος (σκοπὸν). Ἐτι δὲ λέγεται περὶ τῶν προθέσεων μετ' ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ περὶ ἐλλείψεων ἐν ταῖς ἀναφορικαῖς προτάσεσι. Πάντα ταῦτα ὡς οὐδὲν τοῦ κ. Γ. εἰπόντος, οἱ συγκρίται ἀμελλητὶ ἀπεδέξαντο.

§ 178. «Τὸ ἄχρι, μέχρι, ἕως, εἰς ὃ εἶνε τοῦ ὑστεροχρόνου. Ἀλλὰ ἐν § 181 καὶ τοῦ ὑστεροχρόνου καὶ τοῦ προτεροχρόνου». Πηγᾶσθ' ἐλαύνων ὁ κριτὴς ἔκρινεν, ὥστε δὲν εἶδεν οὔτε ἐν § 178 ὅτι ταῦτα εἶνε τοῦ τε συγχρόνου καὶ ὑστεροχρόνου οὔτε ἐν § 181 ὅτι εἶνε τοῦ συγχρόνου καὶ ὑστεροχρόνου (οὐχὶ πρωτοχρόνου). Ἐως ἔλεγεν ἡκουον (τοῦ συγχρόνου). Περίμενε μέχρι ἂν κελεύσῃ (τοῦ ὑστεροχρόνου).

§ 183. «Τὸ ὅτι καὶ ὡς διαφέρουσι.... ἀλλὰ δὲν τηρεῖται πάντοτε ἡ διαφορὰ». Ἐπὶ τὸ διαβολικώτατον ἠκρωτηρίασε καὶ ἐσχημάτισε ταῦτα ὁ κριτὴς ὧδε ἔχοντα ἐν τῷ βιβλίῳ. Τὸ ὅτι σημαίνει πρᾶξιν πραγματικὴν, τὸ δὲ ὡς κατὰ τὴν ιδέαν τοῦ λέγοντος. Διὸ ἐστὶν ὅτι ὁ ἄνθρωπος θνητός ἐστιν (ὄντως). Οἱ ἐκεῖ λέγουσιν ὡς Ἡφαίστος χαλκεύει (κατὰ τὴν ιδέαν αὐτῶν). Ἀλλὰ δὲν τηρεῖται πάντοτε ἡ διαφορὰ. Τί τούτων ὑγιέστερον καὶ σωφρονέστερον ἢ δύνατο νὰ διδαχθῇ;

§ 185. Ἐν τοῖς (εὖ) οἷδ' ὅτι, δηλον ὅτι (=βεβαίως, ἐννοεῖται) ὑπονοεῖται ἐκ τῶν ἡγουμένων ῥήμα. Πάρειμι ἐκόν, οἷδ' ὅτι (πάρειμι). ἤρεσκέ σοι ἡ πόλις, δηλον ὅτι (ἤρεσκε). Ἐφωτίσθησαν τώρα οἱ μαθηταί! Ταῦτόν εἶνε ὡς ἐάν τις ἐν μεσημβρίᾳ διεστεινέτο ἐπιμόνος καὶ ἐπανειλημμένως ὅτι εἶνε νύξ, οὐδένα τῆς γνώμης λόγον λέγων· πῶς τις πρὸς τὸν τοιοῦτον προσενεχθῇ; Τί ἄλλο ἢ ἐμπτύσας ἀπαλλαγῇ;

Ὁμοίως δὲ οὐδένα λόγον εἰς οὐδένα δίδων κατακρίνει ὡς περιττάς τὰς § 186 καὶ 187, οἱ δὲ συγκρίνεται ἐν ἀγρυζία ἐπαινοῦσι τὰ τολμώμενα. Καίτοι ἡ μὲν § 186 περὶ διακρίσεως ἐρωτηματικῶν ἀπὸ ἀναφορικῶν καὶ ὑποθετικῶν ὁμοιομόρφων προτάσεων διδάσκει, ἡ δὲ § 187 περὶ ἐλλείψεων ἐν ἐρωτηματικαῖς προτάσεσιν, ὧν ἄνευ τῆς γνώσεως δυσνόητοι αὐταὶ ἀποβαίνουσι.

«Τὰ περὶ ἰδιωμάτων καὶ σχημάτων οὐδὲν νέον λέγοντα ἐπαναλαμβάνουσι τὰ ἐκασταχοῦ ρηθέντα». Τίνα ρηθέντα; κοινὰ ἢ ἰδιωματικά; Βεβαίως ὁ κριτὴς ἰδιωματικά νοεῖ, καίπερ μὴ λέγων. Καὶ εἴνε ἄρα περιττὸν διδακτικῶς τὰ ἐκασταχοῦ λεχθέντα ἰδιωματικά γὰ συναχθῶσι καὶ ὑπαχθῶσι λογικῶς εἰς εἶδη πρὸς ἐντελεστέραν μάθησιν καὶ εἰς τὴν μνήμην ταμίευσιν; Πόθεν τοῦτο ὁ κριτὴς ἡμῖν ἔχει μαθῶν; Πόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ διδακτικῆς ἀπειρίας καὶ φιλοσοφικῆς ἀπαιδευσίας καὶ ἐμπαθοῦς φιλοσοφίας. Ἀλλ' οὐδ' ἀληθῆ φθέγγεται λέγων ὅτι τὰ περὶ σχημάτων καὶ ἰδιωμάτων οὐδὲν νέον λέγουσι. Πῶς ἐτόλμησε τοῦτο θαυμάζει τις. Διότι οὐδαμοῦ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν οὐδὲν εὐρίσκεται λεχθὲν οὔτε περὶ πλεονασμοῦ οὔτε περὶ ἀνακολούθου οὔτε περὶ ζεύγματος, οὐχὶ περὶ μετωνυμίας οὐδὲ περὶ τοῦ καθ' ὅλον καὶ μέρος οὐδὲ προτέρου ὑστέρου οὐδὲ Βοιωτίου σχήματος οὐδὲ τέλους Χιαστοῦ. Ἰδέτω μοι ἄρα πᾶς ἐκ τούτων ὅποση ἀκριβεία καὶ ἀληθεία τὴν κρίσιν πᾶσαν ὁ κριτὴς ἐποίησατο.

§ 203 Περὶ τοῦ Βοιωτίου σχήματος ὡς καὶ περὶ ἄλλων ἐλέχθη οὐχὶ ὡς συνήθων ἢ συχῶν, ἀλλ' ἵνα ἐν σμικρῷ ἀποδοθῇ τι τέλειον καὶ ἀνενδεές τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἑλλ. συντάξεως· διότι τὰ πρῶτον διδασκόμενα ταῦτα καὶ παρχμένουσι.

Ὁ δὲ καταδικάζων τὸ βιβλίον ἐπίλογος τῆς κρίσεως μόνην ἀρετὴν αὐτοῦ λέγει τὴν βραχυλογίαν, ἀλλὰ καὶ ταύτην ὑπερβολικὴν καὶ τῇ σαφηνείᾳ ἐπισκοποῦσαν. Ἡμεῖς δὲ ὅπου ἐν τοῖς ἐμπροσθεν τοῦτο ὁ κριτὴς κατήγγειλε, πανταχοῦ αὐτὸν διαβάλλοντα ἡλέγξαμεν, τὸ μὲν ἔχοντα καὶ ἀπὸ πονηρίας, τὸ δὲ πλανώμενον ὑπὸ ἀλλοίας παρὰ Καταβαίνῃ τῶν κινῶνων διατυπώσεως, τὴν δ' ἐντέλειάν τε καὶ ἀκριβείαν περὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς συντάξεως ἐντελῶς παρῆεν ὁ κριτὴς, καθ' ἣν ἐν 56 μόνον σελίσιν πληρέστατα καὶ ἀνενδεέστατα αὐτὴν οἱ μαθηταὶ διδάσκονται, καὶ ἂν μὴ μεταβῶσιν εἰς γυμνάσιον τέλειον κτήμει τὴν σύνταξιν ἔχουσιν.

§ 42. Ὑστερόγραφον. Μετὰ τὴν τύπωσιν τῶν δύο φύλλων παρετήρησα κατὰ τύχην ἐν τῷ συντακτικῷ τοῦ Καταβαίνῃ ὅτι ἐν τῷ περὶ

πληθυντικῆς λόγῳ ἔχει καὶ παραδείγματα πρώτου πληθ. προσώπου
τῶν ἄγε, ἔθι, φέρε, ἅπερ ἀδύνατον εἶνε ὁ κ. Γ. νὰ ἀγνοῇ. Διό
ἐξήτας' αὐθις τὴν περὶ τούτου κρίσιν αὐτοῦ ὧδε ἔχουσιν.

Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται ἐπὶ προτροπῆς κατὰ α' πρόσωπον (πληθυν-
τικὸν συνήθως) μετὰ τῶν ἔθι, ἄγε, φέρε πολλάκις. Ἰωμεν, μὴ μέλλω-
μεν Φέρε τὰς μαρτυρίας ἀναγνώ. α' Ως διατυπῶνται ὁ κανὼν τὰ μόρια
φέρε, ἄγε τίθενται ἐπὶ τοῦ α' πληθυντικοῦ προσώπου, τὰ δὲ παρα-
δείγματα δεικνύουσι μᾶλλον διὰ τὸ α' ἐνικόν, ὅπερ μόνον μετὰ τῶν μο-
ρίων τίθεται». Ως δὲ διατυπῶι αὐτὸς τὴν κρίσιν, πᾶς δύναται νὰ συν-
αγάγῃ ὅτι τὸ φέρε καὶ ἄγε κακῶς διὰ τοῦ κανόνος ἀποδίδονται εἰς
τὸ α' πληθυντικόν, διὰ δὲ τῶν παραδειγμάτων μᾶλλον εἰς τὸ α' ἐνι-
κόν, ὅπερ μόνον δέχεται τοιαῦτα. Ἀλλὰ δυνατόν τὸ μόνον τῇ κρί-
σεως νὰ μὴ ἀναφέρηται εἰς τὸ ὅπερ, ἀλλ' εἰς τὸ μετὰ τῶν μορίων,
καὶ τότε ἄλλο τι συνάγεται ἐν μέρει ἀληθές. Διότι οὐχὶ μετὰ μορίων,
ἀλλὰ μετὰ προστακτικῶν ἡγουμένων τίθεται οὕτω τὸ α' ἐνικόν, ὣν καὶ
τὰ παρακλευσματικὰ λεγόμενα ἐπιρρήματα. Ἐπειδὴ μόρια βεβαίως δὲν
εἶνε αἱ ἐν τοῖς ἐξῆ; προστακτικαί. Φήσεις, ὅταν τὸ μετὰ τούτου ἴδῃς.
Λέγε δὴ, ἴδω, ἔφη. Πλ. Πολ. 457. Σίγα, πνοῆς μάθω. Εὐ. Ἡρ. μ.
1059. Ἐπίσχετ' αὐδὴν τῶν ἔσωθεν ἐκμάθω Εὐ. Ἰπ 567. Πόρθ-
μευσον ὡς τάχιστα μηδ' αὐτοῦ θάνω Σοφ. Τρ 802. Μὴ τρέσης
μιάσματος τοῦμοῦ μετασχεῖν, ἀλλ' ἐλευθέρω; θάνω. Εὐ. Ἡρ. 559.
Ὡστε καὶ οὕτως ἡμαρτημένην γνώμην ἔχων ἐλέγχεται. Πῶς δὲ τὸ
ἄγε καὶ φέρε κατὰ τὸν κανόνα μόνον εἰς τὸ α' πληθυντικὸν τίθενται
ἐν ᾧ τοῦτο ἐν παρενθέσει κεκλεισμένον λέγεται, μόνον ὁ κ. Γ. δύνα-
ται νὰ ἐννοήτῃ ἢ τολμῶν νὰ ἐκφωνήσῃ.

Ἐκ πάντων λοιπὸν, ὅσα ἤδη εἵπομεν τὴν κρίσιν αὐτοῦ πᾶσαν ἐλέγ-
χοντες (καὶ πάντα φιλαλήθη καὶ φιλοδίκαιον ἀναγνώστην μαρτυρόμεθα)
ἀποδείκνυνται

1. ὅτι ὁ κριτὴς κ. Γαρδικας ἦτο παρεσκευασμένος εἰς καταδίκην
τοῦ συντακτικοῦ ἡμῶν.

2. ὅτι πλείστα ἐξ ἀγνοίας κατέκρινε, τὴν Ἑλληνικὴν σύνταξιν
μόνον ἐκ τοῦ συντακτικοῦ τοῦ Καταιβαίνῃ γινώσκων καὶ πᾶν τὸ παρ'
αὐτὸ πλημμελὲς ἢ περιττὸν ὑπολαμβάνων.

3. ὅτι ἀναιτιολόγητον τὸ πλείστον παρὰ νόμον τὴν κρίσιν ἐποιή-

σατο· διότι ἀντὶ λόγων διπλᾶ ἐρωτηματικὰ ἢ θαυμαστικὰ ἔχει, ἅτινα τῆς οἰκείας ἀπορίας καὶ ἀγνοίας σημεῖα εἶνε, ἀλλὰ πλημμελείας οὐδεμιᾶς, ὡς ἐδείχθη.

4. ὅτι κακῶς καὶ παρὰ νόμον οἱ συγχρίται ἐπραξάν, ἀκούσαντες ἀπλῶς καὶ ἐγκρίναντες τὴν ἐκθεσιν, ἵνα καὶ αὐτὸς τὴν οἰκείαν ἐκάστου ὁμοίως ἐγκρίνῃ.

5. ὅτι πρέπει τοῦ λοιποῦ οὐχὶ κληρωτοί, ἀλλ' ἐξ αἰρετῶν κληρωτοὶ νὰ εἶνε οἱ κριταί.

6. ὅτι ἀνάγκη πᾶσα οὐχὶ εἰς ὧν, ἀλλὰ τρεῖς τοῦλάχιστον οἱ θεωροῦντες καὶ κρίνοντες πᾶν εἶδος βιβλίων νὰ ὑπάρχωσι· διὸ καὶ μείζων ὁ χρόνος τῆς κρίσεως ἀνάγκη νὰ γίνῃ.

Περὶ δὲ συντακτικοῦ φρονούμεν ὅτι λίαν πλημμελῶς ἔχει τὸ παρ' ἡμῖν μόνον τοῖς Ἑλλήσι γινόμενον, διὰ δύο συντακτικῶν τὴν Ἑλληνικὴν νὰ διδάσκωμεν γλώσσαν, ἐν ᾗ ἀλλαχοῦ οὔτε ἡ μητρικὴ οὔτε ἡ Λατινικὴ ὁμοίως διδάσκεται· ἐπειδὴ ὡς πρῶτον ὁ μαθητὴς δι' ἑλλειπτικῶν ἢ συνοπτικῶν συντακτικῶν μάθῃ τι, καὶ καθ' ὠρισμένην μορφήν ἐν τῷ νῷ ἀποτυπώσῃ, δυσχερῶς ὕστερον τελειοί ἢ μεταβάλλει ὅπως ἀκριβῆ καὶ τέλεια συντακτικὰ αὐτὸ διδάσκουσι, κρατούσης ἤδη ὡς προλήψεως τῆς πρώτης ἑλλιποῦς καὶ ἀτελοῦς διδασκαλίας. Καὶ οὕτως ἀείποτε αὐτὸ μνημονεύει.

Ἐὰν δέ τις καὶ ἄλλο μέγα διδακτικὸν κακὸν ἐνθυμηθῇ, ὅτι πάντα τὰ συνοπτικὰ συντακτικὰ διχφωνοῦσι καθ' ὕλην τε καὶ εἶδος πρὸς τὰ ἐκτενῆ, ἄλλα ἄλλων συγγραφῶν ὄντα, οὕτω δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸν ἐν τῷ νῷ τοῦ μαθητοῦ κυκλῶνα τῶν συντακτικῶν γνώσεων, οὗ ἕνεκα μέχρι τῆς τετάρτης γυμνασίου οὐδὲν ἄλλο ἢ σύνταξις μόνον διδάσκεται καὶ αὕτη ἀκάρπως. Διὸ ὅτι τάχιστα εἰς τὴν ὑγίαν καὶ μόνην ὁρθὴν ὁδὸν πρέπει νὰ τραπῶμεν, τὴν δι' ἐνὸς συντακτικοῦ μόνον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης διδασχὴν, ὥσπερ καὶ διὰ μιᾶς γραμματικῆς μόνον ταύτην διδάσκωμεν· ἐν ἑπταετείᾳ δὲ ἢ ὀκταετείᾳ δημοτικῇ σχολείῳ, ἐν ᾗ ἡ τῆς νεωτέρας μόνον γραμματικῆς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ, δυνατόν καὶ πρέπει συντακτικὸν τι ταύτης νὰ διδάσκηται, ἀλλ' οὐδ' ὅμως οὐδέποτε δύο ἐν τῇ μέσῃ παιδεύσει τῆς ἀρχαίας.

Ἀθήνησι τῇ 10 Δεκεμβρίου 1896.

ΜΙΑΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ